

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ANABİLİM DALI
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARININ ENGELLİLERİN
ERİŞEBİLİRLİĞİ AÇISINDAN İNCELENMESİ
NİŞANTAŞI ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ**

Cahit YILMAZ

**Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Enis BALKAN**

İSTANBUL, 2019

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ ANABİLİM DALI
İŞ SAĞLIĞI VE GÜVENLİĞİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI

YÜKSEK LİSANS TEZİ

YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARININ ENGELLİLERİN
ERİŞEBİLİRLİĞİ AÇISINDAN İNCELENMESİ
NİŞANTAŞI ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ

Cahit YILMAZ

Tez Danışmanı
Dr. Öğr. Üyesi Enis BALKAN

İSTANBUL ,2019

T.C.
ÜSKÜDAR ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

Anabilim Dalı : İş Sağlığı ve Güvenliği

Program : İş Sağlığı ve Güvenliği

Öğrenci No : 164203108

Öğrenci Adı Soyadı : Cahit YILMAZ

YÜKSEKÖĞRETİM KURUMLARININ ENGELLİLERİN ERİŞEBİLİRLİLİĞİ AÇISINDAN İNCELENMESİ:
NİŞANTAŞI ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ isimli çalışma aşağıdaki jüri tarafından 29.05.2019 tarihinde yapılan
sınavda Yüksek Lisans Tezi olarak oybirliğiyle kabul edilmiştir.

Jüri Başkanı : Dr. Öğr. Üyesi Rüştü UÇAN
(Üsküdar Üniversitesi)

İmza

Danışman : Dr. Öğr. Üyesi Enis BALKAN
(Nişantaşı Üniversitesi)

İmza

Üye : Doç. Dr. Fatih YILMAZ
(Yıldız Teknik Üniversitesi)

İmza

ONAY

Bu tez, yukarıdaki jüri üyeleri tarafından uygun görülmüş ve Enstitü Yönetim Kurulu'nun
..... tarih ve ..... sayılı kararıyla kabul edilmiştir.

Doç.Dr. Türker Tekin ERGÜZEL
Enstitü Müdür V.

ÖZET

Doğuştan veya sonradan herhangi bir hastalık veya kaza sonucu bedensel, zihinsel, ruhsal, duygusal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle normal yaşamın gereklerine uymama durumunda olup; korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyacı olan kişiler engelli olarak tanımlanmaktadır. Erişilebilirlik ise plan, proje, tasarım ve inşa aşamalarında dikkate alınması gereken, binaların, açık alanların, ulaşım ve bilgilendirme hizmetleri ile bilgi ve iletişim teknolojisinin, engelliler tarafından güvenli ve bağımsız olarak ulaşılabilir ve kullanılabilir olması anlamına gelmektedir. Erişilebilirliğin göz ardı edilmesi ile bireylerin engelleri ortaya çıkmaktadır. Bu engellerle karşılaşan bazen bir ortopedik engelli bazen görme engelli bazen bir yaşlı ve hatta bazen bebeğini pusetinden gezdiren bir anne olabilmektedir. Oysa erişilebilirlik ilke ve standartlarını dikkate alarak yapılan bir tasarımda engelli bireylere engel teşkil eden durumlar ortadan kalkması ile bireyler engellerini hissetmeyeceklerdir. Erişilebilirlik ile ilgili sorunlar evin içinde başlamakta, yaşanan bina, kullanılan yol, taşıt, açık alanlar ve kamusal alanlarda devam etmektedir. Bu sorunlarla her gün ve sürekli olarak baş etmek engelli bireyler açısından hayal kırıklıkları ve tükenmişliklere neden olabilmektedir.

Ülkemizde engelli bireylerin okul bitirme istatistiklerine bakıldığında özellikle bir yükseköğretim kurumu mezunu olan engelli birey oranının oldukça az ve ülke ortalamasının bir hayli gerisinde olduğu görülmektedir. Okur-yazar ve ilköğretim mezunu oranı fazla iken üniversite mezunu oranının çok düşük olmasında karşılaşılan engellerin etkisi bulunmaktadır. Oysa günümüzde ülkelerin gelişmişlik düzeyi okur-yazar oranından daha çok üniversite mezunu oranı dikkate alınmaktadır. Üniversite mezunu engelli bireylerin oranının artırılması için üniversitelere de birtakım görevler düşmektedir. Bu görevlerden en önemlilerinden biri de üniversitelere ait binaların erişilebilir olmasıdır. Bu çalışma kapsamında yükseköğretim kurumlarına ait binaların engellilerin erişilebilirliği açısından incelenmesi amaçlanmıştır. Engelliler ile ilgili literatür taraması yapılarak bu konuda yapılan araştırmalar, yazılan tezler ve yayınlar incelenmiştir. Erişilebilirliğin değerlendirilmesi Nişantaşı Üniversitesi örneğinde, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Tarafından engelliler ile ilgili standartlar dikkate alınarak oluşturulan binalar için oluşturulan erişilebilirlik izleme ve denetleme formuna bağlı kalarak yapılmıştır. Nişantaşı Üniversitesinde incelemeler ve ölçümler yapılmak suretiyle ilgili formda yer alan sorular cevaplanmıştır. Bu cevaplar neticesinde üniversite binasının erişilebilirlik

açısından uygun olan ve uygun olmayan tarafları belirlenmiştir. Buna bağılı olarak tüm üniversitelerin binalarının engelli öğrencilerin erişilebilirliğinin sağlanması için neler yapması gerektiğı ortaya konmuştur.

Anahtar kelimeler: Engelli, Erişilebilirlik, Erişilebilirlik standartları, Binalarda erişilebilirlik, Yükseköğretim kurumlarında erişilebilirlik

A STUDY OF ACCESSIBILITY AT HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS

NISANTASI UNIVERSITY CASE

ABSTRACT

In case of failure to comply with the requirements of normal life due to the loss of physical, mental, spiritual, emotional and social abilities of various degrees due to congenital or later diseases or accidents; people who need protection, care, rehabilitation, counseling and support services are defined as disabled. Accessibility means that buildings, open spaces, transportation and information services, and information and communication technology, which must be taken into account in the plans, projects, design and construction stages, can be accessed and used by persons with disabilities safely and independently. With the neglect of accessibility, the obstacles of individuals emerge. Sometimes an orthopedic impaired person, sometimes visually impaired and sometimes elderly, can sometimes be a mother who strolls the baby through the stroller. However, in a design made by taking into account the principles and standards of accessibility, individuals will not feel the obstacles with the disappearance of situations that hamper disabled individuals. Problems related to accessibility begin within the house and continue on the buildings, roads, vehicles, open spaces and public spaces. To deal with these problems every day and constantly cause disabilities and burnout for disabled individuals.

When we look at the school completion statistics of individuals with disabilities in our country, it is seen that the rate of disabled individuals who have graduated from a higher education institution is quite low and is far behind the national average. While the ratio of illiterate and elementary school graduates is high, the obstacles encountered in the low rate of university graduates have an effect. However, nowadays, the university graduation ratio is taken into consideration rather than the literacy rate of the countries. In order to increase the proportion of university graduates with disabilities, universities also have a number of duties. One of the most important of these tasks is the accessibility of buildings belonging to universities. In this study, it is aimed to examine the buildings of higher education institutions in terms of accessibility of disabled people. Literature review about

the disabled people, researches on this subject, written theses and publications were examined. The evaluation of accessibility was made in the sample of Nişantaşı University by adhering to the Annex-1: Accessibility Monitoring and Inspection Form for Buildings, which was created by the Ministry of Family and Social Policies, taking into account the standards of the disabled. In Nişantaşı University, inquiries and measurements were made and the questions in the related form were answered. As a result of these answers, the appropriate and inappropriate sides of the university building in terms of accessibility were determined. Accordingly, it has been shown that the buildings of all universities need to do to ensure the accessibility of disabled students.

Keywords: Disabled, Accessibility, Accessibility standards, Accessibility in buildings, Accessibility in higher education institutions

TEŞEKKÜR

Tez alıŐmalarımı destekledikleri için Nişantaşı Üniwersitesi kurucu başkanı Sayın Levent Uysal'a ve rektörü Prof. Dr. Esra Hatipoğlu'na, tez çalıŐmalarım boyunca çok değerli katkılarda ve yönlendirmelerde bulunan, ufkumu açarak farklı bakış açılarından bakabilmemi sağlayan danıŐmanım Dr. Öğr. Üyesi Enis Balkan'a ve özellikle bu süreç içerisinde bana her zaman destek olan kıymetli eŐim Elif Öztel Yılmaz'a ve aileme teŐekkürlerimi sunarım.

Cahit YILMAZ

BEYAN FORMU

Bu çalışmanın kendi tez çalışmam olduğunu, planlanmasından yazımına kadar hiçbir aşamasında etik dışı davranışımın olmadığını, tezdeki bütün bilgileri akademik ve etik kurallar içinde elde ettiğimi, tez çalışmasıyla elde edilmeyen bütün bilgi ve yorumlara kaynak gösterdiğimi beyan ederim.

29.05.2019

Cahit YILMAZ

İÇİNDEKİLER

ÖZET	i
ABSTRACT	iii
TEŞEKKÜR	v
BEYAN FORMU	vi
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar DİZİNİ	x
ŞEKİLLER DİZİNİ	xii
KISALTMALAR DİZİNİ	xiii
GİRİŞ	1
BÖLÜM 1: ENGELLİLİK VE ERİŞİLEBİLİRLİK	4
1.1. Engelli Kavramı ve Engellilik Çeşitleri	4
1.2. Erişilebilirlik Kavramı	6
1.3. Engelliler İle İlgili Uluslararası Düzenlemeler	6
1.4. Türkiye’de Engelliler İle İlgili Düzenlemeler	11
BÖLÜM 2: TÜRKİYE’DE ENGELLİLER HAKKINDA ÇEŞİTLİ BİLGİ VE İSTATİSTİKLER	15
BÖLÜM 3: ÜLKEMİZDE ERİŞEBİLİRLİĞİN İZLENMESİ VE DENETLENMESİ	23
3.1. İzleme ve Denetlemenin Genel Esasları	23
3.2. İzleme ve denetleme	23
3.3. İdari Para Cezaları	23
3.5. “Binalar İçin Erişilebilirlik İzleme Ve Denetleme Formu”na Göre Erişilebilirlik Standartları	24

3.4.1. Bahçe Yolu	24
3.4.2. Otoparklar	25
3.4.3. Bina Girişi	28
3.4.4. Giriş Kapısı	30
3.4.5. Cam Yüzeylerin İşaretlenmesi	31
3.4.6. Seviye Farkları ve Rampalar	32
3.4.7. Merdivenler	34
3.4.8. Küpeşteler	35
3.4.8. Asansörler	37
3.4.10. Bina İçi Yatay Dolaşım	37
3.4.11. İç Kapılar	39
3.4.12. Tuvaletler	39
3.4.13. Acil Durum Ve Bina Tesisatı	41
3.4.14. Yönlendirme Ve İşaretlemeler	42
3.4.15. Hissedilebilir Yürüme Yüzeyi İşaretleri	43
BÖLÜM 4: GEREÇ VE YÖNTEM	46
4.1. Gereç	46
4.2. Yöntem	46
4.3. Alan Çalışması	47
BÖLÜM 5: BULGULAR	48
5.1. Bahçe Girişi	48
5.2. Bahçe Yolu	48
5.3. Otoparklar	50
5.4. Bina Girişi	51

5.5. İç Kapılar	52
5.6. Tuvaletler	52
5.7. Bina İçi Yatay Dolaşım	53
5.8. Bina İçi Dikey Dolaşım	55
5.9. Acil Durum ve Bina Tesisatı	55
5.10. Yönlendirme ve İşaretlemeler	56
5.11. Hissedilebilir Yürüme Yüzeyi İşaretleri	58
BÖLÜM 6: TARTIŞMA	66
BÖLÜM 6: SONUÇ VE ÖNERİLER	62
KAYNAKLAR	67
EKLER	71

TABLolar DİZİNİ

Tablo 1: Engelli Nüfus Oranı	15
Tablo-2: Engellilerin engel türlerine göre yüzdelik dağılımı	16
Tablo 3: Okuryazarlık durumuna göre engelli nüfus oranı	17
Tablo 4: Kayıtlı olan özürlü bireylerin özür türüne göre eğitim durumu	18
Tablo 5: Engel türlerine göre bir yükseköğretim kurumunu tamamlama oranları	19
Tablo 6: 2012-2017 yılları arasında üniversite sınavına giren engelli öğrenci sayısı ...	20
Tablo 7: 2012-2016 yılları arasında sınava giren engelli öğrencilerin üniversiteye yerleştirilme oranı	20
Tablo 8: 2012-2016 yılları arasında üniversiteye yerleşen engelli öğrenci sayısı	21
Tablo 9: Bina giriş rampalarının eğimi	29
Tablo 10: Bahçe girişinin erişilebilirlik durumu	48
Tablo 11: Bahçe yolunun erişilebilirlik durumu	49
Tablo 12: Açık otoparkların erişilebilirlik durumu	49
Tablo 13: Kapalı otoparkların erişilebilirlik durumu	50
Tablo 14: Bina girişlerinin erişilebilirlik durumu	50
Tablo 15: İç kapıların erişilebilirlik durumu	51
Tablo 16: (Tuvaletlerin erişilebilirlik durumu	52
Tablo 17: Bina içi yatay dolaşımın erişilebilirlik durumu	52
Tablo 18: Bina içi dikey dolaşımın erişilebilirlik durumu	53
Tablo 19: Asansörlerin erişilebilirlik durumu	54
Tablo 20: Kat merdivenlerinin erişilebilirlik durumu	54
Tablo 21: Acil durum ve bina tesisatının erişilebilirlik durumu	55
Tablo 22: Yönlendirme ve işaretlemelerin erişilebilirlik durumu	56

Tablo 23: Hissedilebilir yürüme yüzeyi işaretlerinin erişilebilirlik durumu 56

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1: Izgaraların yerleşim doğrultusu	24
Şekil 2: Otoparkların konumlandırılması	25
Şekil 3: Tek yöne eğimli yaya kaldırımı rampası	26
Şekil 4: Üç yöne eğimli yaya kaldırımı rampası	27
Şekil 5: Yola paralel kaldırımı rampası	27
Şekil 6: Erişilebilir bina girişi	28
Şekil 7: Erişilebilir banko	30
Şekil 8: Cam yüzeylerin işaretlenmesi	31
Şekil 9: Seviye farklarının düzenlenmesi	32
Şekil 10: Rampa eğiminin hesaplanması	33
Şekil 11: Merdiven basamakları	34
Şekil 12: Merdivenler	35
Şekil 13: Küpeşteler	36
Şekil 14: Küpeşte uçlarının yuvarlatılmış şekilleri	36
Şekil 15: Bina içi dolaşımında levhaların konumlandırılması	38
Şekil 16: Engelli lavabosu ölçüleri	40
Şekil 17: Engelli lavabosu eşya yerleşimi	40
Şekil 18: Duvara yatay yönlendirme ve işaretlemeler	42
Şekil 19: Hissedilebilir yürüme yüzeyi plaka/tabana yüksekliği	43
Şekil 20: Hissedilebilir yürüme yüzeyi	44

KISALTMALAR DİZİNİ

BM: Birleşmiş Milletler

WHO: Dünya Sağlık Örgütü

TS: Türk Standartları

KHK: Kanun Hükmünde Kararname

UNDP: Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı

UNESCO: Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü

ILO: Uluslararası Çalışma Örgütü

UNICEF: Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu

EHİS: Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme

SHÇEK: Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu

TÜİK: Türkiye İstatistik Kurumu

YÖK: Yükseköğretim Kurumu

GİRİŞ

Doğuştan veya sonradan kaza, hastalık ve benzeri nedenlerle engelli olan bireyler sosyal yaşamın içine katılmakta çeşitli zorluklarla karşılaşmaktadır. Bireylerin engelleri kendilerinden daha çok yaşadıkları çevrenin engelli bireyleri dikkate alarak tasarlanmamış olmasından kaynaklanmaktadır. Yollar, yaya kaldırımları, ulaşım araçları, kapılar, merdivenler, asansörler, binalar ve kamusal alanlar engelli bireyler için, engel durumları dikkate alınarak onların kullanabileceği şekilde uygun tasarlanmadığı ve inşa edilmediği durumlarda bireylerin engelleri ortaya çıkmakta daha doğrusu bu şekilde bireyler engellenmektedirler.

Bir ülkede engelli bireylere verilen değer, yapılan hizmetler, engelli bireylere diğer tüm bireyler gibi fırsat eşitliği sunulması, sosyal ve ekonomik yaşamın içerisinde yer alıyor olmaları o ülkenin çağdaşlık ve gelişmişlik düzeyini gösteren parametrelerdendir. Kısacası bir ülkede yaşayan engelli bireyin doğuştan veya sonradan olan engeli, günlük yaşam içerisinde kendisine ne kadar az engel teşkil ediyorsa ülkenin çağdaşlık seviyesi o kadar yüksek demektir. Bununla birlikte bir ülkedeki eğitim seviyesi de yine çağdaşlık ve gelişmişliğin göstergelerinden bir diğeridir. Engelli bireylerin eğitim seviyesinin artması ve buna bağlı olarak da engellilerin etkin şekilde sosyal hayata katılmaları, iş bulma imkan ve kabiliyetlerinin artması, işsizlik oranının azalması gibi faktörler daha çağdaş ve medeni toplum seviyesine ulaşılması bakımından önemli bir meseledir.

Eğitim ve öğretim kurumlarının ve politikalarının erişilebilir şekilde planlamaması engelli bireyleri eğitim sisteminin dışına itmektedir. Engelli öğrenciler ise kendileri için erişilebilir olmayan sistemin ve kurumların içinde engeller ile mücadele etmek zorunda kalmakta ve bu engeller karşısında oldukça zorlanmaktadır. Fırsat eşitliği ilkesi gereği tüm bireyler tüm haklardan eşit şekilde ayırım gözetmeksizin yararlanma hakkına sahiptir. Eğitim ve öğrenim görme hakkından faydalanmak temel hak ve hürriyetlerden biridir. Eğitim ve öğrenim hakkı ülkemizde anayasa ile güvence altına alınmış bir hak ve özgürlük iken aynı zamanda ilk sekiz yıllık eğitim kanunları ile zorunlu kılınmıştır. Fakat daha eğitim ve öğrenim görme başlamadan; engelli bireylerin evden çıkmasından okula ulaşmasına, okula girmesinden sırasına oturmasına kadar olan süreçte karşılaştıkları zorluklar, eşitlik ilkesi ile uyumsuzdur. Engelli bireylerin karşılaştıkları bu zorluklar, eğitimlerini yarıda bırakmalarına ya da hiç okula gitmemelerine sebep olmaktadır.

Engelli bireylerin sosyal yaşama katılması, sosyal politikaların oluşturulması, mevzuat çalışmalarının yapılması, önleyici tedbirlerin alınması konularında başta devlet olmak üzere üniversitelere, sivil toplum kuruluşlarına ve tüm bireylere görevler düşmektedir. Engelli bireylerin eğitim seviyesinin artırılması, özellikle üniversite mezunu engelli sayısının artırılması için eğitim ve öğrenim görülen fiziki çevrenin erişilebilir hale getirilmesi gerekmektedir. Bilimsel araştırma yapmak, nitelikli insan gücü yetiştirmek ve toplumsal gelişmeye katkı sağlamak gibi görevleri olan üniversitelerin de bu konuda üzerine düşen görevleri yerine getirmesi gerekmektedir. Bu görevlerin başında da üniversitelerin engelli bireyler için erişilebilir olması gelmektedir. Özellikle, kar amacı gütmeyen vakıf üniversitelerinin doğal olarak engelli öğrencilere erişilebilir bir kampüs imkanı sunma ve engelli bireylerin topluma kazandırılması adına projeler geliştirme noktasında daha titiz davranması beklenmelidir.

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verileri incelendiğinde ülkemizde %12 civarında engelli olduğu yani engelli sayısının yaklaşık 10 milyon olduğu gerçeği görülmektedir. Bu gerçek karşısında Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı özellikle son yıllarda engelliler ile ilgili mevzuatı güçlendirmek, kamusal alanlarda erişilebilirliği sağlamak için çalışmalarını hızlandırmıştır. Bu doğrultuda Bakanlık tarafından, kamuya hizmet veren tüm açık ve kapalı alanlar ile ulaşım araçlarında erişilebilirliğin denetlenmesi amacıyla Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği (20 Temmuz 2013 tarihli ve 28713 Sayılı Resmi Gazetede yayımlanan) çıkarılmıştır.

Bu çalışma ile Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği çerçevesinde İstanbul'da bulunan vakıf üniversitelerinden biri olan Nişantaşı Üniversitesine ait binaların erişilebilirlik açısından değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu doğrultuda literatür taraması yapılmış, yazılmış olan tezler, yapılan araştırmalar, engelliler ile ilgili yapılan istatistikler, çeşitli yayınlar, mevzuat ve standartlar incelenmiştir. Bunun akabinde ilk bölümde engellilik ve erişilebilirlik kavramları açıklanmış, ikinci bölümde engelliler ile ilgili istatistiklere yer verilmiş olup üçüncü bölümde ise erişilebilirlik ile ilgili standartlara değinilmiştir. Dördüncü bölümde Nişantaşı Üniversitesi, binalar için oluşturulan erişilebilirlik izleme ve denetleme formuna göre değerlendirilmiş ve bu değerlendirme bulguları ortaya konulmuştur. Beşinci bölüm konu ile ilgili tartışma kısmı olup altıncı bölümdeki sonuç ve öneriler ile çalışma tamamlanmıştır.

Çalışma sonucunda Nişantaşı Üniversitesi'ne ait binaların erişilebilirliği incelenerek üniversitenin bu konudaki yeterliliği belirlenecektir. Yine elde edilecek sonuçlar ile engelli bireylerin üniversitelerde erişilebilirlik açısından yaşadığı ve/veya yaşayabileceği sorunlar ortaya konulacak, üniversitelerin engelli bireylerin topluma kazandırılması ve eğitim seviyesinin artırılması için atması gereken adımlar için öneriler belirlenmeye çalışılacaktır.

BÖLÜM 1: ENGELLİLİK VE ERİŞİLEBİLİRLİK

1.1. Engelli Kavramı ve Engellilik Çeşitleri

Engelli kavramının geçmişten günümüze kadar ele alınış biçimi, bakış açısı, değişen inanç, kültür ve değer yargıları gibi çeşitli nedenler sonucunda farklı farklı tanımlarının yapıldığı görülmektedir. Engelli tanımının politik, sosyal, sağlık vb. bakımlardan çeşitli tanımları mevcuttur. Ulusal ve uluslararası kurumlar, kuruluşlar ve toplum yararına çalışan çeşitli örgütler engelli tanımını değişik biçimlerde ortaya koymuştur. Engelli tanımını yaparken Dünya Sağlık Örgütü (WHO), Birleşmiş Milletler (BM) ve Avrupa ülkeleri gibi diğer bazı gelişmiş ülkeler engelli kavramını kişinin sosyal hayatta karşılaştıkları zorluklar, etkinlik ve aktivitelere katılımının sınırlanması gibi durumların bütünü göz önünde bulundurarak yeni bir yaklaşım getirmektedir.

WHO engelli kavramını bir çatı terim olarak kabul etmekte, bireyin sosyal yaşama katılmasını ve faaliyetlerini kısıtlayan, bir eylemi yerine getirirken zorlanmasına neden olan bedensel veya zihinsel kısıtlılık hali olarak tanımlamaktadır (WHO, 2009). WHO, engellilik durumunu kişinin yetenek yitimi ve işlevsellik seviyesine göre sınıflara ayırmıştır. Bu sınıflandırma kapsamında engellilik; noksanlık, özürülük ve maluliyet olarak üç ana başlık altında tanımlamaktadır. Sağlık bakımından noksanlık; psikolojik, anatomik veya fiziksel yapı ve fonksiyonlardaki bir noksanlığı veya dengesizliği ifade etmektedir. Özürülük, bir noksanlık sonucu meydana gelen ve normal sayılabilecek bir insana oranla bir işi yapabilme yeteneğinin kaybedilmesi ve kısıtlanması olarak tanımlanmaktadır. Maluliyet kavramı ise, bir noksanlık veya sakatlık sonucunda belirli bir kişide meydana gelen ve o kişinin yaş, cinsiyet, sosyal ve kültürel durumuna göre normal sayılabilecek faaliyette bulunma yeteneğini önleyen ve sınırlayan dezavantajlı durum olarak tanımlanmıştır (İhtiyaç Analizi Raporu, 2017).

Engelli tanımı, BM Genel Kurulu'nun İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinin devamında bulunan Sakat Hakları Bildirisi'nde, *bireyin, kişisel ya da sosyal yaşantısında kendi kendisine yapması gereken işleri bedensel veya sonradan olma herhangi bir noksanlık sonucu yapamayanlar* şeklinde yapılmıştır (Birleşmiş Milletler Sakat Hakları Bildirgesi, 1975).

Ülkemizde de engelliliğin farklı tanımlamaları yapılmıştır. Engelli tanımı mevzuatımız içerisinde farklı şekillerde karşımıza çıkmaktadır. Sosyal Hizmetler Kanunu içerisinde engelli tanımı; *doğuştan veya sonradan herhangi bir hastalık veya kaza sonucu bedensel,*

zihinsel, ruhsal, duygusal ve sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmesi nedeniyle normal yaşamın gereklerine uymama durumunda olup; korunma, bakım, rehabilitasyon, danışmanlık ve destek hizmetlerine ihtiyacı olan kişi olarak tanımlanmaktadır (Sosyal Hizmetler Kanunu, 1983). Engelliler Hakkında Kanun’u incelediğimizde ise “engelli” ve “engellilik durumu” şeklinde iki farklı kavrama yer verildiğini görmekteyiz. Engelli, fiziksel, zihinsel, ruhsal ve duygusal yetilerinde çeşitli düzeyde kayıplarından dolayı topluma diğer bireyler ile eşit koşullarda tam ve etkin katılımını kısıtlayan tutum ve çevre koşullarından etkilenen birey şeklinde ifade edilmektedir. Kanunda “engellilik durumu” kavramı ise; bireyin engelliliğini ve engellilikten kaynaklanan özel gereksinimlerini, uluslararası yöntemleri temel alarak belirleyen derecelendirmeler, sınıflandırmalar ve tanılamalar olarak tanımlanmıştır (Engelliler Hakkında Kanun, 2005).

Engelli tanımında olduğu gibi engelliğin sınıflandırılmasında da farklılıklar görülmektedir. Türkiye Özürlüler Araştırmasında karşımıza çıkan engellilik ile ilgili sınıflandırma ve tanımlamalar şu şekildedir:

Ortopedik Engelli: Kas ve iskelet sisteminde yetersizlik, eksiklik ve fonksiyon kaybı olan kişidir. El, kol, ayak, bacak, parmak ve omurgalarında, kısalık, eksiklik, fazlalık, yokluk, hareket kısıtlılığı, şekil bozukluğu, kas güçsüzlüğü, kemik hastalığı olanlar, felçliler, Serebral Palsi, spastikler ve spina bifida olanlar bu gruba girmektedir.

Görme Engelli: Tek veya iki gözünde tam veya kısmi görme kaybı veya bozukluğu olan kişidir. Görme kaybıyla birlikte göz protezi kullananlar, renk körlüğü, gece körlüğü (tavuk karası) olanlar bu gruba girer.

İşitme Engelli: Tek veya iki kulağında tam veya kısmi işitme kaybı olan kişidir. İşitme cihazı kullananlar da bu gruba girmektedir.

Dil ve Konuşma Engelli: Herhangi bir nedenle konuşamayan veya konuşmanın hızında, akıcılığında, ifadesinde bozukluk olan ve ses bozukluğu olan kişidir. İşittiği halde konuşamayan, gırtlığı alınanlar, konuşmak için alet kullananlar, kekemeler, afazi, dil-dudak-damak-çene yapısında bozukluk olanlar bu gruba girmektedir.

Zihinsel Engelli: Çeşitli derecelerde zihinsel yetersizliği olan kişidir. Zeka geriliği olanlar (mental retardasyon), Down Sendromu, Fenilketonüri (zeka geriliğine yol açmışsa) bu gruba girer.

Süreğen Hastalık: Kişinin çalışma kapasitesi ve fonksiyonlarının engellenmesine neden olan, sürekli bakım ve tedavi gerektiren hastalıklardır (Kan hastalıkları, kalp-damar hastalıkları, solunum sistemi hastalıkları, sindirim sistemi hastalıkları, idrar yolları ve üreme organı hastalıkları, cilt ve deri hastalıkları, kanserler, endokrin ve metabolik hastalıklar, ruhsal davranış bozuklukları, sinir sistemi hastalıkları, HIV).

1.2. Erişilebilirlik Kavramı

Erişilebilirlik, binaların, açık alanların, ulaşım ve bilgilendirme hizmetleri ile bilgi ve iletişim teknolojisinin, engelliler tarafından güvenli ve bağımsız olarak ulaşılabilir ve kullanılabilir olmasını ifade etmektedir. Yapılı çevrede engellilerin erişilebilirliğinin sağlanması için planlama, tasarım, inşaat, imalat, ruhsatlandırma ve denetleme süreçlerinde erişilebilirlik standartlarına uygunluk sağlanmalıdır (Engelliler Hakkında Kanun, 2005).

BM erişilebilirliği, engelli bireylerin bağımsız yaşamlarının ve sosyal hayatın tüm alanlarına etkin katılımının sağlanması ve engelli bireylerin herkes ile eşit şekilde fiziksel çevreye, ulaşım araçlarına, bilgi ve iletişim teknolojileri ile diğer tesislere ve hizmetlere erişiminin sağlanması şeklinde tanımlanmaktadır. Ayrıca BM'ye göre erişilebilirliği kesintiye uğratan engellerin tespit edilerek ortadan kaldırılmasını da kapsamalıdır. Engelli Hakları Sözleşmesine göre erişilebilirlik; yapıların, ulaşımın, ulaşım araçlarının, eğitim kurumlarının, sağlık hizmet ve tesislerinin işyerlerinin, bilgi ve iletişim teknolojilerinin engelliler açısından ulaşılabilir olmasını ve kullanılabilir olmasını kapsamaktadır (Engelli Hakları Sözleşmesi, 2007).

1.3. Engelliler ile İlgili Uluslararası Düzenlemeler

Uluslararası anlamda 20. yüzyıl sonlarına kadar engelliler ile ilgili bir yasal düzenlemelerin yapılmadığı görülmektedir. Engellilikle ilgili BM bünyesinde yapılan çalışmaların başlangıcı 1948 yılında kabul edilen ve Türkiye'de de 1949 yılında kabul ettiği İnsan Hakları Evrensel Beyannamesine dayanmaktadır. Beynamede, herkesin işsizlik, hastalık, sakatlık, dulluk, yaşlılık ve kendi iradesi dışındaki koşullardan doğan geçim sıkıntısı durumunda güvenlik hakkına sahip olduğu ifadesi bulunmaktadır (İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi, 1948). Beynamede her ne kadar hiçbir ayırım gözetmeksizin tüm insanların hak ve özgürlüklerden eşit şekilde yararlanma hakkının gözetilmesi ifadelerine yer verilmiş olsa da özellikle engellilere yönelik haklara ilişkin

açık bir ifade bulunmamaktadır. Bu da beyannamenin engelliler açısından yetersiz kalmasına neden olmuştur.

1950 yılında düzenlenen Cenova Konferansı'nda engellilerin sosyal anlamda rehabilitasyonu gündeme getirilmiştir. Bu amaçla bir komisyon kurulması ve engellilere yönelik rehabilitasyon ve tedavi hizmetleri, engelli istihdamı ve eğitimleri hususlarında standartların oluşturulması kararlaştırılmıştır. 1952 yılında BM tarafından, BM Çocuklara Yardım Fonu (UNICEF), BM Kalkınma Programı (UNDP), Dünya Sağlık Örgütü (WHO), BM Eğitim, Bilim ve Kültür Örgütü (UNESCO), Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO)'nden oluşan uluslararası kuruluşların da katılımı ile bir toplantı gerçekleştirilmiş, eğitim ve rehabilitasyon programlarında yeni yaklaşımlar benimsenmiş olup bu kuruluşların engellilere yönelik hususları kendi programlarına dahil edilmesi istenmiştir (T.C Aile ve Çalışma Bakanlığı, 2013).

BM Genel Konseyi tarafından 1969 yılında yürürlüğe giren Toplumsal Kalkınma Bildirgesi içerisinde engelliler ile ilgili maddeler yer almaktadır. Bildirgenin özellikle 19. maddesinde yer alan *“Zihinsel ya da bedensel olarak engelli kimselerin tam yararlı toplum üyeleri olabilmelerine olanak verecek biçimde topluma kazandırılmaları için uygun önlemlerin alınması ve bu önlemlerin teknik uyarılma, eğitim, mesleki ve toplumsal kılavuzluk ve uygun yerleştirme ve öteki gerekli yardımları içermesi ve özürülülerin özürlerinden ötürü ayrımcılık konusu olmayacağı toplumsal koşulların yaratılması”* ifadesi ile engellilerin topluma kazandırılması için alınması gereken önlemlere değinmektedir. Ayrıca 11. maddesinde de engellilerin de sosyal güvenceye alınması ile ilgili olarak *“Yaygın toplumsal güvenlik sistemleri ve toplumsal yardım hizmetlerinin sağlanması; hastalık, özür ve yaşlılık nedeniyle geçici ya da sürekli olarak geçimini sağlayamayan herkese kendileri, aileleri ve bağımlı kimseleri için uygun bir yaşam standardı sağlamak üzere toplumsal güvenlik ve sigorta sistemlerinin kurulması ve geliştirilmesi”* ifadelerine yer verilmiştir (BM Toplumsal Kalkınma Bildirgesi, 1969).

Ülkelerin engelli hakları ile ilgili ulusal ve uluslararası eylem planlarında kullanması için çerçeve niteliğinde olan Zihinsel Engellilerin Haklarına İlişkin Bildirge yayınlanmıştır. 1971 yılında yayınlanan bildirgenin 1. maddesinde zihinsel engellilerin de diğer insanlarla aynı haklara sahip olduğu vurgulanmaktadır. 2. madde ise engellilerin eğitim ve rehabilitasyonuna yönelik *“Zihinsel engelliler, uygun tıbbi bakım ve fizik tedaviyi ve onun yeteneklerini ve maksimum potansiyellerini geliştirmelerini sağlayacak eğitim,*

öğretim, rehabilitasyon ve rehberlik hakkına sahiptir.” ifadeleri yer almaktadır (T.C Aile ve Çalışma Bakanlığı, 2013).

Akçalı'nın da çalışmasında belirttiği gibi 1972 yılında çıkarılan "Rehabilitasyon Kanunu" engelliler ile ilgili ilk yasal hak niteliğindedir. 1973 yılında onaylanan kanun, insanlık tarihinde engelli haklarını yasal olarak koruyan ilk kanun olma özelliğini taşımaktadır. Aynı kanunda yer alan Bölüm 504'te istihdamda ve çalışmada eşit fırsatlar sunulması ve fiziksel ya da zihinsel engelli temelindeki ayrımcılığın yasaklanması yer almıştır. Bölüm 504'te aynı zamanda Mimari ve Ulaşım Uyum Komisyonuna engellilere yönelik toplu konut ve toplu taşıma gibi kamu hizmetlerine eşit erişim sunma talimatı verilmektedir. Bu tarihten sonra gerçekleştirilen önemli gelişmelerden biri ise eğitim alanında gerçekleşmiştir. 1975 yılında Tüm Engelli Çocuklar için Eğitim Kanunu yürürlüğe girerek halk eğitimine eşit erişim hakkı garanti altına alınmıştır. Çocuklar kapatıldıkları enstitülerden çıkartılarak toplumun geri kalanı gibi eğitim almaya başlamıştır (Francis ve Silvers'dan aktaran Akçalı, 2015).

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun insan Hakları Evrensel Bildirisinin devamında yer alan 9 Aralık 1975 tarihli Sakat Hakları Bildirisi, sakat kişilerin topluma üretken bireyler olarak katılmaları konusunda olduğu kadar, toplumun engellilere karşı yükümlülüklerini de saptamaktadır. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 13 maddeden oluşan 3447 no'lu bu bildirinin 1. maddesinde engellilik tanımı yapılmış, 2. maddede engelli kişilerin yasalardan eşit şekilde yararlanabileceği belirtilmiştir. 3. maddede engelli kişilerin bu haklardan faydalanırken engelli olmayan insanlardan farklı ayrıma tabi tutulamayacağı belirtilmiştir. 7. maddede “Sakat kişiler ekonomik ve sosyal haklara, düzgün hayat standardı hakkına sahiptirler. Ayrıca yeteneklerine göre bir iş sağlamak, yararlı, verimli ve karlı bir işe girişmek veya bir ticaret birliğine üye olmak gibi haklara sahiptirler denilmektedir.” (Ölmezoglu, 2015).

BM tarafından 1981 yılı “Uluslararası Engelliler Yılı” olarak ilan edilmiş, ardından 1983 ile 1992 yılları arası “Engelliler On Yılı” olarak kabul edilmiştir. Birleşmiş Milletlerin, daha sonra bu günün Dünya Engelliler Günü olarak kutlanacağı 1982 yılının 3 Aralık günü gerçekleştirilen oturumunda alınan karar ile Özürlüler İçin Dünya Eylem Programı'nın hayata geçirilmesi kararlaştırılmıştır. Özürlüler İçin Dünya Eylem Programı'nın amaçları arasında engelliliği önlemek, engellilerin sosyal yaşama katılımını sağlamak, fırsat eşitliği sunmak ve bilinç düzeyini artırmak yer almaktadır. Bu doğrultuda

izlenecek politikalar dört başlık altında toplanmıştır. Bu politikalar; Engelliliğin Önlemesi, Rehabilitasyon, Fırsat Eşitliği ve Engelsiz Projelerdir. Bu başlıklardan özellikle Fırsat Eşitliği başlığı programın temel hedefidir. Fırsat Eşitliği başlığı ile engellilerin sosyal ve ekonomik yaşama tam ve bağımsız olarak katılımını sağlama amaçlanmaktadır. Türkiye'nin de katılması muhtemel ülkeler arasında gösterildiği Engelsiz Projeler arasında; Engelsiz Şehir Planlanması, Engelsiz Dünya Tatil Köyü, Engelsiz Olimpik Spor Kompleksi, İleri Yaşam Merkezi, Avrasya Omurilik Şifahanesi, Çocuk Rehabilitasyon Merkezi, Geriatri Merkezi gibi projeler yer almıştır. Ayrıca 1981 yılından sonra her yıl 10-16 Mayıs arası Engelliler Haftası olarak çeşitli etkinlikler ile kutlanılmaktadır.

1981 yılının uluslararası özürülüler yılı ilan edilmesi ve bunu takiben 1982 yılında Özürülüler İçin Dünya Eylem Programı kabul edilmesi Avrupa Topluluğu'nu da harekete geçirmiş ve bu sürece katılımını teşvik etmiştir. Bu süreç, Avrupa Birliği'nin özürülülere yönelik yeni yaklaşımını fırsat eşitliği ilkesi temeline dayandırmaktadır. Bu kavram uluslararası düzeyde Birleşmiş Milletler ve ona bağlı örgütlerin gündeminde son 25-30 yıldır yer almaktadır. Bu kapsamda Avrupa Konseyi tarafından 1980 ve 1990'larda çeşitli bildirgeler ve kararlar yayımlanmıştır (Ulusoy, 2006).

Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tarafından 1983 tarihinde yayınlanan 159 No'lu "Mesleki Rehabilitasyon ve İstihdam Sözleşmesi" kabul edilmiştir. Sözleşmeye göre üye ülkeler, engeli ne olursa olsun tüm engellilerin kendilerine uygun bir iş edinmesi, işinde ilerlemesi, başarılı olması ve bu sayede toplumsal yaşama entegre olması için gerekli önlemleri almalıdır. Sözleşme engelli bireylere fırsat eşitliğinin sunulması ve engellilere yönelik pozitif ayrımcılığın engelli olmayan işçiler aleyhine bir ayrımcılık olmayacağı görüşlerini savunmaktadır.

BM Genel Kurulu 20 Kasım 1989'da Çocuk Hakları Sözleşmesini kabul etmiştir. Hayatta Kalma, Korunma, Gelişme ve Katılma olmak üzere dört ana başlıktan oluşan sözleşme elli dört maddeden oluşmaktadır. Sözleşme maddelerinde çocukların barınma, beslenme, bakım, sağlık özellikle 23. ve 39. maddelerde engellilik ve engellilerin rehabilitasyonu ile ilgili ifadeler yer almaktadır. Sözleşmenin 23. maddesinde "Engelli çocuklar özel olarak korunurlar. Kendilerine yeten saygın birer insan olmaları sağlanır. Devlet onların bakımları, eğitimleri ve iş sahibi olmaları için gerekli kurumları oluşturur. Ailelerine her türlü yardımı yapar." İfadeleri yer almaktadır. Sözleşmenin 39. maddesinde ise "Eğer

çocuklar çeşitli nedenlerle zarar görmüşlerse bedensel ve ruhsal sağlıklarına yeniden kavuşmaları için tüm önlemler alınır.” ifadesi bulunmaktadır (Çocuk Hakları Sözleşmesi, 1989).

BM Genel Kurulu tarafından 23 Ocak 1993 tarihinde “Sakatlar İçin Fırsat Eşitliği Konusunda Standart Kurallar” kabul edilmiştir. Tavsiye niteliğinde olan “Engelliler İçin Fırsat Eşitliği Konusunda Standart Kurallar” yirmi iki maddeden oluşmaktadır. Engellilerin sosyal yaşama eşit ve tam katılımı ile ilgili standart kuralları içermektedir. Engelliğe neden olabilecek durumların belirlenmesi, erken tanı ve teşhis ile engelliliğin önlenmesi ve ayrıca engellilerin bakım ve rehabilitasyonu ile ilgili maddeleri barındırmaktadır. Devletlerin kendi kamuoyuna, engelli ve ailelerine, engellilerle ilgili öğretmen ve diğer uzman kişilere engellilerin gereksinimleri ve engelli hakları ile ilgili bilgi verilmesi ve bilinçlendirilmesini tavsiye eder. Tavsiye niteliğinde olduğundan herhangi bir yaptırım söz konusu değildir (Sakatlar İçin Fırsat Eşitliği Konusunda Standart Kurallar, 1993).

Engelliler ile ilgili yapılan uluslararası çalışmalardan en önemlilerinden birisi de Salamanca Bildirisidir. UNESCO ve İspanya devletinin iş birliği ile İspanya'nın Salamanca şehrinde 1994 yılında 92 ülke ve 25 uluslararası kuruluşun katılımı ile gerçekleştirilen UNESCO Özel Eğitim Dünya Konferansında, farklılıklarına bakmaksızın herkes için eğitim hakkını savunan “kapsayıcı eğitim” anlayışı kabul ve ilan edilmiştir. Salamanca Bildirisi engelli çocukların da aynı eğitim sistemi içerisinde diğer akranlarıyla birlikte eğitim alması gerektiğini savunan ilk uluslararası bildiri olma özelliği taşımaktadır. Salamanca Bildirisinde;

- Her çocuğun eğitim görme hakkına sahip olduğu ve bunu başarmak ve devam ettirmek için fırsat verilmesi gerekir.
- Her çocuğun kendi özelliklerine, gereksinimlerine, ilgi ve yeteneklerine kısacası bireysel farklılıklarına göre farklı ihtiyaçlara sahiptir.
- Eğitim sistemleri bu bireysel farklılıklar ve ihtiyaçlar dikkate alınarak düzenlenmeli ve eğitim programları oluşturulmalıdır.
- Özel eğitim ihtiyacı bulunan çocukların normal okullara devam edebilmesi için normal okulların engelli çocukların gereksinimlerini karşılayacak özellikte olmalıdır.

ilkeleri ilan edilmiştir.

BM tarafından engellilere yönelik olan uluslararası çalışmalardan bir diğere ise Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme (EHİS)'dir. 2006 tarihinde Genel Kurulda oybirliğiyle kabul edilen EHİS ile engellilerin hakları uluslararası alanda güvence altına alınmış olup özellikle 24. maddesi engelli bireylerin eğitim alması hakkı ile ilgilidir. EHİS ülkemizde de 3 Aralık 2008 tarihli ve 5825 sayılı Kanunla onaylanmış ve 2009 yılında resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Engelli Haklarına İlişkin Sözleşmenin 24. maddesi göre; engelliler eğitim sisteminin dışına itilmemeli, ihtiyaçlarına göre makul düzenlemeler yapılmalı, eğitim sistemi içerisinde ihtiyaç durdukları desteği almalı engellilerin tam katılımı hedefine uygun olarak, akademik ve sosyal gelişimi artırıcı ortamlarda sağlanmalıdır (Engellilerin Haklarına İlişkin Sözleşme, 2006).

1.4. Türkiye’de Engelliler ile İlgili Düzenlemeler

Türkiye’de engelliler adına geçmiş dönemler birtakım çalışmalar yapıldığı bilinmektedir. Osmanlı döneminde engellilere yönelik tedavi ve rehabilitasyon çalışmaları yapılması ve onların topluma kazandırılması için birtakım tedbirler alındığı görülmektedir. Külliyyelerde yer alan darüşşifa diğere adı ile bimarhanelerde engelliler için tedavi ve rehabilitasyon hizmetleri verilmiş olup engellilere buralarda barınma imkanı verilmiştir. Bunlardan 1484 yılında yapılan ve Edirne’de yer alan II. Bayezid Darüşşifasında hastalara tedavi amaçlı su ve musiki dinletilirdi. Bir diğere darüşşifa olan Fatih Darüşşifasının da bu yönlü çalışmaları olduğu ve hatta bazı yabancı ülkelere model olarak alınabilecek bir hizmet kalitesi olduğu bilinmektedir. Bu Bimarhanelerin külliyyelerin içerisinde yer alması hasta ve engellilerin sosyalleşmesi, sosyal hayattan kopmaması bakımından önemli avantajlarından biridir. Bimarhanelerden başka Osmanlı döneminde sosyal yardımların kurumlaşması için kurulan Darülhayr-i Ali; kimsesiz çocuklar için kurulan ve 1917 yılında adı değiştirilerek Himaye-i Cemiyeti Etfal olan Darüleytamlar kurulmuş ve uzun yıllar boyunca çok çeşitli hizmetler vermiştir. Daha sonra bu kurumlar çeşitli nedenlerle kapatılmış bu alandaki çalışmalar çağdaş ve milli bir duruş sergilemek yerine sorunlar daha kapalı ve geleneksel yöntemlerle çözülmeye çalışılmıştır.

Türkiye’de devletin engelliler ile ilgili hizmetlerin planlama, programlama ve yürütme görevini doğrudan üstlenmesi 1963 yılında Sosyal Hizmetler Genel Müdürlüğü'nün kurulması ile gerçekleşmiştir. 24 Haziran 1983 tarihinde Kanun’da ilgili maddelerde

yapılan düzenlemeler neticesinde 2828 Sayılı Kanun ile Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu (SHÇEK) Genel Müdürlüğü kurulmuştur. 2828 Sayılı Kanun ile korunmaya, bakıma ve yardıma muhtaç aile, çocuk, yaşlı ve engelli vatandaşlara götürülen hizmetler ve faaliyetler de düzenlenmiştir. Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'na bağlı kurulan SHÇEK Genel Müdürlüğü daha sonra 18 Mart 1989 tarihinde Başbakanlık'a bağlanmış ve mülga edildiği 2011 yılına kadar hizmetlerini sürdürmüştür. SHÇEK daha sonra engelli bakım hizmetlerini yürütecek olan Özürlü Bakım Hizmetleri Daire Başkanlığı ile yaşlılara yönelik hizmetleri yürütecek olan Yaşlı Bakım Hizmetleri Daire Başkanlığı Genel Müdürlüğü çatıları altında faaliyetlerini sürdürmüştür.

1981 yılını BM Genel Kurulu'nda "Engelliler 10 Yılı" ilan etmiş olup tüm ülkelerde engellilere verilen hizmetin koordinasyonundan sorumlu bir kurum oluşturulmasının hedeflenmesini kararlaştırmıştır. Bu karar doğrultusunda 1981 yılında ülkemizde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı'nın başkanlığında "Sakatları Koruma Milli Koordinasyon Kurulu" oluşturulmuştur. Kurul 1983 yılında "sürekli kurul" şekline dönüşmüş ve hizmetlerinde süreklilik sağlanmıştır. Kurul 1997 yılına kadar çalışmalarını sürdürmüş ve Özürlüler İdaresi Başkanlığı'nın kurulmasıyla görevi sona ermiştir (T.C Aile ve Çalışma Bakanlığı, 2013).

Engellilere yönelik mevzuat çalışmalarının 1982 yılında çıkarılan anayasaya kadar çeşitli kanunlar içerisinde bir veya birkaç madde olarak kendine yer bulduğu görülmektedir. 1982 yılında çıkarılan anayasa ile ilk kez engelli hakları güvence altına alınmıştır. 1982 Anayasası'nın 10. Maddesine göre; herkes dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce, felsefi inanç, din, mezhep ve benzeri sebeplerle ayırım gözetilmeksizin kanun önünde eşittir. Çocuklar, yaşlılar, engelliler, savaş ve vazife şehitlerinin dul ve yetimleriyle malul ve gaziler için alınan tedbirler eşitlik ilkesine aykırı olamaz. Çalışma yaşamına ilişkin olarak 1982 Anayasasının 49. Maddesinde, *çalışma, herkesin hakkı ve ödevidir* ibaresi bulunmaktadır. Yine Anayasanın 50. Maddesi kapsamında; *küçükler ve kadınlar ile bedenî ve ruhî yetersizliği olanlar çalışma şartları bakımından özel olarak korunurlar* ibaresi yer almaktadır. Anayasanın 60. Maddesi ile *herkesin sosyal güvenlik hakkına sahip olduğu* belirtilmiş; 61. Madde ile ise devlet tarafından *engelli haklarının korunacağı ve toplum hayatına intibaklarını sağlayıcı tedbirlerin alacağı* açık bir şekilde belirtilmiştir (T.C Anayasası, 1982).

Türkiye’de, BM Genel Kurulu tarafından engellilerin sosyal hayata etkin bir şekilde katılımını sağlamak amacıyla kabul edilmiş olan Engelliler Dünya Eylem Programı’nda ve ayrıca 1993 yılında kabul edilmiş olan “Sakat Kişilerin Fırsat Eşitliği Konusunda Standart Kurallar” içerisinde tavsiye edilen ulusal mekanizmaların oluşturulması konusunu dikkate alınarak 1996 yılında mevzuat altyapısı oluşturulmuştur. Mevzuat çalışmaları neticesinde 1997 yılında “Özürülüler İdaresi Başkanlığı” kurulmuştur. Başkanlığın amaçları; engelliler ile ilgili ulusal politikaların oluşturulması, ulusal ve uluslararası kuruluşlar ile iş birliği yapılması, engelliler ile ilgili hizmetlerin yürütülmesi yer almaktadır. Başkanlık ayrıca engelliliğin önlenmesi, engellilerin tedavi ve rehabilitasyonun sağlanması, eğitim olanakları uygun hale getirilmesi, istihdamlarının sağlanması ve sosyal hayata uyum sağlamaları ile ilgili araştırma ve çalışmalar yapmak kurum ve kuruluşlarla işbirliği yapmak gibi görevlere de sahiptir. Başkanlık 2002 yılında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına bağlanmış fakat 2003 yılında tekrar Başbakanlığa bağlanarak hizmetlerini sürdürmüştür. Başkanlık 2011 yılında ise Engelli ve Yaşlı Hizmetleri Genel Müdürlüğü çatısında birleştirilerek faaliyetlerini yürütmektedir (T.C Aile ve Çalışma Bakanlığı, 2013).

Özürülüler İdaresi Başkanlığının yapmış olduğu çalışmalar doğrultusunda 2005 yılında engelliler ile ilgili ilk müstakil kanun olma özelliğine sahip 5378 Sayılı Engelliler Hakkında Kanun çıkarılmıştır. Kanun ile engellilerin temel hak ve özgürlüklerden faydalanmasını sağlamak, doğuştan sahip oldukları onura saygıyı güçlendirmek, sosyal yaşama diğer bireylerle eşit koşullarda tam ve etkin katılımlarını sağlamak ve engelliliği önleyici tedbirlerin alınması için gerekli düzenlemelerin yapılmasını sağlamak amaçlanmıştır. Engelliler Hakkında Kanun’da “engelli”, “engellilik durumu” ve “erişilebilirlik” gibi kavramlarının tanımları da yapılmıştır. Erişilebilirlik kapsamında da binalar, yollar, kaldırımlar, yaya geçitleri, açık alanlar, spor sahaları ve benzeri kültürel ve sosyal alt yapı alanları ile ulaşım araçlarının engellilerin kullanımına uygun hale getirilmesini zorunlu hale getirmiştir. Bu kanun ile birlikte 2005 yılından itibaren Türkiye’de engelliler ile ilgili çalışmalar devlet kontrolü altında ve daha düzenli bir şekilde yürütülmektedir. Bu tarihten itibaren engelliler için yapılan ve yapılacak düzenlemeler bir yardım anlayışından çıkarak eşitlik ilkesi gereği sahip olmaları gereken hak olarak görülecek yeni bir anlayışa yerini bırakacaktır. Bu süreçte engellilere yapılacak hizmetler için devlet tarafından ayrılan bütçede artışa gidilmiş ve yapılan çalışmaların uygunluğu devlet tarafından denetlenmiştir. Yine bu dönemde BM

tarafından 2006 yılında kabul edilen “BM Engellilerin Hakları Sözleşmesi” 30 Mart 2017 tarihinde taraf ülkelerin imzasına sunulmuş olup, Türkiye tarafından da imzalanmıştır. Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından 3 Aralık 2008 tarihinde uygun bulunarak kabul edilmiştir.

2013 yılında ise “Engelliler Hakkında Kanun’un” geçici 2’nci ve 3’üncü maddeleri hükümlerine dayanılarak Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından “Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği” hazırlanarak yürürlüğe konulmuştur. Yönetmeliğin amacı, kamuya hizmet veren tüm açık ve kapalı alanlar ile ulaşım araçlarında erişilebilirliğin denetiminin yapılması, bu denetimi gerçekleştirecek komisyonların oluşturulması ve denetim neticesinde verilecek idari cezaların belirlenmesidir. Kamuya hizmet veren tüm açık ve kapalı alanlar ile ulaşım araçları bu yönetmelik kapsamında yer almaktadır (Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği, 2013).

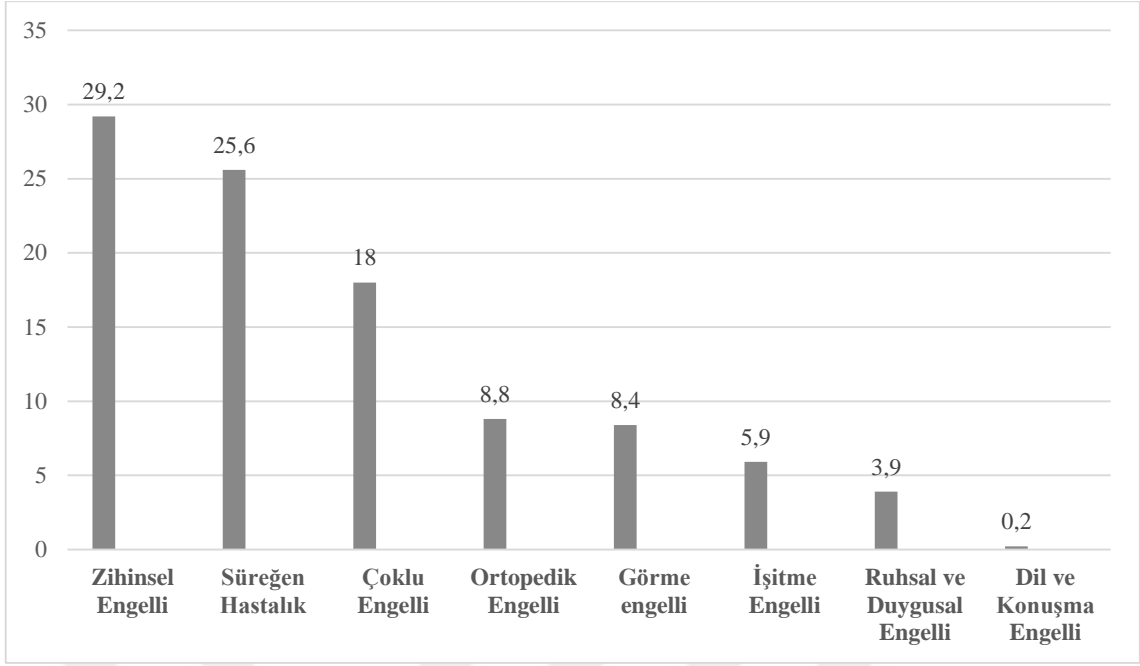
BÖLÜM 2: TÜRKİYE’DE ENGELLİLER HAKKINDA ÇEŞİTLİ BİLGİ VE İSTATİSTİKLER

Türkiye İstatistik Kurumu ve Özürlüler İdaresi Başkanlığı tarafından 2002 yılında yapılan “Türkiye Özürlüler Araştırması” sonuçlarına göre, ülkemizde yaklaşık olarak 8,4 milyon engelli birey bulunmakta olup bu sayının toplam nüfusa oranı %12,29’dur. Bu oran ve sayının günümüzde değiştiği ise kaçınılmaz bir gerçek olup tahminler engelli sayısının 10 milyonun üzerinde olduğu yönündedir. Türkiye’deki kadın-erkek ve yaş gruplarına göre engelli oranı Tablo 1’de gösterilmiştir.

A: Toplam	B: Erkek		C: Kadın		%					
	Toplam Engelli Nüfus			Ortopedik, Görme, İşitme Dil Ve Konuşma, Zihinsel Engelli Nüfus			Süreğen Hastalığa Sahip Olan Nüfus			
	A	B	C	A	B	C	A	B	C	
Türkiye	12.29	11.10	13.45	2.58	3.05	2.12	9.70	8.05	11.33	
Yaş grubu										
0-9	4.15	4.69	3.56	1.54	1.70	1.37	2.60	2.98	2.20	
10-19	4.63	4.98	4.28	1.96	2.26	1.65	2.67	2.72	2.63	
20-29	7.30	7.59	7.04	2.50	3.34	1.74	4.80	4.24	5.30	
30-39	11.44	10.43	12.42	2.56	3.18	1.95	8.89	7.26	10.46	
40-49	18.07	15.15	21.08	2.65	3.29	1.99	15.43	11.86	19.09	
50-59	27.67	22.56	32.67	3.23	3.73	2.74	24.44	18.83	29.94	
60-69	36.96	31.60	42.02	5.14	5.65	4.65	31.82	25.95	37.37	
70+	43.99	39.77	47.77	7.89	8.45	7.38	36.10	31.32	40.39	
Bilinmeyen	11.68	6.30	14.17	0.34	0.53	0.25	11.33	5.77	14.09	

Tablo 1: (Engelli Nüfus Oranı, TÜİK 2002)

Engelliler ortopedik engelli, görme engelli, işitme engelli, dil ve konuşma engelli, zihinsel engelli, çoklu engelli, süreğen hastalığı olanlar, ruhsal ve duygusal engelliler olarak sınıflara göre incelendiğinde ülkemizdeki oranları Tablo 2’de gösterilmiştir.

Tablo-2: (Engellilerin engel türlerine göre yüzdeleri dağılımı, TÜİK 2010)

Ulusal Özürlüler Veri Tabanına kayıtlı olan engellilerin %29,2'si zihinsel engelliler, %25,6'sı süreğen hastalığı olan engelliler, %8,8'i ortopedik engelliler, %8,4'ü görme engelliler, %5,9'u işitme engelliler, %3,9'u ruhsal ve duygusal engelliler, %0,2'si dil ve konuşma engelliler ve %18'i birden fazla engele sahip olanlardan oluşmaktadır (TÜİK, Özürlülerin Sorun ve Beklentileri Araştırması, 2010). Engellilerin eğitim durumları ile ilgili veriler ise Tablo 3'de yer almaktadır.

	Ortopedik, görme, işitme, dil ve konuşma ve zihinsel özürllü nüfus		Süreğen hastalığa sahip olan nüfus	
	Okuma yazma bilmeyen	Okuma yazma bilen	Okuma yazma bilmeyen	Okuma yazma bilen
	Türkiye	36,33	63,67	24,81
Yerleşim yeri				
Kent	29,58	70,42	20,49	79,51
Kır	43,44	56,56	32,85	67,15
Cinsiyet				
Erkek	28,14	71,86	9,78	90,22
Kadın	48,01	51,99	35,04	64,96

Tablo 3: (Okuryazarlık durumuna göre engelli nüfus oranı, TÜİK 2002)

Engelli nüfusun okuryazarlık durumu incelendiğinde, altı ve daha yukarı yaştaki kişilerden okuma yazma bilmeyenlerin oranı ortopedik, görme, işitme, dil ve konuşma ile zihinsel engellilerde %36,33 iken süreğen hastalığı olanlarda %24,81 olduğu görülmektedir. Toplam nüfus için bu oran %12,94'tür. Okuma yazma bilmeyenlerin oranı kent-kır ayrımında incelendiğinde, kırdaki okuma yazma bilmeyen ortopedik, görme, işitme, dil ve konuşma ile zihinsel engellilerin oranı %43,44 iken bu oran kentte %29,58'dir. Okuma yazma bilmeyen süreğen hastalığa sahip nüfus oranı ise kırdaki %32,85 iken kentte %20,49 olarak gözlenmektedir. Bu oran toplam nüfus için kentte %10,04 iken kırdaki ise %17,37'dir (TÜİK, Türkiye Özürllü Araştırması, 2002). Ülkemizde genel nüfusa bakıldığında ise okuma yazma bilmeyenlerin oranı 2018 yılı istatistiklerine göre % 2,45 civarındadır (Ulusal Eğitim İstatistikleri Veri Tabanı, 2008-2018). İstatistikler karşılaştırıldığında okuma yazma bilmeyen engelli bireylerin oranının genel nüfus içerisinde okuma yazma bilmeyenlerin oranına kıyasla çok daha fazla olduğu görülmektedir. Ulusal Özürllü Veri Tabanına kayıtlı olan engelli bireylerin en son bitirilen okula göre eğitim durumu yüzdeleri incelendiğinde engel durumuna göre eğitim durumları Tablo 4' de verilmiştir.

[6 ≥ yaş]

%

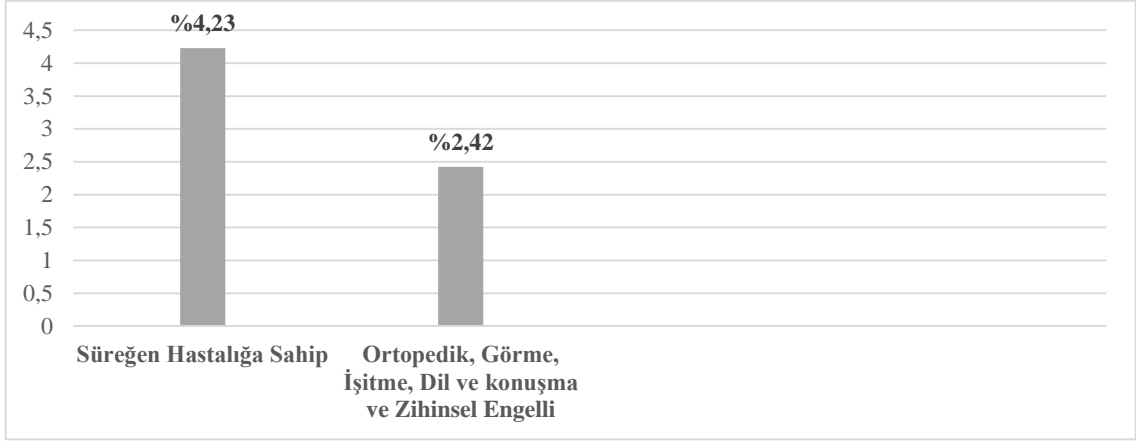
Eğitim Durumu	Toplam	Görme Engelli	İşitme Engelli	Dil ve Konuşma Engelli	Ortopedik Engelli	Zihinsel Engelli	Ruhsal ve Duygusal Engelli	Süreç Hastalık	Çoklu Engelli
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Okur-Yazar Değil	41,6	32,1	31,6	33,6	26,4	57,5	24,0	32,2	48,5
Okur-Yazar Olup Bir Okul Bitirmeyen	18,2	11,8	23,0	38,6	10,9	28,9	12,7	12,8	15,3
İlkokul	22,3	29,0	17,9	10,7	32,9	4,6	33,0	34,9	22,9
İlköğretim/Ortaokul ve dengi	10,3	12,5	16,4	11,0	13,4	8,2	15,2	10,2	8,0

Tablo 4: (Kayıtlı olan özürlü bireylerin özür türüne göre eğitim durumu, TÜİK 2010)

Özürlülerin Sorun ve Beklentileri Araştırması incelendiğinde erkeklerin eğitim durumu seviyelerinin, kadınlara göre daha yüksek olduğu görülmektedir. Okuryazar olmayanların oranı, erkeklerde %32,1, kadınlarda ise %54,9'dur. Okur yazar olup bir okul bitirmeyenlerin oranı, erkeklerde %19,2, kadınlarda ise %16,8'dir. İlkokulu bitirenlerin oranı, erkeklerde %26,3, kadınlarda ise %16,5'dir. İlköğretim veya ortaokul ve dengi mezunların oranı, erkeklerde %12,5, kadınlarda ise %7,1'dir. Lise ve daha üstü mezunların oranı, erkeklerde %9,8, kadınlarda ise %4,7'dir (TÜİK, Özürlülerin Sorun ve Beklentileri Araştırması, 2010).

TÜİK tarafından 2002 yılında yapılan Türkiye Özürlüler araştırması benzer rakamları göz önüne sermektedir. Ülkemizdeki eğitim sistemine göre yaklaşık olarak 25 yaşında örgün (resmi) eğitim tamamlanmaktadır. Tamamlanmış eğitim düzeyine göre ortopedik, görme, işitme, dil ve konuşma ile zihinsel özürlülerde okuma yazma bilmeyenlerin oranı %36,37 ile süreç hastalığı olanlardan (%26,64) ve toplam nüfustan (%15,51) daha yüksektir. Araştırma incelendiğinde ilkokul mezunu engelli oranı %40,97; lise ve dengi meslek okulu mezunu %6,90; yüksek öğretim mezunu ise %2,42'dir. Bitirilen okul durumu incelendiğinde, ilkokul mezunu olanların oranında ortopedik, görme, işitme, dil ve konuşma, zihinsel özürlü olanlar ile süreç hastalığı olanlar arasında önemli bir farklılık gözlenmektedir. Ancak, süreç hastalığına sahip olanlarda yüksek öğretim mezunu olanların oranı, ortopedik, görme, işitme, dil ve konuşma ile zihinsel özürlü olanların oranının yaklaşık iki katıdır (TÜİK, Türkiye Özürlüler Araştırması, 2002).

Engel türlerine göre bir yükseköğretim kurumunu tamamlama oranları Tablo 5’de verilmiştir.

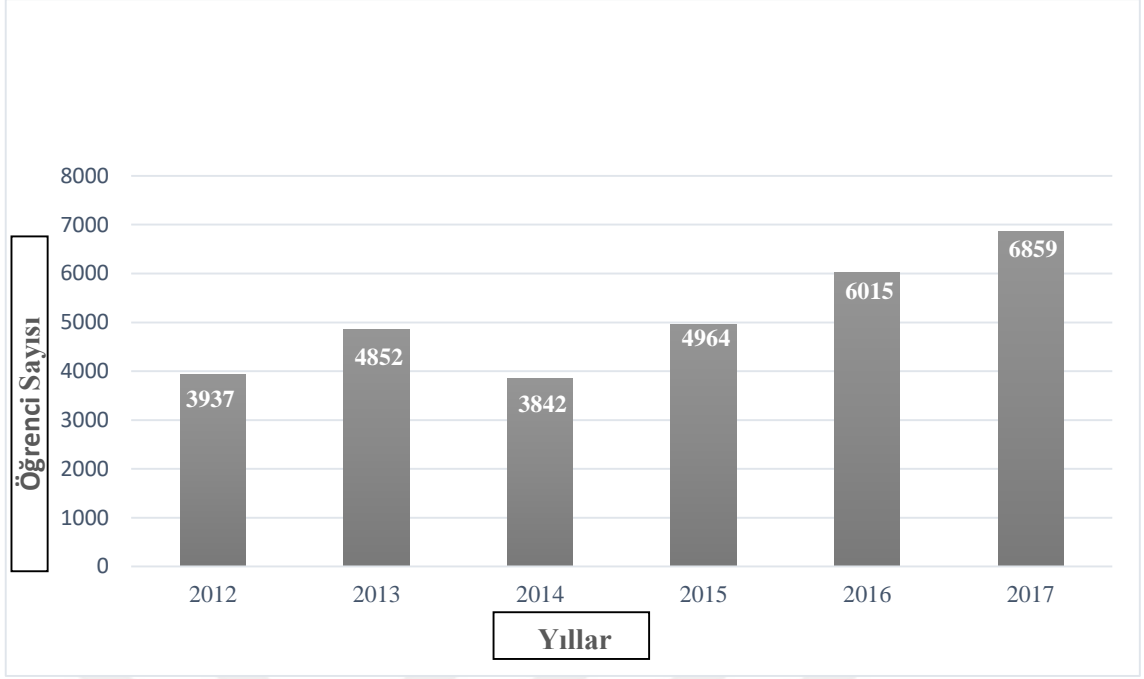

Tablo 5: (Engel türlerine göre bir yükseköğretim kurumunu tamamlama oranları, TÜİK, Türkiye Özürlüler Araştırması, 2002)

Araştırma bulguları göstermektedir ki eğitim süresi arttıkça mezun olan engelli bireylerin oranında ciddi bir düşüş meydana gelmektedir. Fiziksel çevrenin engelli bireylere uygun şekilde düzenlenmemesi sonucu yaşadıkları sorunlar eğitim seviyesinin düşük olmasının nedenlerinden biridir. Hem eğitim ve öğretim görülen binaların erişilebilir olmaması hem de binalara ulaşım esnasında yaşadıkları zorluklar zamanla engelli bireylerde ve ailelerinde eğitim hayatını devam ettirme bakımından olumsuz sonuçlar meydana getirebilmektedir. Eğitim süresi arttıkça eğitim alan birey sayısının azalmasından engelli bireyler ve ailelerinin eğitim hayatı süresince bu zorluklara belirli süre katlandığı, zamanla karşılaştığı zorluklar nedeniyle eğitim hayatını sonlandırdığı çıkarımı yapılabilir.

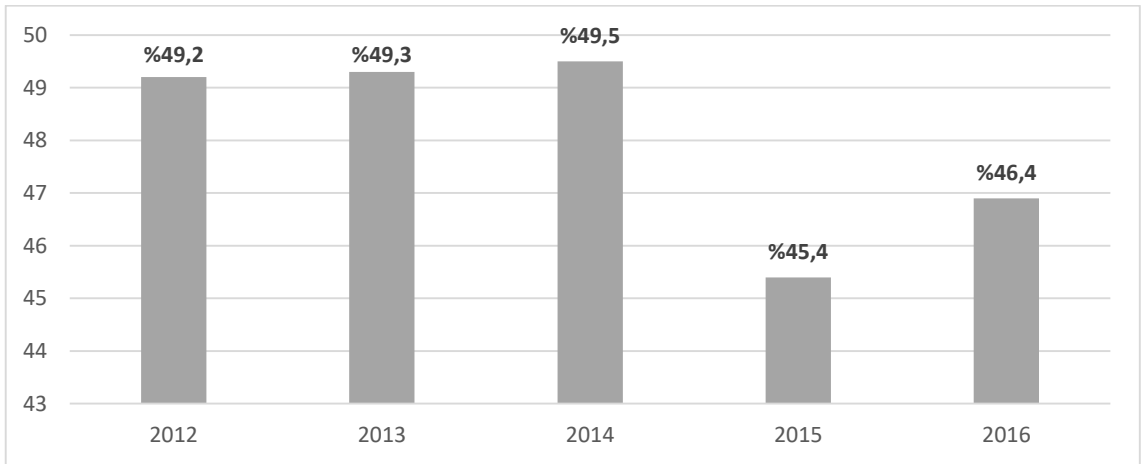
Türkiye’de 2012-2017 yılları arasında üniversite sınavına giren engelli öğrenci sayıları Tablo 6’da verilmiştir.

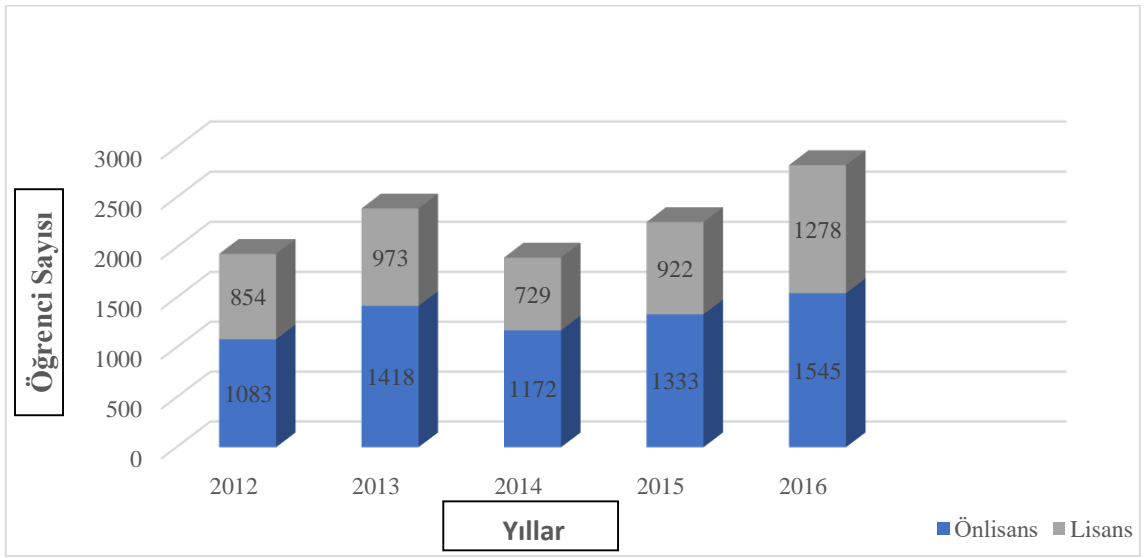
Tablo 6: (2012-2017 yılları arasında üniversite sınavına giren engelli öğrenci sayısı, Melekoğlu, 2017)

2012-2017 yılları arasındaki beş yıl içerisinde üniversite sınavına giren engelli öğrenci sayısına bakıldığında sınava giren öğrenci sayısında ciddi bir artış olduğu görülmektedir. 2012 yılında üniversite sınavına giren engelli öğrenci sayısı 3937 iken 2017 yılında 6859 engelli öğrenci üniversite sınavına girmiştir (Melekoğlu, 2017). Bununla birlikte 2012-2016 yılları arasında üniversite sınavına giren engelli öğrencilerin bir üniversiteye yerleştirilme oranları Tablo 7’de verilmiştir.

Tablo 7: (2012-2016 yılları arasında sınava giren engelli öğrencilerin üniversiteye yerleştirilme oranı, Melekoğlu, 2017)

2012-2017 yılları arasındaki veriler incelendiğinde üniversite sınavına giren engelli öğrencilerin ortalama olarak yaklaşık %50'sinin sınav sonucu bir üniversiteye yerleştirildiği görülmektedir (Melekoğlu, 2017). Ülkemiz genelinde 2017 yılında toplam 2 milyon 265 bin 844 öğrenci sınava katılmış olup açıköğretim fakültesi dahil olmak üzere bir lisans bölümü ve önlisans programına yerleşen öğrenci oranı %36 oranındadır (ÖSYS Yerleştirme Sonuçlarına İlişkin Sayısal Bilgiler, 2017). Oranlardan anlaşıldığı üzere üniversitelere giriş sınavlarında engelli öğrenciler diğer öğrencilere göre daha yüksek bir yerleşme oranına sahiptir. Bu yıllarda üniversiteye yerleşen öğrenci sayıları ise Tablo 8'de verilmiştir.

Tablo 8: (2012-2016 yılları arasında üniversiteye yerleşen engelli öğrenci sayısı, Melekoğlu, 2017)

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) istatistiklerine göre Türkiye'de toplam 206 üniversite bulunmaktadır. Bu üniversitelerin 129'u devlet üniversitesi iken 77'si vakıf üniversitelerinden oluşmaktadır. İstanbul'da 61 adet üniversite bulunmaktadır. Bu üniversitelerin 48'i vakıf üniversitesi 13'ü ise devlet üniversitesidir (YÖK İstatistik, 2018). Rakamlardan görüldüğü üzere ülkemizde bulunan üniversitelerin neredeyse üçte biri İstanbul'da bulunmaktadır ve bu üniversitelerin yaklaşık dörtte üçlük gibi büyük bir kısmını ise vakıf üniversiteleri oluşturmaktadır.

Ülkemizde 2017-2018 yılında; 2 milyon 768 bin 757 ön lisans, 4 milyon 241 bin 841 lisans ve 454 bin 673 yüksek lisans olmak üzere toplam 7 milyon 465 bin 271 öğrenci öğretim görmüştür. Aynı dönemde İstanbul'da ise 203 bin 730 ön lisans, 572 bin 24 lisans, 138 bin 649 yüksek lisans öğrencisi öğretim görmüştür. Yine aynı öğretim yılında

Ülkemiz genelinde açık ğretim ve uzaktan ğretim öğrencileri de dahil, üniversitelerde okuyan 27 bin 263 erkek, 12 bin 759 kız olmak üzere toplam 49 bin 145 engelli ğrenci bulunmaktadır (YK İstatistik, 2018). YK istatistikleri incelendiğinde ülkemizde üniversitelerde ğretim gören engelli ğrenci sayısı toplam ğrenci sayısının yanında oldukça az olduğu görülmektedir. Engelli ğrencilerin 39 bin 978'i Eskişehir'de okurken bu öğrencilerin 39 bin 913' Açık ğretim Fakültesi olan Anadolu niversitesinde okumaktadır. İstanbul, 1088'i vakıf üniversitelerinde olmak üzere toplam 2 bin 914 ğrenci ile öğrenim gören engelli ğrenci sayısı bakımından Eskişehir'den sonra ikinci sırada yer almaktadır (YK İstatistik, 2018). Bu sonuçları okurken, Eskişehir ilinin engelli ğrenci sayısı bakımından ne çıkmasının en önemli nedeninin Anadolu Üniversitesi Açık ğretim Fakültesinin varlığından ileri geldiği görülmektedir. Bu durum da öğrencilerin kendilerine engel teşkil eden özellikle okul bina, yol, ulaşım imkanları gibi fiziki şartlar nedeni ile uzaktan eğitim ile okumayı tercih ettiğinin açık bir işaretidir. Açık ğretim Fakülteleri engelli öğrencilerin niversite okuması için iyi bir fırsat gibi gözükse de için temelinde bu bir seçimden daha çok şartlar karşısındaki zorunluluktan ileri gelmektedir. Bu şekilde üniversitelerden mezun olan öğrenciler kampüs imkanlarından faydalanma, sosyalleşme, evre edinme gibi birçok alanda fırsat eşitsizliğine maruz kalmaktadır. Sonuçları incelediğimizde İstanbul'da okuyan engelli ğrenci sayısı Anadolu niversitesi'nde okuyan öğrencileri saymazsak geri kalan Türkiye genelinde okuyan toplam engelli öğrencilerin üçte birini oluşturduğu ve bu öğrencilerin önemli bir kısmının da vakıf üniversitelerinde okuduğu anlaşılmaktadır.

BÖLÜM 3: ÜLKEMİZDE ERİŞİBİLİRLİĞİN İZLENMESİ VE DENETLENMESİ

3.1. İzleme ve Denetlemenin Genel Esasları

Ülkemizde erişilebilirliğin izlenmesi ve denetlenmesi Aile, Çalışma ve Sosyal Politikalar Bakanlığının sorumluluğundadır. Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği kapsamında, kamuya hizmet veren resmi binalar, eğitim kurumları, sağlık kurum ve kuruluşları, alışveriş merkezleri gibi kamusal binalar ve açık alanlar ve toplu taşıma araçları erişilebilirlik bakımından denetlemeye tabidir (Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği, 2013).

Erişilebilirliğin denetlenmesi amacıyla valinin veya yardımcısının başkanlığında oluşturulan bir ekip oluşturulur. Ekip içerisinde o ilde yaşayan en az iki engelli üyenin bulunması da zorunludur. Komisyon izleme ve denetleme programlarının yapılmasından ve raporlarının hazırlanmasından sorumludur. Bakanlık tarafından hazırlanan ulusal yıllık izleme ve denetleme planına göre iller de öncelikli faaliyetlerini belirleyerek yıl içerisinde denetlemeleri gerçekleştirir (Erişilebilirlik İzleme Denetleme Yönetmeliği, 2013).

3.2. İzleme ve Denetleme

Denetimlerde standartlara göre hazırlanmış olan yönetmeliğin eklerindeki binalar, kaldırımlar, ulaşım araçları için oluşturulan formlar kullanılmaktadır. Denetimlerde Kamuya hizmet veren resmi binalar, eğitim kurumları, sağlık kurum ve kuruluşları, alışveriş merkezleri gibi kamusal binalar ve açık alanlar ve toplu taşıma araçları izleme ve denetleme formlarına uygun olarak ve yerinde değerlendirilir. Yapılan izleme ve denetleme neticesinde erişilebilir olduğu tespit edilen yerler için “Erişilebilirlik Belgesi” düzenlenerek verilir. Komisyon öncelik sırasına göre denetimleri kendi belirlemekle birlikte kurum ve kuruluşların başvuru yapması halinde de denetimler gerçekleştirmektedir (Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği, 2013).

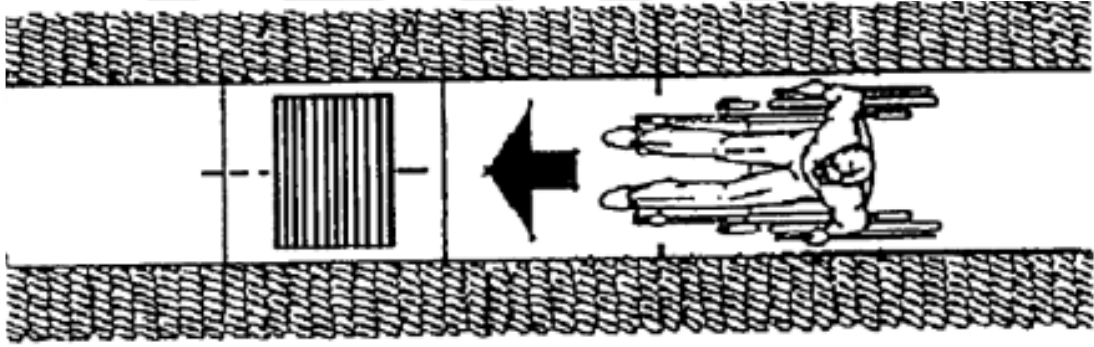
3.3. İdari Para Cezası

Formlarda yer alan maddelerde sorgulanan maddenin erişilebilirlik bakımından uygunsuz olması durumunda para cezası gerektirip gerektirmeyeceği belirtilmektedir. Gerçekleştirilen denetimler neticesinde tespit edilen uygunsuzluklar için gerçek ve tüzel kişiliklere idari para cezası kesilmektedir (Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği, 20123)

3.4. “Binalar İçin Erişilebilirlik İzleme Ve Denetleme Formu”na Göre Erişilebilirlik Standartları

3.4.1. Bahçe Yolu

Yayaların güvenli bir şekilde hareket edebilmesi amacıyla bahçe yolunun taşıtların kullandığı yoldan tecrit edilmesi gerekmektedir. Yolun yüzeyi düzgün ve sağlam olmalı ayrıca yağış ve benzeri nedenlerle ıslaklık hallerinde kaymaması için kaydırmaz malzeme ile kaplanması gerekmektedir. Yol üzerinde yağmur suyunun drene edilmesi amacıyla verilecek yanal eğim en fazla %2 olmalıdır. Su olukları bulunması halinde üzerlerinin kapatılması gibi önlemler alınarak engel teşkil etmeyecek şekilde düzenlenmesi gerekmektedir. Yürüyüş güzergahında bulunacak ızgaraların yerleştirilme şekli Şekil 1’de gösterilmiştir.

Şekil 1: (Izgaraların yerleşim doğrultusu, Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği)

Güzergah üstünde bulunan ızgaraların aralıkları 13 mm’den fazla olmamalı ayrıca ızgaralar gidiş güzergahına dik olacak şekilde yerleştirilmelidir ki tekerlekli sandalye araçlarının tekerlerinin sıkışma riski olmasın.

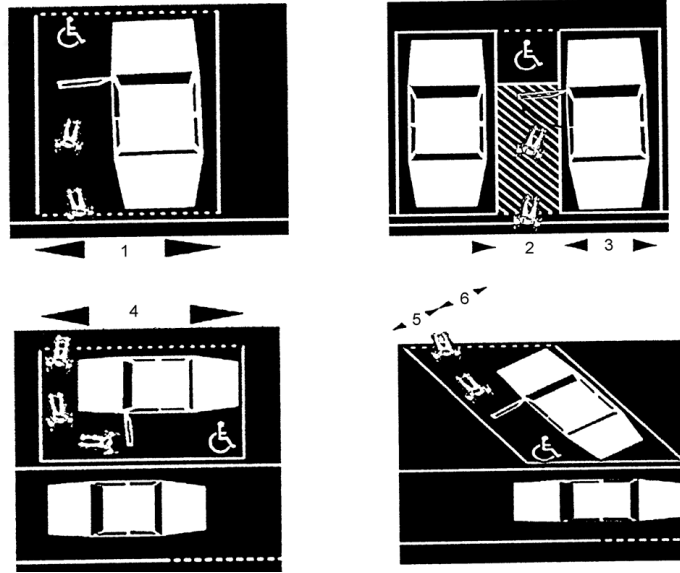
Yol üzerinde ağaç, bitki, direk, pano, bank, masa ve benzeri nesnelerin engel teşkil etmeyeceği en az 150 cm genişliği olan geçiş alanı olmalıdır. Güzergah üstünde 13mm’den daha yüksek seviye farkı olması durumunda 100 cm net geçiş genişliğine sahip bir rampa yapılması gerekmektedir. Açık şekilde görünmeyen rampalar tabela ile yönlendirme yapılmalıdır. Rampa başlangıç ve bitimindeki zemin engellilerin hareketlerini kısıtlamayacak şekilde düzgün ve sağlam olmalıdır. Eğer seviye farkı 6mm – 13mm arasında ise 1:2 eğim ile pahlanmalıdır.

Bahçede seviye farkını gidermek için alternatif ulaşım yapılması halinde asansör ya da eğik bir düzlemde hareket eden, boyutları 90 cm x 125 cm olan merdiven tipi asansör ya da boyutları en az 90 cm x 140 cm olan bir düşey kaldırma platformu kullanılabilir.

3.4.2. Otoparklar

Engelli otopark yeri sayısı, toplam park yeri sayısının en az %5'i kadar olmalıdır. Engelli otopark yeri yatay işaretlerle ve düşey işaretlerle belirtilmelidir. Otoparkın zemini düzgün ve sağlam olmalı ayrıca zemin ıslandığında kayma meydana getirmeyecek bir malzeme ile kaplanmalıdır. Engelli park yerinin erişilebilir olan bina girişine maksimum 30 m mesafede olması gerekmektedir. Binanın mimari özellikleri ve benzeri zorunlu hallerde ise bu mesafe en fazla 50 m olabilir. Bahçe ve otopark girişlerinden başlamak üzere engelli park yerine işaretler ile yönlendirme yapılmalıdır.

Açık otopark yerinde engellilerin olumsuz hava koşullarından korunması amacıyla en az 250 cm yükseklikte olacak şekilde üzeri kapalı bir alan olmalıdır. Engelli park yerlerinin genişlik ve tekerlekli sandalye manevra alanının ölçüleri Şekil 2'de gösterilmiştir.

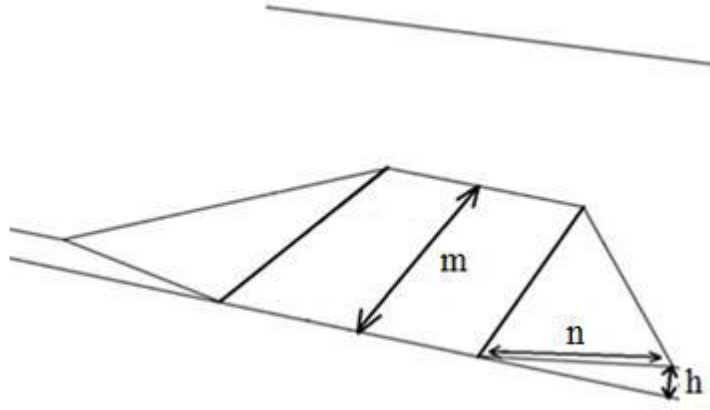

Açıklamalar

- 1: 4.00 m
- 2: 1,50 m
- 3: 2.50 m
- 4: 7.00 m
- 5: 1.50 m
- 6: 2.50 m

Şekil 2: (Otoparkların konumlandırılması, TS 9111)

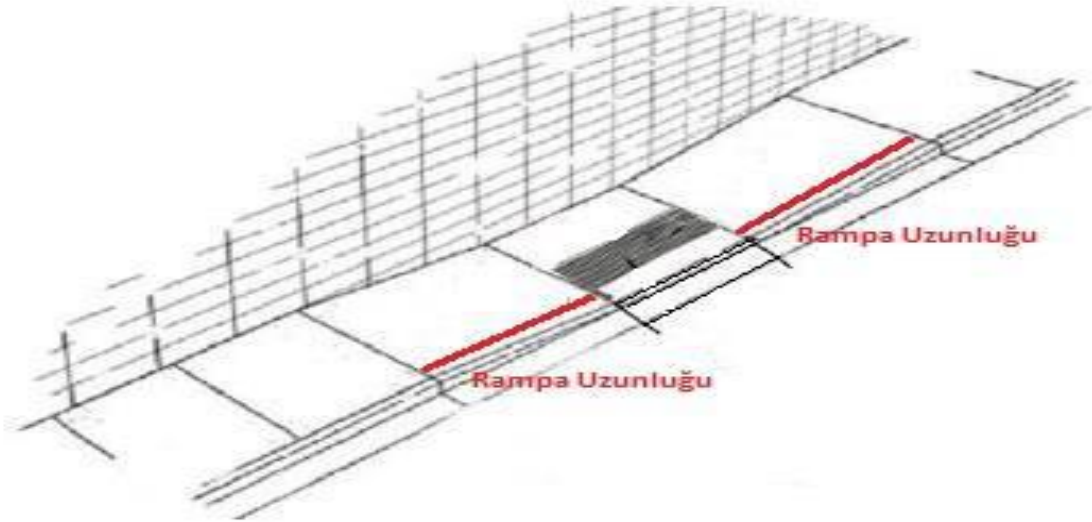

Şekil 4: (Üç yöne eğimli yaya kaldırımı rampası, Erişebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği)

Üç yöne eğimli olan kaldırım rampasının kanat eğimi başka bir ifade ile yan eğimi (kanat eğimi = h/n) en fazla %10 olmalıdır. Rampanın taşıt yolu ile birleştiği zemin yüzeyinde çukur veya çıkıntı gibi engel olmamalıdır.

Yola paralel kaldırım rampası çözümlerinde yanal eğimler (kanat eğimi) en fazla %8 olmalıdır. Yola paralel kaldırım rampası Şekil 5’de gösterilmiş olup rampanın yanal eğimi, kaldırım yüksekliğinin rampa uzunluğuna bölünmesi ile elde edilir.

Şekil 5: (Yola paralel kaldırım rampası, Erişebilirlik izleme ve denetleme yönetmeliği)

Paralel kaldırım rampasının zemini ile hemzemin olan yerin net geçiş genişliği en az 90cm olması gerekmektedir. Rampa ile taşıt yolunun birleştiği yerlerde engellilerin

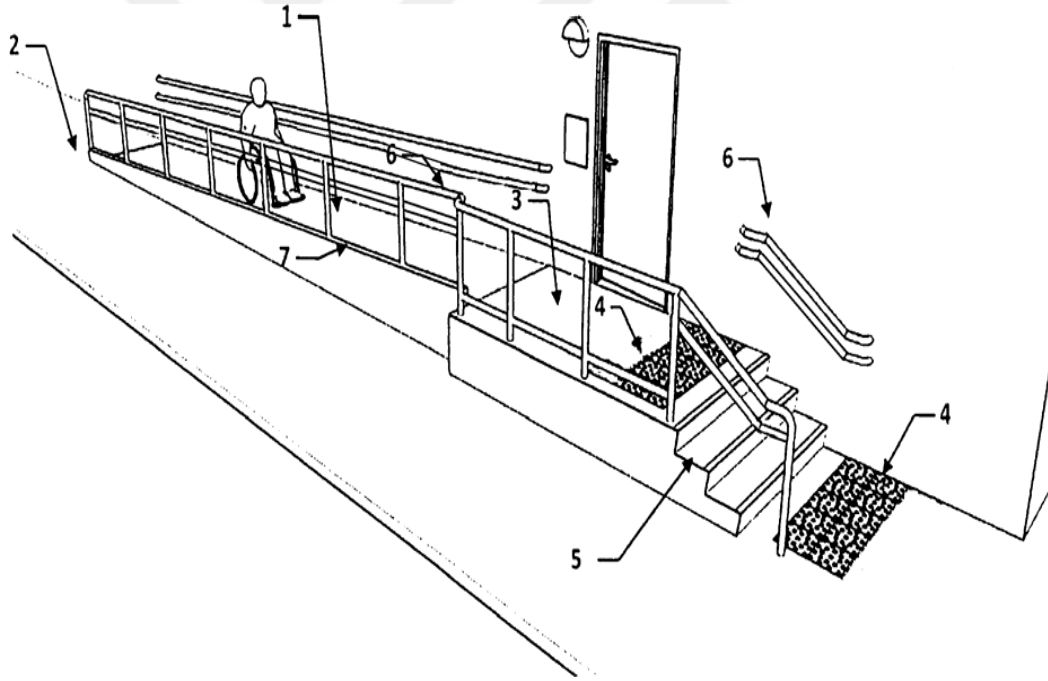

hareketlerini kısıtlayabilecek, çukur, çıkıntı ve benzeri herhangi bir engel bulunmamalıdır.

Otoparkta yer alan bilet makinası ve parkmetrelerin yerden yüksekliği 90 cm ile 120 cm arasında olmalıdır. Otopark giriş-çıkış alanlarında engellilerin algılayacağı ve trafiği aksatmayacak şekilde şehir ve mahal gibi yerlere levha ve panolar ile yönlendirme yapılmış olmalıdır.

3.4.3. Bina Girişi

Bina girişinin yüzeyi düzgün, sabit ve sağlam olmalı, yüzey ıslandığında kaymayacak özellikte malzeme ile kaplanmış olmalıdır. Giriş kısmında kapı, rampa ya da merdiven önünde paspas bulunması halinde paspasların üst yüzeyi ile zemin aynı seviyede bulunmalıdır. Erişilebilir bina girişleri Şekil 6'da gösterilmiştir.

Açıklamalar

- 1: Rampa
- 2: Sahanlık
- 3: Kapı önünde sahanlık en az 150 cm x 150 cm
- 4: Merdiven başında ve sonunda hissedilebilir uyarıcı yüzey (60 cm derinliğinde)
- 5: İşaretlenmiş tamamlayıcı merdiven
- 6: Rampa ve merdivenin iki tarafında korkuluk
- 7: Koruma bordürü en az 5 cm yüksekliğinde

Şekil 6: (Erişilebilir bina girişi, TS 9111)

Binan girişinde 6 mm – 13 mm arasında bir seviye farkı bulunması halinde bu alanlar 1:2 eğim ile pahlanmalıdır. Bu farkın 13 mm’den yüksek olması halinde ise 100 cm net geçiş genişliğine sahip rampa yapılması gerekmektedir. Rampa açık şekilde görülmüyor ise bir tabela ile rampaya yönlendirme yapılmalıdır. Bina girişlerinde yer alan rampaların eğimleri Tablo 9’da gösterilmiştir.

En fazla yükseklik	En fazla eğim
15 cm ve daha az	1:10 (%10)
16 cm-50 cm arası	1:11 (%9)
51 cm-100 cm arası	1:12 (%8)
100 cm üzeri	1:16 (%6)

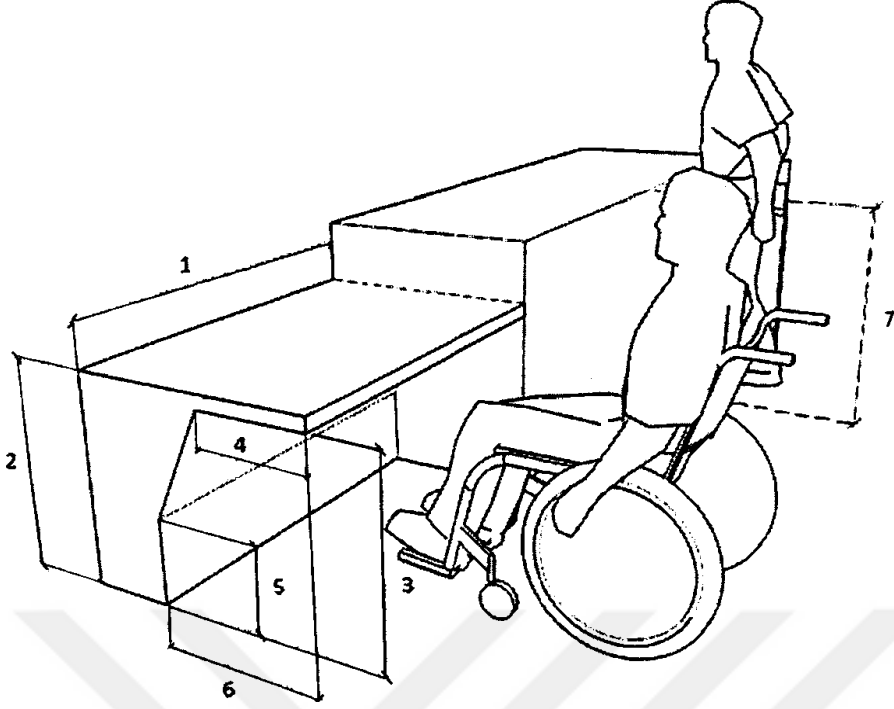
Tablo 9: (Bina giriş rampalarının eğimi, Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği 2013)

Alternatif ulaşım yapılmasının gerekmesi halinde çalışır durumda asansör ya da eğik bir düzlemde hareket eden ve ölçüleri 90 cm x 125 cm olan merdiven tipi asansör veya ölçüleri en az 90 cm x 140 cm olan bir düşey kaldırma platformu kullanılabilir. Alternatif yerleri açık şekilde görünür değilse tabela ile yönlendirme yapılmalıdır.

Bina girişinde seviye farkını gidermek için merdiven olması durumunda basamak derinliği en az 27 cm olmalıdır. Engelliler için ayrıca düzenleme olmadığı (rampa, asansör vb.) durumlarda basamak yüksekliği en fazla 16 cm, diğer durumlarda ise en fazla 18 cm olmalıdır. Merdiven basamaklarının ucunda basamakların algılanmasını kolaylaştıracak farklı renkte ve çıkıntı oluşturmayacak şekilde 5 cm derinliğinde kaydırmaz şeritler kullanılmalıdır ya da kaymayı önleyici başka bir işlem yapılmalıdır.

Binanın girişinde yer alan kapı, merdiven veya rampanın önünde veya yakınında çöp kutusu, saksı, tabela ve benzeri engel oluşturabilecek nesnelere arındırılmış net 150 cm x 150 cm ölçülerinde manevra alanları bulunmalıdır.

Bina girişlerinde bulunacak bankoların bir bölümü Şekil 7’de gösterildiği gibi engelliler için erişilebilir olmalıdır.

Açıklamalar

- 1: Minimum 90 cm
- 2: Maksimum 86 cm
- 3: Minimum 75 cm
- 4: Minimum 20 cm
- 5: Minimum 30 cm
- 6: Minimum 60 cm
- 7: 95 cm - 110 cm

Şekil 7: (Erişilebilir banko, TS 9111)

Danışma bankosunun ya da bir bölümünün erişilebilir olması gerekir. Bunun için minimum 90cm uzunluğunda, alt kısmı minimum 75 cm, üst kısmı maksimum 86 cm olmalıdır. Ayrıca diz boşluğu için minimum 60cm derinliği olmalıdır. Eğer danışma bankosu yoksa kabartmalı hissedilebilir bir harita/kat planı bulunmalıdır

3.4.4. Giriş Kapısı

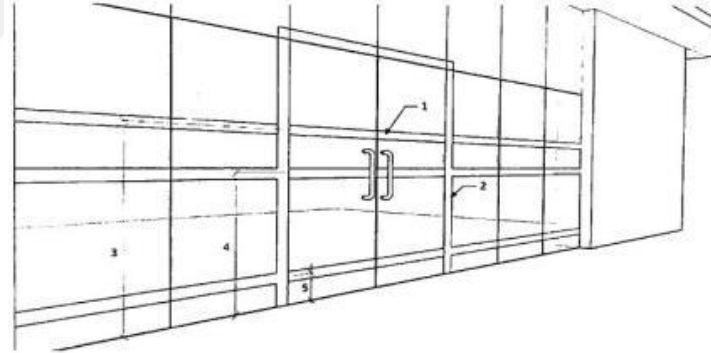
Bina giriş kapısının fotosel kapı, döner kapı veya kanatlı kapı olması durumunda geçiş için net genişliği minimum 100 cm olmalıdır. Kapıların giriş ve çıkış taraflarında kapıdan 30 cm mesafe boşluk bırakmak suretiyle kapı genişliğinde ve 60 cm derinliğinde uyarıcı yüzey bulunmalıdır. Kapının kanatlı olması durumunda ise açıldığı tarafta açıldıktan sonra 30 cm boşluk bırakılmak suretiyle kapı genişliği boyunca 60 cm derinliği olan uyarıcı yüzey olmalıdır.

Bina giriş kapısından önce veya sonra rüzgarlık olması durumunda rüzgarlık kapısı yukarıda kapılarla ilgili standartlara uygun olmalıdır. Giriş kapısı ve rüzgarlık kapısı farklı yöne doğru açılıyor ise kapılar açıkken arada kalan alan manevra yapabilmek için en az 150 cm X 150 cm boyutlarında olmalıdır.

Kapı açıkken girişin önünde boyutlar 150cm x 150 cm olan manevra alanı bulunmalıdır. Fakat binaya yaya kaldırım, sokak ya da cadde üzerinden giriş yapılıyor, mülkiyet sınırlarında böyle bir düzenleme yapılamıyor ise ilgili yerel yönetime müracaat edilmelidir. Girişte x-ray, turnike ve benzeri kontrol cihazı bulunuyorsa geçiş için net 90 cm genişliğinde bir alan ayrılmalıdır.

3.4.5. Cam Yüzeylerin İşaretlenmesi

Az gören görme engelliler için bina giriş kapılarında, kapı çevresinde bulunan büyük cam yüzeylerde ve dolaşım alanındaki diğer büyük cam yüzeylerde Şekil 8'deki gibi uyarıcı bantlar bulunmalıdır.

Açıklamalar

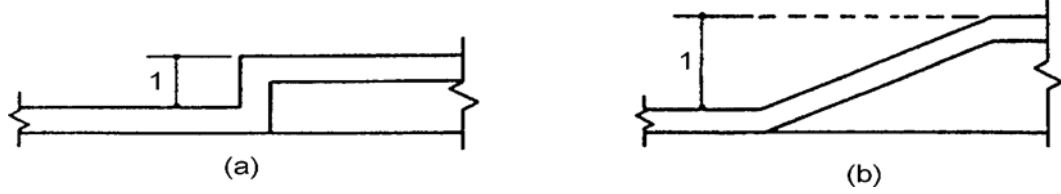
- 1: 75 mm görsel işaretleme, iki farklı renk kullanılabilir
- 2: Kapı çerçevesinde minimum 5 cm genişliğinde işaretleme
- 3: İşaretleme yüksekliği 1. düzey 130 cm – 140 cm
- 4: İşaretleme yüksekliği 2. düzey 90 cm – 100 cm
- 5: İşaretleme yüksekliği 3. düzey 10 cm – 30 cm (isteğe bağlı)

Şekil 8: (Cam yüzeylerin işaretlenmesi, TS 9111)

Uyarıcı şerit bantlar, birinci seviye 130 cm - 140 cm, ikinci seviye ve 90 cm - 100 cm yükseklikte ayrıca 75 mm genişliğe sahip ve çevre rengi ile zıt renkte olmalıdır. Çerçevesiz cam kapı kenarlarında ise en az 50 mm genişliğinde uyarıcı bant ile işaretleme yapılmalıdır.

3.4.6. Seviye Farkları ve Rampalar

6 mm'ye kadar olan seviye farkları için özel bir kenar düzenlemesi yapılmaması gerekmektedir. Seviye farkı olan yerlerde yapılacak düzenleme Şekil 9'dakine uygun şekilde yapılmalıdır.

Açıklamalar

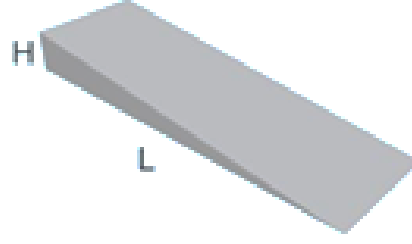
a: 1 = 0-6 mm,

b: 1 = 6 mm-13 mm

Şekil 9: (Seviye farklarının düzenlenmesi, TS 9111)

6 mm – 13 mm arasındaki seviye farkları 1:2'den daha fazla olmayan bir eğimle düzenlenebilir. 13 mm'den daha fazla olan seviye farkları için ise uygun nitelikte bir rampa yapılmalıdır.

Rampalar açık şekilde görülemiyor ise yönlendirme levhaları ile yönlendirme yapılmalıdır. Yüzeyleri düzgün ve sağlam olmalı ayrıca herhangi bir ıslaklıkta kaymayacak özellikte bir malzeme ile kaplanmalıdır. Geçiş için net 100 cm genişliğe sahip olmalıdır. Eğer rampa giriş kapısı ve giriş holü arasında yapılmışsa veya dolaşım alanlarındaki seviye farkını gidermek için yapılmışsa bu rampaların net genişliği 90 cm olabilir. Başlangıç ve bitiminde 30 cm derinliğe sahip ve rampanın genişliği boyunca uzanan uyarıcı yüzeyler bulunmalıdır. Başlangıcında veya bitiminde erişebilirliği kesintiye uğratabilecek çukurluklar veya çıkıntılar bulunmamalıdır. Rampada çevresinde geçişi ve manevrayı engelleyecek, çöp kovası, saksı, bank ve benzeri eşya bulundurulmamalıdır. Başlangıcında ve bitiminde manevra yapılabilmesi için 150 cm x 150 cm boyutlarında alan/sahanlık olması gerekmektedir. Rampa eğimi Şekil 10'daki gibi hesaplanmalı ve uygun eğimde olmalıdır.

Açıklamalar

Rampa eğimi = H / L

Şekil 10: (Rampa eğiminin hesaplanması, Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği)

Rampanın eğimi, aşılan yükseklik;

- 15cm ise 1:10'den (%10); 16 cm – 50 cm arasında ise 1:11'den (%9);
- 51cm – 100cm arasında ise 1:12'den (%8);
- 100cm'den büyük ise 1:16'den (%6)

fazla olmamalıdır.

Rampa başlangıç ve bitiminde tekerlekli sandalyenin manevra yapabileceği en az 150cmx150cm alanında bir sahanlık bulunmalıdır. Rampa eğer bir sahanlıkta yön değiştiriyor ise bu sahanlık da 150cmx150cm manevra alanına sahip olmalıdır. Rampanın uzunluğunun 9 m'den fazla olması halinde 9 metrede bir; rampa bahçe yolunda ise 10 metrede bir 150 cm X 150 cm boyutlarında sahanlık olmalıdır. Eğer rampanın uzunluğu 30 metreden fazla ise 30 metrede bir benzer sahanlıkların yapılması gerekmektedir. Sahanlık alanlarında geçişi engelleyecek şekilde yerleştirilmiş nesnelere bulundurulmamalıdır.

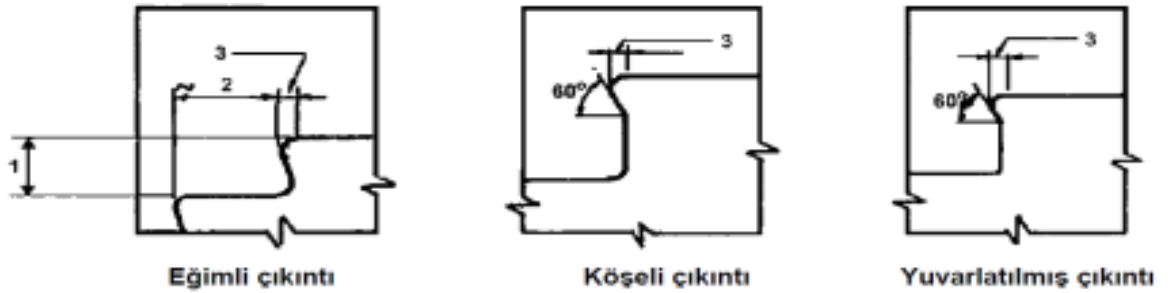
Rampa ile aşılan yükseklik 15 cm'den fazla ise, rampanın her iki yanında en az 90 cm yüksekliğinde olan ve tehlike oluşturmayacak şekilde bulunan duvar/parapet varsa tırabzan yapılmasına gerek yoktur aksi durumda tırabzan yapılmalıdır. Aşılan yüksekliğin 15cm'den fazla olması durumunda rampanın her iki yanında döşeme kaplaması üzerinden 90 cm yükseklikte bir küpeşte ve 70 cm yüksekliğinde engelli ve çocuklar için ikinci bir küpeşte bulunmalıdır. Ayrıca rampa ile sahanlıklarda duvar ya da parapet bulunmuyor ise en az 5 cm yüksekliğinde eteklik bulunmalıdır. Rampa genişliğinin 300 cm'den geniş olması halinde rampa ortasında korkuluk/tırabzan olmalıdır.

3.4.7. Merdivenler

Bahçe girişi ve bahçe yolunda seviye farkını gidermek için yapılmış olan merdivenlerin yüzeyi düz, sabit ve dayanıklı olmalı aynı zamanda ıslak ve kuru halde kaymayan malzeme ile kaplanmış olmalıdır. Basamak derinliği en az 30 cm, basamak yüksekliği en fazla 15 cm olmalıdır. Basamakların uç kısımlarında ayırt edici renkte ve eni 25 mm olan kaydırmazlar kullanılmalıdır.

Bina girişinde, bina içi yatay dolaşımında ise seviye farkını gidermek için merdiven olması durumunda basamak derinliği en az 27 cm olmalıdır. Engelliler için ayrıca düzenleme olmadığı (rampa, asansör vb.) durumlarda basamak yüksekliği en fazla 16 cm, diğer durumlarda ise en fazla 18 cm olmalıdır. Basamakların uç kısımlarında ayırt edici renkte ve eni 50 mm olan kaydırmazlar kullanılmalıdır.

Merdivenlere ait basamakların hepsi de eşit yükseklik ve derinliği sahip olmalıdır. Merdivenlerde açık riht bulunmamalıdır. Merdiven basamak uçlarındaki çıkıntı olması durumunda Şekil 11'dekine uygun olmalıdır.

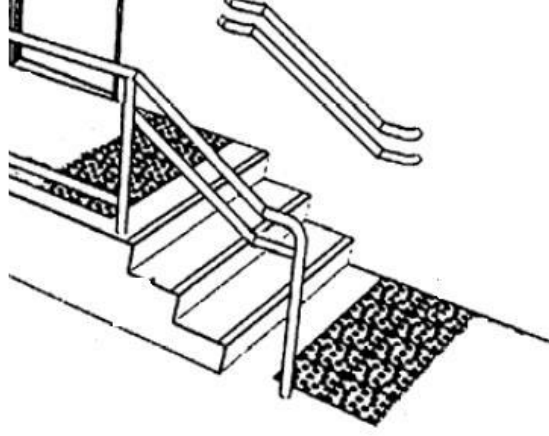

Açıklamalar

- 1: Maksimum 16 cm
- 2: Minimum 28 cm
- 3: Maksimum 1,30 cm (yarıçap)

Şekil 11: (Merdiven basamakları, Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği)

Tadilat ve yeni yapılması durumunda basamakların çıkıntısız olması gerekmekte olup Şekil 12'dekine uygun olması durumunda maksimum 13 mm çıkıntı olmasına müsaade edilir. Merdivenlerde Şekil 12'de olduğu küpeşteler ve ayrıca merdiven başında, sonunda ve ara sahanlıklarda uyarıcı yüzeyler bulunmalıdır.

Şekil 12: (Merdivenler, Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği)

Merdivenin her iki yanında en az 90 cm yüksekliğinde tırabzan yapılmalıdır. Merdivenin her iki 100 cm yükseklikte ve tehlike oluşturmayacak şekilde duvar/parapet olması durumunda tırabzan yapılmasına gerek yoktur. Bahçe girişinde ve yolunda seviye farkını gidermek için yapılan merdivende ise bu yükseklik 90cm olmalıdır. Zeminden 90 cm yükseklikte birinci seviye küpeşte ve engelli ve çocukların kullanımı için yerden 70 cm yüksekliğinde ikinci seviye küpeşte bulunmalıdır.

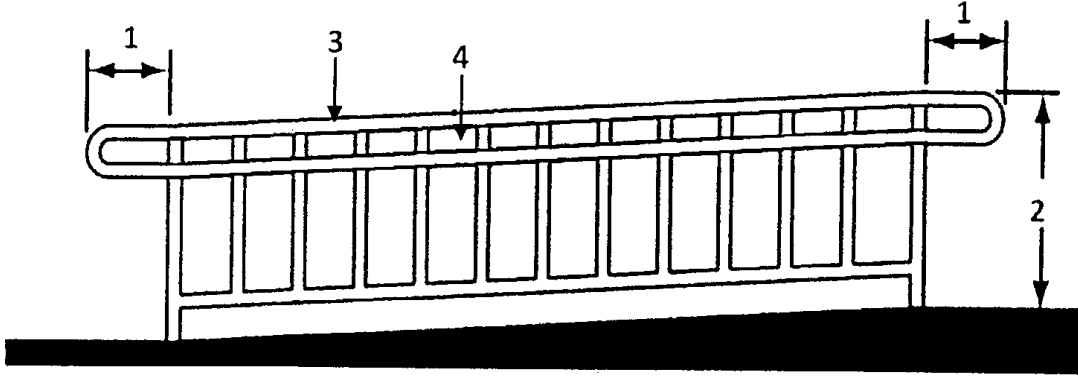
Merdivenlerin başlangıcında, sonunda ve 210 cm derinliğe sahip sahanlıklarında (hem başlangıç hem bitiş olmak üzere iki tane) uyarıcı yüzey bulunmalıdır. Uyarıcı yüzey başlangıç basamağını 30 cm öncesinde bitiş basamağının 30 cm sonrasında olmalıdır. Uyarıcı yüzey derinliği 60 cm olmalı ve basamak genişliği boyunca uzanmalıdır.

Merdivenlerde maksimum 12 basamakta bir olmak üzere sahanlık yapılmalıdır. Merdivenlerde bulunan küpeşterler şayet kapı ve benzeri kesinti yoksa bu sahanlıklarda da aralıksız olarak devam etmelidir. Genişliği 3 m'den fazla olan merdivenlerin ortasında bir tırabzan olması gerekmektedir. Dolaşım alanında kalan merdiven altları 220 cm yüksekliğe kadar kapatılmalıdır.

3.4.8. Küpeşterler

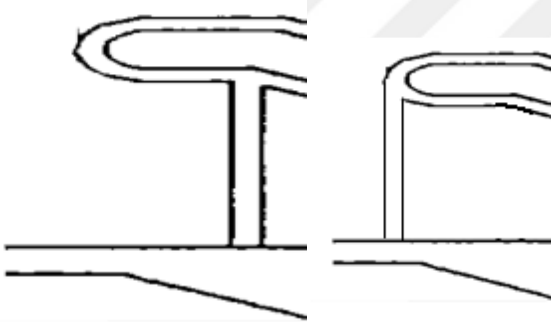
Merdivenlerde birinci ve ikinci seviye olmak üzere küpeşterler bulunmalıdır. İkinci seviye küpeşterler engelliler, yaşlılar ve çocuklar içindir. Merdivenlerde bulunması gereken küpeşterler Şekil 13'de gösterilmiştir.

Şekil 13: (Küpeşteler, TS 9111)

Merdiven veya rampalarda bulunan küpeşteler 30 cm öncesinde başlayacak ve 30 cm sonrasında sona erecek şekilde yapılmalıdır. Eğer bu 30 cm'lik kısım çarpma ve takılma gibi riskler meydana getiriyor ise merdiven ve rampa bitiminde bırakılabilir. Küpeştelerin uçları Şekil 14'deki gibi yuvarlatılmalı ya da duvara sabitlenmiş olmalıdır.

Şekil 14: (Küpeşte uçlarının yuvarlatılmış şekilleri, Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği)

Küpeşteler kolay şekilde tutulması için 32 mm – 45 mm çapında olmalıdır. Engelli bireylerin düzgün şekilde el ile takip edebilmesi için küpeştelerin üzerinde herhangi bir çıkıntı olmamalıdır. Ayırt edici olması için renginin çevre renklerle zıt renkte olmalıdır. Merdivenlerde bulunan küpeşteler şayet kapı ve benzeri kesinti yoksa bu sahanlıklarda da aralıksız olarak devam etmelidir. Merdiven ve rampalardaki küpeşteler yaslanan kişinin ağırlığına karşı güvenli şekilde sabitlenmiş olmalıdır.

3.4.9. Asansörler

Bina içi dikey dolaşımda kullanılan asansörlere girişten itibaren yönlendirme yapılmalıdır. Asansör kapıları otomatik olmalı ve en az 10 sn açık kalma süresine sahip olmalıdır. Kapıların temiz net genişliğinin minimum 90 cm olması gerekir. Ayırt edilebilmesi için kapıların rengi çevre renklerle zıt olmalıdır. Asansör kabin içi ve asansör kapı önleri uygun şekilde aydınlatılmalıdır. Asansöre girmek için seviye farkı, eşik veya herhangi bir basamak aşmak zorunda kalınmamalıdır. Girişten asansöre en fazla 30 metre mesafede engelsiz erişim sağlanmalıdır.

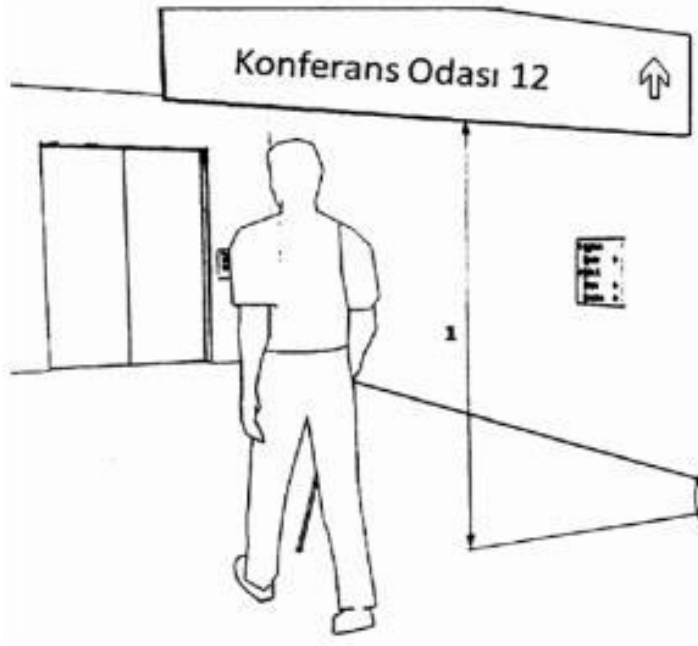
Tüm duraklarda asansör kapısının açıldığı alanın derinliği sürme kapılarda minimum 120 cm, dışa doğru açılan kapılarda ise 1,5 m olmalıdır. Yeni yapılarda ise bu sahanlık 150 cm X 150 cm boyutunda olmalıdır. Kabin zemini parlak olmayan ve kaymaz özellikte malzeme ile kaplanmalı, asansörün her üç tarafında zeminden yüzeyinden 90 cm yükseklikte tutunmak amacı ile barlar olmalıdır.

Asansör kabinlerinin kullanım şekillerine göre kabin içi net boyutları; en az 120 cm x 150 cm; 210 cm x 120 cm ya da 150 cm x 150 cm ölçülerinde olması gerekir. Mevcut asansör kabinlerinin kabul edilebilir minimum net boyutu 95 cm x 140 cm'dir.

Kontrol düğmelerinin zemin yüzeyinden en fazla 90cm-137 cm yüksekliğinde olması gerekir. Bu düğmelerin çapı ise minimum 19 mm olmalıdır. Hangi katta olduğunu gösteren göstergelerdeki rakam/harf yüksekliği en az 6,3 cm olması gerekmektedir. Kontrol düğmeleri ve bilgilendirici yazılar hem hissedilebilir kabartmalı şekilde hem de Braille alfabesinde yazılmış olmalıdır. Bilgilendirici ve uyarıcı yazı ve işaretlerin yerden 120cm-160cm yüksekliğinde olması gerekmektedir. Kabin içinde ve dışında kat bilgileri ile diğer uyarı ve bilgileri gösteren hem sesli hem de görsel sistemler bulunmalıdır.

3.4.10. Bina İçi Yatay Dolaşım

Giriş holünde ve bina girişinden asansöre erişimde seviye farklarından kaçınılmalıdır. Seviye farkı mevcutsa erişilebilir hale getirmek için standartlara uygun rampa vb. önlemler alınmalıdır. Koridorlar gibi yatay dolaşım alanlarında çöp kovası, saksı, masa, bank ve benzeri nesnelere arındırılmış net genişliği 110 cm olan geçiş alanları olmalıdır. Şekil 15'de görüldüğü gibi tavana monte edilmiş gösterge/levhalar, baş üstünde bulunabilecek tüm engeller yerden az 220 cm yükseklikte olmalıdır.

Şekil 15: (Bina içi dolaşımda levhaların konumlandırılması, Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği)

Yatay dolaşımda yürüyüş güzergahlarında tekerlekli sandalye kullanan engelli bireyler için manevra amacıyla 150cm x 150cm ölçülerinde alanlar bulunmalıdır. Yatay dolaşımın düzayak olması istenen durumdur. Fakat seviye farkı 6mm-13mm arasında ise pahlanmalı; 13mm'den fazla ise seviye farkı net geçiş genişliği 90 cm olan rampa ile giderilmelidir. Bu rampalar açık şekilde görülemiyor ise yönlendirme yapılması gerekmektedir.

Yatay dolaşımda seviye farkını gidermek için merdiven yapılması halinde basamakların tümünün derinliği minimum 27 cm olmalıdır. Basamak yüksekliği rampa, asansör ve benzeri alternatif düzenlemeler yapılmış olması halinde maksimum 16 cm diğer halde maksimum 18 cm olmalıdır.

Seviye farkı bulunan yerlerde rampa yapılması mümkün değilse veya standartlara uygun yapılamıyor ise kaldırma platformu ve benzeri standartlara uygun şekilde alternatif ulaşım yöntemleri yapılmalıdır.

3.4.11. İç Kapılar

Kapı 90 derece açıldığında, kapı net genişliği iç kapılarda 90 cm'den, bağımsız bölüm kapılarında 100 cm'den az olmamalıdır. Kapı net yüksekliği en az 210 cm olmalıdır. Büyük cam yüzeyler bulunan kapılarda uyarıcı şerit bantlar bulunmalıdır. Uyarıcı şerit bantlar, birinci seviye 130 cm - 140 cm, ikinci seviye ve 90 cm - 100 cm yükseklikte ayrıca 75 mm genişliğe sahip ve çevre rengi ile zıt renkte olmalıdır. Çerçevesiz cam kapı kenarlarında ise en az 50 mm genişliğinde uyarıcı bant ile işaretleme yapılmalıdır.

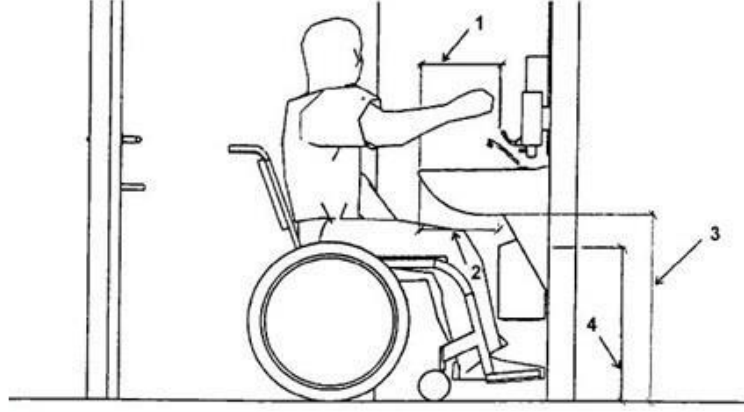
Kapılardan girerken ± 0.6 cm'den daha fazla seviye farkı veya eşik olmamalıdır. Kapıların yanında bulunan bilgi levhaları yerden 120cm-160cm yüksekliğinde bulunmalıdır. Bu bilgilendirme levhaları kapı kolunun olduğu tarafta olmalı ve pervazdan 5cm-10cm uzaklıkta olmalıdır.

3.4.12. Tuvaletler

En az bir kadın ve bir erkek engelli tuvaleti veya kadın-erkek ortak kullanımı olan bağımsız girişli engelli tuvaleti olmalıdır. Tuvaletin zemini düzgün, sağlam ve ıslanıldığında kaymayacak özellikte malzeme ile kaplanmış olmalıdır.

Kapının net geçiş genişliği minimum 90 cm olması gerekmektedir. Engelli tuvaletinin kapısının temiz geçiş genişliği en az 90 cm olmalıdır. Kapının dışarı açıldığı durumlarda en az net zemin yüzeyi genişlik ve derinliği; önden yaklaşımda (düz bir transfer için) 122 cm x 167,5 cm; sağ yandan yaklaşımda (diyagonal bir transfer için) 122 cm x 142 cm ve hem ön hem sol yandan yaklaşımda (yan bir transfer için) 150 cm x 142 cm ölçülerinde olmalıdır. Engelli tuvalet kabininin içinde; tekerlekli sandalyelilerin klozete erişimi için yukarıdaki ölçülerde net manevra alanı olmalıdır. Engelli tuvalet kabininin kapısının içeri açıldığı durumlarda kapının kapanıp açılması için gerekli alan yukarıda verilen ölçülere eklenerek net manevra alanı sağlanmalıdır.

Engelli lavabosunun ölçülerinin ise Şekil 16'dakine uygun olması gerekir

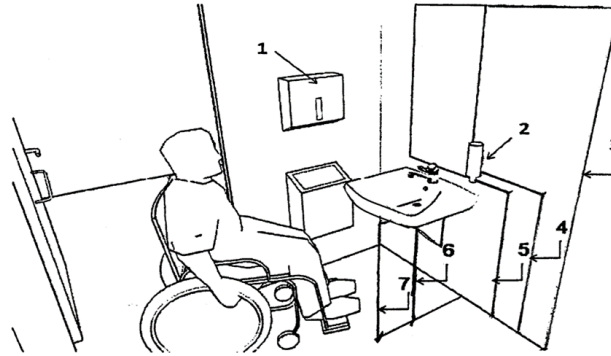

Açıklamalar

- 1: Bataryaya erişim için en fazla 30cm
- 2: En az 20,5 cm
- 3: En az 75 cm
- 4: En az 68,5 cm

Şekil 16: (Engelli lavabosu ölçüleri, Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği)

Tuvalet kağıtlığının yerden yüksekliği 43 cm - 48 cm arasında ve klozetten erişilebilecek konumda olmalıdır. Sabunlukların yerden yüksekliği 80 cm - 110 cm her halükarda en fazla 140 cm olmalıdır. Lavabolarda kavrama gerektirmeyen tek el ile kolayca açılıp kapanabilen musluklar bulunmalıdır. Aynaların alt kenarının yerden yüksekliği en fazla 90 cm olmalıdır. Engelli lavabosundaki eşyalar Şekil 17’de gösterildiği şekilde yerleştirilmelidir.

Açıklamalar

- 1: Kağıt havluluk veya el kurutma makinası yerden yüksekliği 80-110 cm.
- 2: Sıvı sabunluk
- 3: Aynanın en üst noktası en fazla 190 cm.
- 4: Sıvı sabunluğun yerden yüksekliği 80-110 cm.
- 5: Aynanın yerden yüksekliği en fazla 90 cm.
- 6: Döşeme üzerinden boru kısmına kadar en az 68,5 cm.
- 7: Döşeme üzerinden lavabonun alt yüzüne kadar en az 75 cm

Şekil 17: (Engelli lavabosu eşya yerleşimi, TS 9111)

Klozet oturma yeri maksimum 48 cm, minimum ise 43 cm yüksekliğinde olmalıdır. Klozetin oturma yeri yüksekliği adaptör ile de sağlanabilir. Sifon kolları (butonları/zincirleri) maksimum 112 cm yükseklikte olacak şekilde yerleştirilmelidir. Sifonlar kavrama gerektirmeyen tek el ile kolayca kullanılabilir nitelikte olmalıdır.

Tuvalette duvar tarafında sabit tutunma çubuklarının bulunması halinde; çubukların yerden yüksekliği 80 – 85 cm; tutunma çubuğu ile klozetin orta noktası arasındaki mesafe 30-35 cm olmalıdır. Duvar tarafında bulunan çubuk ile duvar arasında 40 mm mesafe olmalıdır.

Tuvalette duvar olmayan tarafta, yerden yüksekliği klozet yüksekliğinden 25 cm - 35 cm daha yukarıda, klozet ile arasındaki mesafe klozetin orta noktasından en az 30 cm, en fazla 35 cm mesafede; klozet ile duvar arasında tekerlekli sandalyenin, lavabo ve diğer donanımlarla engellenmeden yanaşarak klozete transferini sağlayabileceği en az 90 cm mesafede hareketli tutunma çubuğu bulunmalıdır.

İki tarafından da yaklaşım sağlanabilen klozetlerde en az bir tarafında tekerlekli sandalyenin klozete yanaşabileceği engellerden arındırılmış minimum 90 cm'lik geçiş mesafesi olmalıdır.

Tuvaletlerde bulunan taharet musluğunun yerden yüksekliği 43 cm - 48 cm arasında ve rahatça erişilebilir konumda olmalıdır. Musluk kavrama gerektirmeyecek şekilde bir elle açılıp kapanabilecek özellikte olmalıdır. Engelli tuvaletinde acil durum çağrı aparatı bulunmalıdır. Aparat engelli birey yere düştüğü zaman da yetiştirilebileceği şekilde konumlandırılmalıdır.

3.4.13. Acil Durum ve Bina Tesisatı

Acil durumlarda acil çıkışlara yönlendirecek hem ışıklı hem de sesli ikaz ve yönlendirme işaretleri olmalıdır.

Sesli ikazlar, işitme yeteneğini kısmen kaybetmiş (az işiten) kişilerin dikkatini çekecek etkinlikte ve frekansta olmalıdır. Az işiten kişiler 10.000 Hz üstündeki frekansları algılayamazlar. İşitilebilir acil durum alarmları eş durumdaki ses seviyesini geçecek şekilde en az 15 desibellik bir ses vermelidir veya 5 desibel ile 30 saniye boyunca herhangi bir azami ses seviyesini bastırarak şekilde olmalıdır. Alarm sinyalleri için, ses şiddeti 120 desibeli geçmemelidir.

Tüm işaretler okunabilir ve anlaşılabilir olmalıdır. İşaretlemeler çevre rengi ile zıt renkte olmalıdır. Tüm yazılar ve işaretler görüş mesafesine uygun büyüklükte olmalıdır. Harf yüksekliği 15 mm'den az olmamalı ve görüş mesafesindeki her metre için 20 mm – 30 mm artırılmalıdır. Tüm yönlendirme ve bilgilendirme işaretleri ve yazılar kolay görülebilmesi için yazıldığı zeminle zıt renkte olmalıdır. Tüm işaretler görme engelliler için Braille alfabesi ile yazılmalıdır. (Denetime tabi kapıların kapı bilgilendirici işaretlerinden sadece mahal isimlerinin Braille olması gerekmektedir.) Tüm işaretlerde hissedilebilir kabartmalı harfler ve semboller kullanılmış olmalıdır. Ana giriş holünde görme engelliler için 120 cm – 160 cm arasındaki yükseklikte Braille yazılı ve kabartmalı bilgilendirme panosu olmalıdır.

3.4.15. Hissedilebilir Yürüme Yüzeyi İşaretleri

Kaldırımdan danışma bankosu/birimi olan en az bir bina giriş kapısına kadar hissedilebilir yürüme yüzeyi işaretleri bulunmalıdır. 210 cm'den az derinliği bulunan rüzgarlık kapısı arasında kalan rüzgarlık alanında hissedilebilir yürüme yüzeyi uygulanması zorunlu değildir. Bina içinde danışma bankosu/birimi olan bina giriş kapısından danışma birimine/bankoya kadar, danışma bankosu/birimi bulunmadığı durumda hissedilebilir kat planına giriş kapısından itibaren hissedilebilir yürüme yüzeyi işaretleri bulunmalıdır. Bu işaretler Şekil 19'dakine uygun olacak şekilde yerleştirilmelidir.

Şekil 19: (Hissedilebilir yürüme yüzeyi plaka/tabana yüksekliği, Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği)

Yürüyüş güzergahını işaret etmek için kullanılan kılavuz izde (yüzeyde) yer alan çubuklar, uyarıcı yüzeyde yer alan kesikli koni/kubbeler, yüzeylerin üzerine ek bir yüzey (plaka/tabana yüzeyi) olarak uygulandığı durumlarda plaka/tabana yüzeyi uygulandığı yüzeyden en fazla 3 mm yükseklikte olmalıdır. Kılavuz izde yer alan çubuklar, uyarıcı yüzeyde yer alan kesik koni/kubbelerin yüksekliği 4 mm – 5 mm arasında olmalıdır.

Hissedilebilir yürüme yüzeyi işaretleri ıslandıklarında kaymayacak nitelikte olmalıdır.
Gerekli durumlarda bakım ve onarımı veya tamiri yapılmalıdır.

BÖLÜM 4: GEREÇ VE YÖNTEM

4.1. Gereç

Çalışmanın yeri Nişantaşı Üniversitesi Maslak 1453 Kampüsü'nü oluşturan binalardır. Erişebilirliğin incelenmesi anlamında kampüsü oluşturan binalar araştırmanın evreni olarak seçilmiştir. Binaların, engelli birey dostluğu düzeyi değerlendirilmiştir.

Engelli bireylerin günlük yaşantılarından karşılaşılabileceği engeller, bu engelleri ortadan kaldırmak için yapılması gerekenler çeşitli ülkeler tarafından bilimsel olarak incelenmiş ve bunun neticesinde standartlar oluşturulmuştur. Bu standartlar Türkiye'de de Türk Standartlarına göre düzenlenmiş olup bunlardan bazıları; TS 9111 (Özürllü ve hareket kısıtlılığı bulunan kişiler için binalarda ulaşılabilirlik gerekleri), TS 12576 (Şehir içi yollar - Kaldırım ve yaya geçitlerinde ulaşılabilirlik için yapısal önlemler ve işaretlemelerin tasarım kuralları), TS ISO 23599 (Görme özürllü veya az görenler için yardımcı mamuller - Hissedilebilir yürüme yüzeyi işaretleri), TS 13536 ve asansörler ile ilgili standartlardır. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından yayımlanan Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği eklerinde erişebilirliğin izlenmesi ve denetlenmesi amacıyla ilgili standartlara uygun olarak kılavuzlar oluşturulmuştur. Bu kılavuzlardan biri olan Binalar İçin Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Formu'nda erişilebilirlik ile ilgili standartların sağlanıp sağlanmadığına yönelik kontrol soruları bulunmaktadır.

4.2. Yöntem

Bu araştırma bir tanımlayıcı araştırma olarak planlanmıştır. Erişebilirliği değerlendirme çerçevesinde binayı oluşturan tüm yapılar ve yapıyı oluşturan tüm alanlar (binaya ait bahçe, bina girişleri, rampalar, asansörler, merdivenler, otoparklar, tuvaletler, yönlendirme ve işaretlemeler, hissedilebilir yürüme yüzeyleri, yatay dolaşım ve dikey dolaşım alanları) erişilebilirlik açısından değerlendirilmiştir. Bu değerlendirme sırasıyla aşağıdaki aşamalardan oluşmaktadır.

1. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Tarafından yayınlanan Binalar İçin Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Formu'nun yeniden düzenlenmesi,
2. Nişantaşı Üniversitesi'nden incelemelerin yapılması amacıyla gerekli izinlerin alınması,

3. Düzenlenmiş erişilebilirlik izleme ve denetleme formunda yer alan soruların, binadaki ilgili bölümlerde nitel-nicel gözlem, ölçüm ve incelemeler yapmak suretiyle cevaplandırılması,
4. Gözlem ve incelemeler sonucu elde edilen bulguların her bir bölüm için ayrı ayrı dokümantasyonu,
5. Formda yer alan soruların cevaplarına göre bu cevaplara ait sayısal değerlerinin belirlenmesi,
6. Elde edilen bulguların neticesinde erişilebilirlik ile ilgili olumlu ve olumsuz durumların tespit edilmesi,
7. Bulguların diğer yükseköğretim kurumları için örnek teşkil edecek şekilde değerlendirilmesidir.

Binalar İçin Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Formu'nda ana başlıklarda sorular bulunmakta olup bazı sorular daha derinlemesine incelenmek üzere alt başlıklardaki sorularla sorgulanmıştır. Sorulara “EVET”, “HAYIR” ve “GEREKLİ DEĞİL” olmak üzere üç farklı şekilde cevap verilmiştir. Sorular, “EVET” cevabını uygun olarak kabul edecek şekilde sorulmuştur. Verilen “HAYIR” cevabı ise o soru ile sorgulanan hususun uygun olmadığını veya hiç bulunmadığını belirtmektedir. Sorulara verilen “GEREKLİ DEĞİL” cevabı ise “EVET” cevabı ile eşdeğerdedir. Bunun nedeni soruda belirtilen hususun tasarım ve inşaa aşamasında dikkate alınarak erişilebilir bir şekilde yapılmış olması veya o soruda tanımlanan şeklin dışında standartlarda belirtilen başka bir alternatif çözüm ile giderilmiş olması ya da yapılmasının standartlarca gerekli görülmemesidir.

Erişilebilirlik izleme ve denetleme formuna göre veriler toplandıktan sonra elde edilen bulgular değerlendirilerek Nişantaşı Üniversitesi'ne ait binaların erişilebilirlik durumu saptanmıştır.

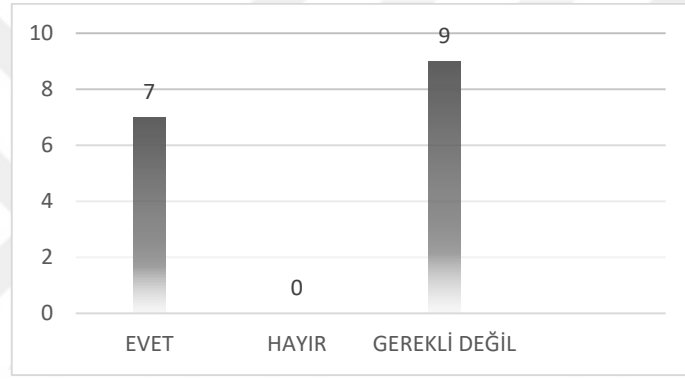
4.3. Alan Çalışması

Nişantaşı Üniversitesi'ne ait binalarda Binalar İçin Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Formu'nda yer alan soruların cevaplandırılması amacıyla nitel gözlemler ve ölçümler yapılmış olup fotoğraflar çekilmiştir. Bu kapsamda Nişantaşı Üniversitesi binalarına ait bahçeler, bina girişleri, otoparklar, bina içi yatay dolaşım alanları (koridorlar, ofisler, sınıflar ve laboratuvarlar), bina içi dikey dolaşım alanları (asansör ve merdivenler), tuvaletler, bina ve acil durum tesisatı, yönlendirme ve işaretlemeler, hissedilebilir yürüme yüzeyleri incelenmiştir.

BÖLÜM 5: BULGULAR

5.1. Bahçe Girişi

Binalar için oluşturulan erişilebilirlik izleme ve denetleme formunda yer alan bahçe girişleri bölümünde, seviye farkının giderilmesi sorgulanmıştır. Seviye farkını gidermek için kullanılacak dört alternatif çözüm, farklı soru setleri ile değerlendirilmiştir. Nişantaşı Üniversitesi bahçe girişinde yaklaşık 10 cm'lik seviye farkı bulunmakta olup bu fark rampa ile giderildiği tespit edilmiştir. Seviye farkının rampa ile giderilmesi durumu ise 16 alt soru ile değerlendirilmiştir. Bu sorulara verilen cevapların sayıları Tablo 10'da gösterilmiştir.

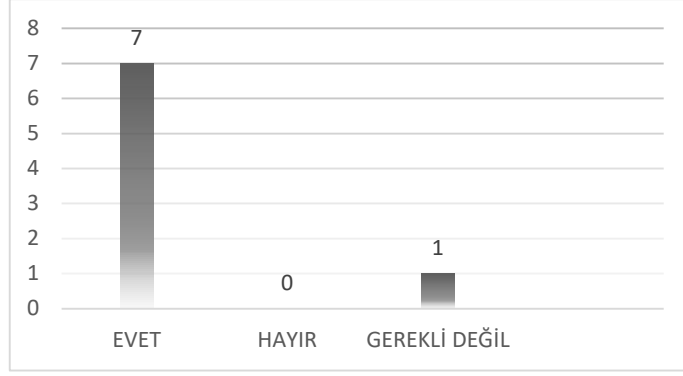

Tablo 10: (Bahçe girişinin erişilebilirlik durumu)

Bahçe girişinde bulunan rampanın erişilebilir olduğu gözlenmiştir. Rampa temiz geçiş genişliği 100 cm'nin üzerinde olup rampa eğiminin % 8 civarında olduğu ölçülmüştür. Açıkça görülür olmasından dolayı rampaya yönlendirme yapılmadığı tespit edilmiştir.

5.2. Bahçe Yolu

Binalar için oluşturulan erişilebilirlik izleme ve denetleme formunda bahçe yolu 8 ana başlıktaki soru seti ile sorgulanmıştır. Sorulara verilen cevapların sayıları Tablo 11'de verilmiştir.

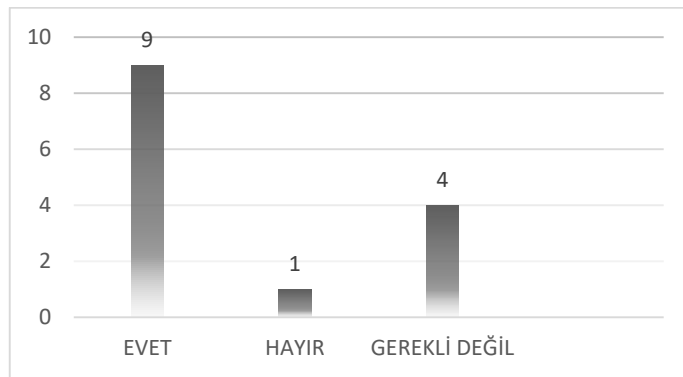

Tablo 11: (Bahçe yolunun erişilebilirlik durumu)

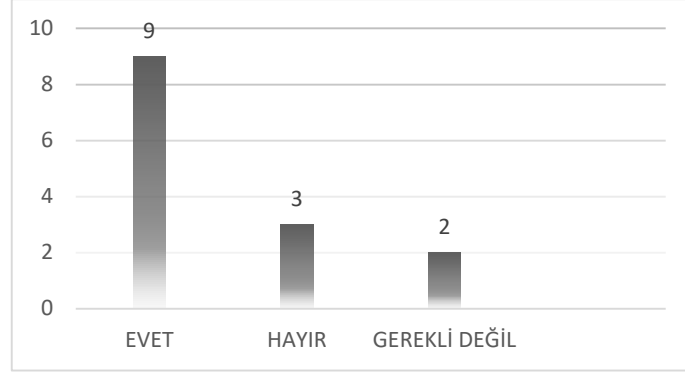
Bahçe yolu üzerinde seviye farkı bulunmadığı, zeminde herhangi bir göçme çukurlaşma bulunmadığı, yürüyüş güzergahı üzerinde engelliler için engel teşkil edebilecek su olukları, ızgaralar, bitki ve ağaçlar için standartlara uygun şekilde yerleştirildiği ve önlemler alındığı gözlenmiştir. Ayrıca bahçe yolu üzerinde bulunan bankların tekerlekli sandalye kullanan engelli bireylerin yanına yanaşabileceği şekilde ve boyutlarda konumlandırıldığı tespit edilmiştir.

5.3. Otoparklar

Binalar için oluşturulan erişilebilirlik izleme ve denetleme formunda otoparklar; açık ve kapalı otoparklar olmak üzere ayrı başlıklarda sorgulanmaktadır. Her iki otopark da 14'er soru ile sorgulanmıştır. Verilen cevapların sayısı Tablo 12 ve Tablo 13'de gösterilmiştir.

Tablo 12: (Açık otoparkların erişilebilirlik durumu)

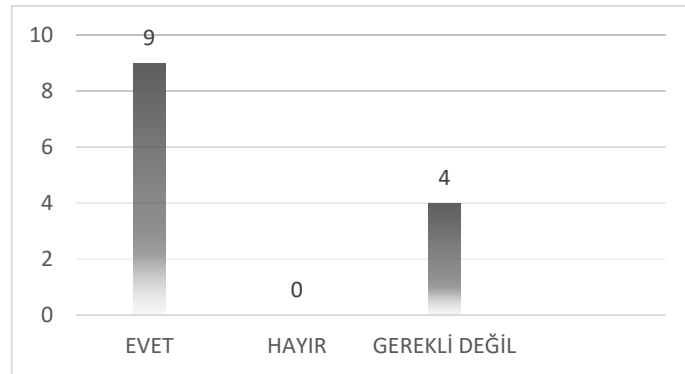

Tablo 13: (Kapalı otoparkların erişilebilirlik durumu)

Üniversiteye ait hem açık hem kapalı otopark alanı olduğu, açık otopark alanında bulunan engelli park yeri sayısının yeterli, kapalı otopark yerinde bulunan park yeri sayısının standartta olması gereken sayının altında olduğu tespit edilmiştir. Araç park yerleri ve manevra alanlarının standartlara uygun ölçülerde olduğu tespit edilmiştir. Kapalı otopark alanında yaya kaldırım ve benzeri herhangi bir seviye farkı bulunmadığı, kapalı park yerinin asansörlerin hemen yanına konumlandırıldığı tespit edilmiştir. Açık otopark ise erişilebilir olan kampüs giriş kapısının hemen yanında konumlandırıldığı fakat hava şartlarına karşı engellileri korumak için üstü kapalı bir alan bulunmadığı gözlenmiştir.

5.4. Bina Girişi

Binalar için oluşturulan erişilebilirlik izleme ve denetleme formunda bina girişleri 13 ana başlıktaki soru ile sorgulanmıştır. Bu sorulara verilen cevapların sayısı Tablo 14’de verilmiştir.

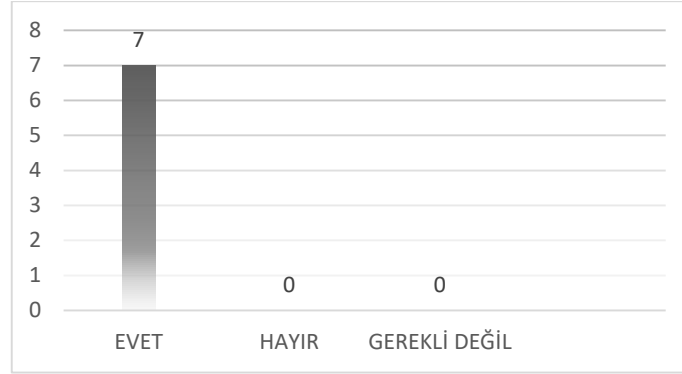

Tablo 14: (Bina girişlerinin erişilebilirlik durumu)

Üniversiteye ait iki adet bina girişi bulunduğu ve girişlerin erişilebilir olduğu gözlenmiştir. Otopark bölgesindeki giriş kapısından sonra yürüyen merdivenlerin bulunduğu, bu girişi kullanan ortopedik engelliler için durağın hemen yanında erişilebilir bir asansörün bulunduğu tespit edilmiştir. Otopark giriş kapısından üniversiteye giriş yapılan katta da hissedilebilir kat planı bulunduğu ve kat planına kadar hissedilebilir yürüme yüzeyleri ile yönlendirme yapıldığı tespit edilmiştir. Giriş kapılarında bulunan dedektör kapılar ve turnikelerin yanında tekerlekli sandalye kullanıcılarının geçiş ve manevra yapabileceği yeterli ölçülerde alanlar bulundurulduğu gözlenmiştir. Görme engelli bireyler için kapıların ve rüzgarlık kapılarının öncesinde ve sonrasında kapı boyunca uyarıcı yüzey uygulaması yapılmış olup az gören görme engellilerin kapılardaki cam yüzeylere çarpma riskine karşı uyarıcı şerit bantlar çekilmiştir. Cadde giriş kapısından üniversiteye girenlerin yönlendirilmesi için hem erişilebilir danışma bankosu hem de hissedilebilir kat planı bulunmaktadır. Danışma bankosunda işitme cihazı kullanan engellilerin sesleri daha net duymasını sağlayan “indüksiyon döngü cihazı” da bulundurulmaktadır.

5.5. İç Kapılar

Binalar için oluşturulan erişilebilirlik izleme ve denetleme formunda iç kapılar 7 adet soru ile sorgulanmaktadır. Sorulara verilen cevap sayısı Tablo 15’de gösterilmiştir.

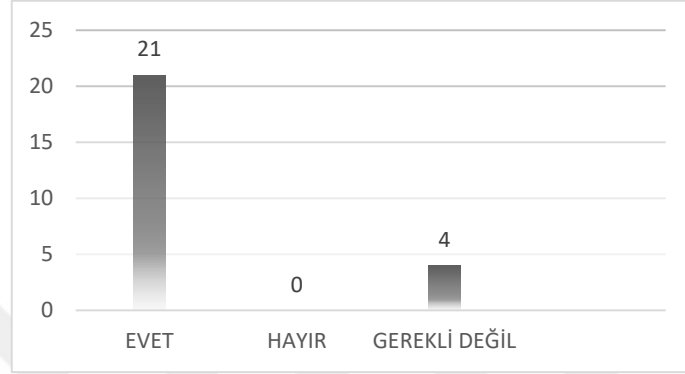
Tablo 15: (İç kapıların erişilebilirlik durumu)

Üniversitede yer alan kapıların genişliği tekerlekli sandalyelerin geçişi için standartta belirtilen yeterli genişliğin üzerinde olduğu, kapılardan geçişte seviye farkı bulunmadığı ve kapıların zorlanmadan açılacak nitelikte olduğu tespit edilmiştir. Sınıf, laboratuvar, ofis gibi tüm mahal kapılarının yanında braille alfabesi ve kabartma harfler ile yazılmış bilgilendirme levhaları bulunduğu gözlenmiştir.

5.6. Tuvaletler

Binalar için oluşturulan erişilebilirlik izleme ve denetleme formunda tuvaletlerin erişilebilirlik durumu 25 ana başlıktaki soru ile sorgulanmıştır. Tuvaletler için erişilebilirlik sorularına verilen cevapların sayıları Tablo 16’da gösterilmiştir.

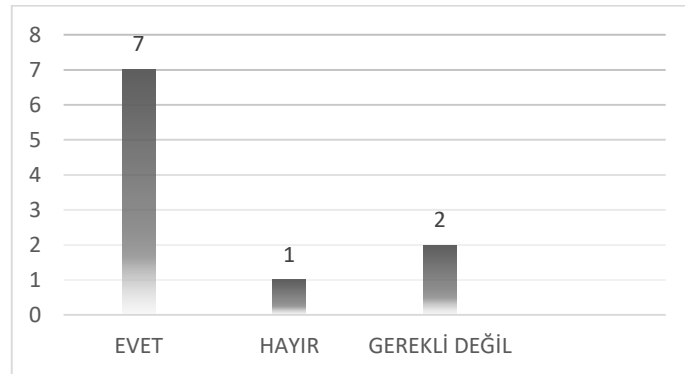

Tablo 16: (Tuvaletlerin erişilebilirlik durumu)

Üniversitede tüm tuvaletlerin yanında erkek-kadın ortak kullanımında olan ve bağımsız girişi bulunan birer erişilebilir engelli tuvaleti bulunmaktadır. Tuvalette bulunması gereken eşyalar standartta belirtilen ölçülerde ve uygun yüksekliklerde konumlandırıldığı tespit edilmiştir.

5.7. Bina İçi Yatay Dolaşım

Binalar için oluşturulan erişilebilirlik izleme ve denetleme formunda bina içi yatay dolaşımın erişilebilirlik durumu 10 ana başlıktaki soru ile sorgulanmıştır. Bu sorulara verilen cevapların sayıları Tablo 17’de verilmiştir.

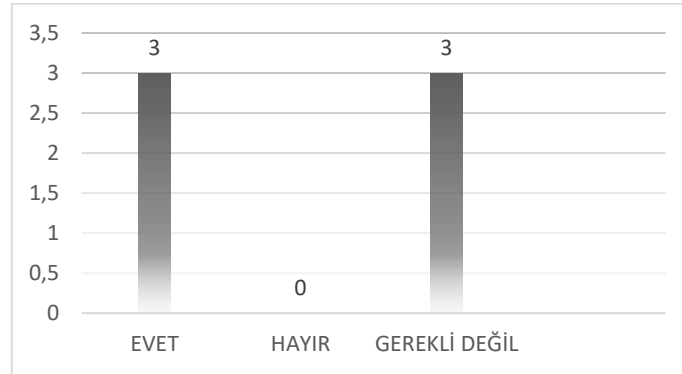

Tablo 17: (Bina içi yatay dolaşımın erişilebilirlik durumu)

Üniversite bina içi yatay erişimde rampa, asansör ve benzeri alternatif ulaşım yöntemlerini gerektirecek seviye farkları bulunmadığı, bina tasarım aşamasında bu hususlara dikkat edilerek binanın düzayak bir şekilde inşa edildiği gözlenmiştir. Binaya ait koridorların oldukça geniş olduğu, koridorlar üzerinde engelli bireylerin hareketini kısıtlayacak şekilde yerleştirilmiş eşyalar bulundurulmadığı ve yerleştirilen baş üstü levhaların herhangi bir engel teşkil etmeyecek yükseklikte yerleştirildiği görülmüştür. Amfilerde ve konferans salonlarında ise tekerlekli sandalye kullanıcıları için alanlar ayrılmış olup bu alanlar işaretler ile belirtilmiştir. Kütüphane içerisindeki raflar tekerlekli sandalye kullanıcılarının geçiş yapmasına imkan verecek şekil ve aralıklarda yerleştirilmiştir. Üniversiteye ait yemekhanede bulunan masaların boyutları, yerleşimleri, yemek alınan tezgahın yüksekliği engelli bireyler için uygun şekil ve ölçülerde olduğu tespit edilmiştir.

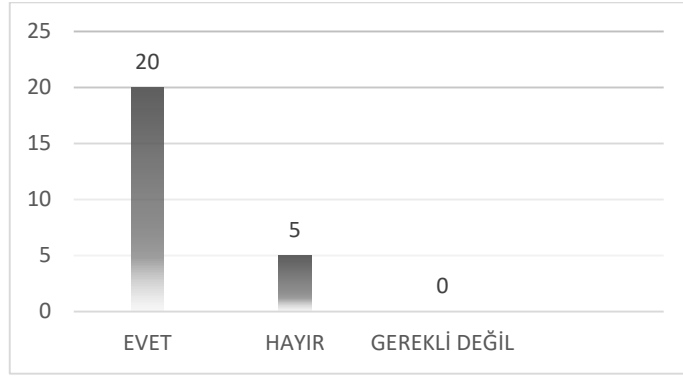
5.8. Bina İçi Dikey Dolaşım

Binalar için oluşturulan erişilebilirlik izleme ve denetleme formunda bina içi dikey dolaşımın erişilebilirliği 6 ana başlıkta sorgulanmıştır. Bu sorulara verilen cevapların sayısı Tablo 18’de gösterilmiştir.

Tablo 18: (Bina içi dikey dolaşımın erişilebilirlik durumu)

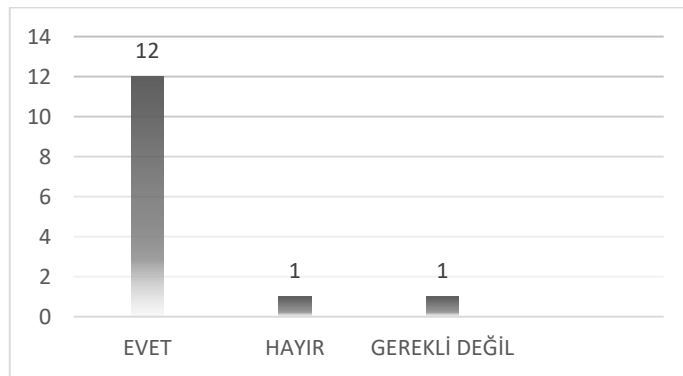
Bina içi dikey dolaşımın ana konusu dikey erişimde kullanılan rampa, merdiven, asansör veya alternatif ulaşım yönteminin erişilebilirliğinin sorgulanmasıdır. Nişantaşı Üniversitesi’nde bina içi dikey dolaşımda asansör ve kat merdivenleri bulunmakta, rampa veya alternatif ulaşım yöntemi gerektirecek bir duruma rastlanmamıştır. Asansörlerin erişilebilirliği 25 ana başlıktaki soru ile sorgulanmıştır. Bu sorulara verilen cevapların sayısı Talo 19’da verilmiştir.

Tablo 19: (Asansörlerin erişilebilirlik durumu)

Asansörlere girişten itibaren uygun mesafelerde engelsiz erişim imkanı bulunmaktadır. Asansör kabinlerinin uygun ölçülerde olduğu ve asansör önlerinde yeterli manevra alanları bulunduğu tespit edilmiştir. Asansörlerde hem görsel hem de sesli bilgilendirme ve uyarı sistemleri bulunmaktadır. Asansör kontrol düğmelerindeki rakam ve yazılar bazı asansörlerde sadece braille alfabesi ile bazılarında ise sadece kabartma yazılmış olduğundan bu sorulara hayır cevabı verilmiştir.

Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Formu'nda bina içi dikey ulaşımda kullanılan kat merdivenlerinin erişilebilirliği 14 ana başlıktaki soru ile sorgulanmıştır. Bu sorulara verilen cevapların sayısı Tablo 20'de gösterilmiştir.

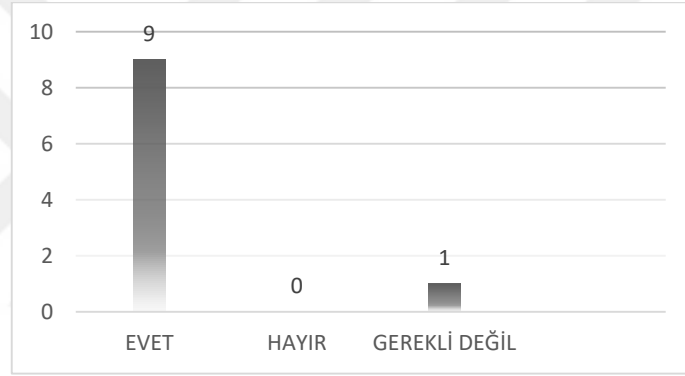
Tablo 20: (Kat merdivenlerinin erişilebilirlik durumu)

Bina içi dikey dolaşımda kullanılan merdiven başlarında, sahanlıklarda ve merdiven sonlarında merdiven boyunca uyarıcı yüzey uygulaması yapıldığı gözlenmiştir. Merdivenlerdeki basamakların aynı yükseklik ve derinlikte olduğu ve ölçülerinin

standartlara uygun olduğu tespit edilmiş olup basamak uçlarındaki çıkıntının standardın izin verdiği şekil ve ölçüde olduğu gözlenmiştir. Merdiven basamaklarında hem algılamayı kolaylaştırıcı hem de kaymaya karşı koruyucu kaymaz şerit bantlar bulunmaktadır. Merdivenlerin her iki yanında da tırabzan bulunmakta olup küpeşte yer almaktadır. Küpeşterin ise sadece birinci seviye (90 cm) olarak yerleştirildiği gözlemlenmiştir.

5.9. Acil Durum ve Bina Tesisatı

Acil durum ve bina tesisatının erişilebilirlik durumu binalar için oluşturulan erişilebilirlik izleme ve denetleme formunda yer alan 10 adet soru ile sorgulanmıştır. Bu sorulara verilen cevapların sayısı Tablo 21’de gösterilmiştir.

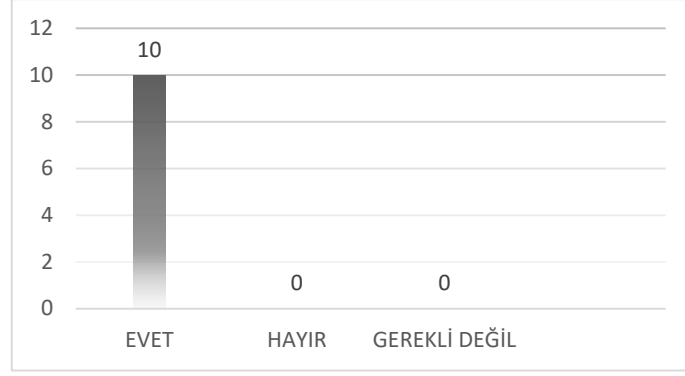

Tablo 21: (Acil durum ve bina tesisatının erişilebilirlik durumu)

Üniversite içerisinde acil çıkış kapılarına yönlendirme yapan ışıklı levhalar bulunmaktadır. Acil durumlarda görme engellilerin de farkına varacağı flaşörler (ışıklı ikaz cihazı) olduğu gözlenmiştir. Acil durumlarda hem sesli ikaz hem de hem de işitilebilir alarmlar bulunduğu tespit edilmiştir. Elektrik priz ve anahtarları uygun yükseklikte ve formda konumlandırılmıştır.

5.10. Yönlendirme ve İşaretlemeler

Yönlendirme ve işaretlemelerin erişilebilirliği Binalar için oluşturulan erişilebilirlik izleme ve denetleme formunda 10 soru ile sorgulanmaktadır. Bu sorulara verilen cevapların sayısı Tablo 22’de gösterilmiştir.

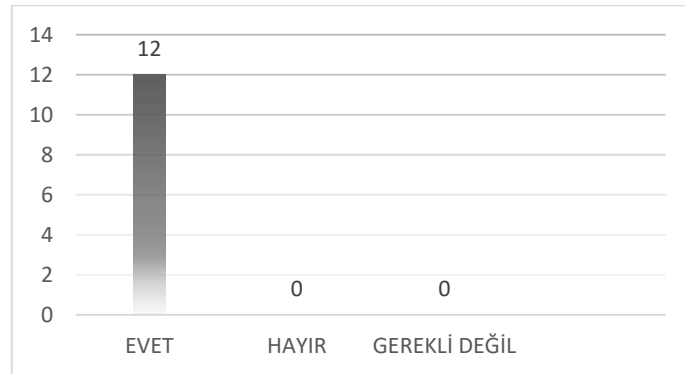

Tablo 22: (Yönlendirme ve işaretlemelerin erişilebilirlik durumu)

Üniversite içerisinde görme engelli öğrencilere yönelik iki adet hissedilebilir kat planı bulunmaktadır. Ayrıca üniversite içerisinde gitmek istediğiniz yerin nerede olduğunu ve nasıl gidildiğini gösteren “wayfinder” ile hem sesli hem görsel yönlendirme yapan “beacon” teknolojilerinden faydalandığı gözlenmiştir. Tüm kapıların üzerinde hem braille alfabesi hem de kabartma harflerle yazılmış bilgilendirme levhaları bulunmaktadır.

5.11. Hissedilebilir Yürüme Yüzeyi İşaretleri

Binalar için oluşturulan erişilebilirlik izleme ve denetleme formunda hissedilebilir yürüme yüzeyi işaretleri 12 soru ile sorgulanmaktadır. Bu sorulara verilen cevapların sayıları Tablo 23’de gösterilmiştir.

Tablo 23: (Hissedilebilir yürüme yüzeyi işaretlerinin erişilebilirlik durumu)

Üniversite cadde giriş kapısından danışma bankosuna kadar ve servis araçlarının bulunduğu otopark girişinden ise hissedilebilir kat planına kadar hissedilebilir yürüme

yüzeyi işaretleri ile yönlendirme yapılmıştır. Hissedilebilir yürüme yüzeyi uygulaması paslanmaz çelik malzemeden oluşmakta ve yapışkan malzeme ile zemine tutturulduğu tespit edilmiştir. Zamanla yapışkanlığı kaybolan malzemelerin değiştirildiği görülmüştür. Hissedilebilir yürüme yüzeyi etrafında engelli bireyler için engel oluşturabilecek nesnelere gözlenmemiştir.

BÖLÜM 6: TARTIŞMA

Nişantaşı Üniversitesi Maslak 1453 Kampüsü, 2017 yılında tamamlanmış olup 2017-2018 öğretim yılı itibariyle üniversite bu kampüse taşınmıştır. Binanın planlama, tasarım ve inşaat aşamalarında erişilebilirlik ile ilgili mevzuat ve standartların dikkate alınarak inşa edilmesi Nişantaşı Üniversitesi'nin erişilebilir bir kampüse sahip olmasında en önemli etkenlerden biridir. Bununla birlikte gelişen teknoloji ve mühendislik çözümlerinin de artık erişilebilirliğin sağlanmasında önemli faktörlerden biri olduğu bu kampüste açıkça görülmektedir. Nişantaşı Üniversitesinde bina girişleri engelliler için rampa gerektirmeyecek şekilde düzayak olarak yapılmış. Giriş kapılarında bulunan dedektör ve turnikelerin yanında geçiş için alanlar bırakılmıştır. Giriş kapılarından danışmaya ve hissedilebilir kat planlarına kadar hissedilebilir kat planlarına kadar hissedilebilir yürüme yüzeyi yapılmıştır. Danışma bankosunun bir bölümü erişilebilir hale getirilmiş olup danışma bölümünde işitme engelliler için İndüksiyon Döngü Sistemi bulunmaktadır. Bu sistem sayesinde kulaklık kullanan işitme engelli bireyler kulaklıklarını "T" moduna aldığı anda ortamdaki diğer sesleri arındırmak suretiyle konuşmayı daha net şekilde işitebilmektedir. Görme engelliler için hissedilebilir kat planlarının yanı sıra özellikle alışveriş merkezleri gibi büyük kapalı alanlarda da yaygın olarak kullanılan, gidilecek yeri bulmaya yardımcı olan, konum ve rota bilgisi veren "wayfinding" sistemi ve düşük enerjili bluetooth teknolojisini kullanarak etkileşime geçen cep telefonları sayesinde konum ve yön bilgisi veren "beacon" teknolojileri kullanılarak yönlendirme imkanı sunulmaktadır. Sınıf, laboratuvar, ofis gibi tüm kapıların yanında hem Braille alfabesi ile hem kabartma olarak yazılmış bilgilendirme levhaları bulunmaktadır. Kampüs içerisinde yatay dolaşımda yapılmasını gerektirecek seviye farkı bulunmamaktadır. Koridorlar engelsiz bir dolaşım için oldukça geniş olup koridor genişliğinin yer yer 15-20 metreye kadar çıkmaktadır. Bina içi yatay dolaşım tamamen düzayaktır. Tehlikeli olabilecek merdiven başı, sonu ve sahanlıkları gibi alanlarda kapı girişi öncesinde ve sonrasında uyarıcı yüzey uygulamaları yapılmıştır. Okul genelinde bulunan tüm cam yüzeylerde az gören görme engellilerin bu yüzeyleri farketmesi için uyarıcı şerit bantlar kullanılmıştır. Tüm tuvaletlerin yanında bir de erişilebilir engelli tuvaleti yapılmıştır. Tuvaletlerde eşyalar erişilebilir şekilde yerleştirilmiş olup acil durumlar için merkezi sisteme haber veren alarm butonları konulmuştur. Katlar arası erişimde kullanılan asansörlerin kabin içi boyutları ve kapı önü manevra alanları erişilebilirlik standartlarına uygun ölçülerdedir. Amfi, konferans salonu,

bilgisayar laboratuvarı gibi alanlarda engelliler için yerler ayrılmış olup işaretler ile de belirtilmiştir. Üniversitede hem açık otopark alanında hem kapalı otopark alanında uygun ölçülerde park ve manevra alanına sahip engelli park yerleri ayrılmıştır. Acil durumlarda uyarı veren hem sesli hem görsel uyarı sistemleri bulunmaktadır. Acil çıkışlara yönlendirmek için hem sesli hem de ışıklı yönlendirme imkanı bulunmaktadır.

Bakanlık tarafından yayınlanmış erişilebilirlik izleme ve denetleme formunda acil durumlarda kaçış merdivenlerinden tahliyelerin erişilebilirliğine değinilmemiştir. Acil durumlar ve afetler sırası ve sonrasında engelli bireylerin tahliye edilmesi ve bu durumlardan kendini koruyabilmesi aslında engelliler için son derece hassas ve önemli bir konudur. Acil durumlarda engellilerin acil kaçış merdivenlerine ulaşması ve merdivenlerinden inmesi/çıkması engel durumuna göre oldukça zor bazen ise imkansız olabilmektedir. Nişantaşı Üniversitesinin bu konuda alternatif çözümleri bulunmaktadır. Üniversitede üç adet yangın/tahliye asansörü bulunmaktadır. Normal koşullarda tüm bireyler tarafından kullanılabilen bu asansörler acil durumlarda itfaiye ve acil durum ekiplerinin kullanımına geçmektedir. Bilindiği üzere özellikle yangın, deprem gibi durumlarda asansörler kullanılamamaktadır. Fakat bu asansörlerde ters basınçlandırma sistemi olduğundan yangın anında bu asansörlerin kullanılmasında bir sakınca bulunmamaktadır. Bu asansörler kullanılmak suretiyle engelli bireyler doğrudan güvenli çıkışa tahliye edilebilmektedir. Ayrıca üniversitede iki farklı acil çıkış kapısı düzayak olarak doğrudan dışarı açılmaktadır.

Braille alfabesi ve Braille alfabesini bilmeyen görme engelliler için kabartma harf, rakam ve sembollerin her ikisinin de kullanılması erişilebilirlik açısından önemlidir. Asansörlerde bulunan kontrol düğmelerindeki harf, rakam ve semboller bazı asansörlerde sadece Braille alfabesi ile bazı asansörlerde sadece kabartmalı yazılmıştır. Burada asıl sorun asansörü monte eden firmanın bu konuda gösterdiği yaklaşımdan kaynaklanmaktadır. Çünkü hem Braille alfabesi hem kabartma harf, rakam ve sembollerin kullanılması standartlara yeni giren bir konu değildir. Asansör monte edildiği yıl itibariyle standartlarda yer almasına karşı uygun şekilde imal edilmemesi asansör monte eden firmanın ihmalinden kaynaklanmaktadır. Yine benzer bir sorun dijital göstergelerin ekranlarının yeterli büyüklükte olmasına rağmen göstergede yer alan rakam ve harflerin 63 mm'den küçük olmasıdır. Dijital göstergede yer alan rakam ve harfler az gören görme engelliler için standartlara uygun büyüklükte olmalıdır. Fakat asansör monte edilirken yine bu ölçülere tam olarak uyulmamıştır. Asansör üreten ve monte eden

firmaların engelli standartlarına uygun üretim ve/veya montaj yapmaması asansörlerin erişilebilirliğinde olumsuz sonuçlar ortaya çıkarmaktadır.

Bina içi dikey ulaşımında her ne kadar asansörler kullanılsa da katlar arasında hizmet veren merdivenlerin de erişilebilir şekilde inşa edilmesi gerekir. Merdivenlerden çıkarken ve inerken engelliler ve çocukların kullandığı 70 cm yüksekliğinde ikinci bir küpeşte bulunması standartlara göre zorunludur. Nişantaşı Üniversitesinde merdivenlerde 90 cm yüksekliğinde birinci seviye küpeşter mevcut olmasına rağmen ikinci seviye küpeşter bulunmamaktadır. Hem destek alınması hem de elle takibin yapılması için bu küpeşterin bulunması standardın şartlarındandır. Fakat ikinci seviye küpeşterin bulunmamasının merdivenlerdeki erişilebilirliği çok fazla bir kesintiye uğrattığı gözlenmemiştir.

Otoparklarda engellilerin karşılaştıkları en önemli iki problem park ve manevra alanlarının yeterli ölçülerde olmaması ve engelli park yerinin hiç olmaması veya yeterli olmamasıdır. Nişantaşı Üniversitesi özelinde bakıldığında park yeri ve manevra alanlarının standartlarda belirtilen ölçülere uygun olarak yapılmıştır. Fakat park yeri sayısı standardın kabul ettiği en az %5 oranında olması maddesine uygun değildir. Standart burada olması gereken minimum oranı belirlemiştir. Park yeri sayısı Nişantaşı otoparkında her ne kadar olması gereken oranda olmasa da üniversite özelinde yeterli gelmektedir. Yapılan gözlemlerde ise engelli park yerlerinin doluluk oranının %10'u geçmediği gözlenmiştir. Standartlara göre engelli park yeri sayısı yetersiz gözükse de üniversite gerçekliğinde yeterli gelmektedir. Buna karşın kapalı otopark alanında girişten itibaren engelli park yerine yönlendirme yapılmaması park yerinin bulunması açısından engel teşkil etmektedir. Otoparkı daha önce kullanmayan ve/veya engelli park yerinin olduğunu bilmeyen bir sürücü engelli park yeri olmadığı düşüncesiyle aracı normal park yerlerine park edecek veya park yerini bulması zaman alacaktır. Açık otopark alanında tespit edilen tek eksik engelliler için üzeri kapalı bir alanın bulunmadığıdır. Burada belki şu şekilde bir düşünce oluşabilir; zaten açık otopark, neden üzeri kapalı bir alan yapılmalı? Engelli bireylerin araçlarından çıkmaları diğer bireyler gibi çabuk çıkamamaktadır. Örneğin arabadan inip tekerlekli sandalyesine binmek için ortopedik engellinin birkaç dakika geçmektedir. Engelli bireyi araçtan inip tekerlekli sandalyesine binene kadar geçecek bu süre zarfında olumsuz hava koşullarında korumak için üstü kapalı bu alanın olması gerekmektedir.

Erişilebilirlik ile ilgili mevzuat ve standartların ÷lkemizde çok eski bir geçmişi olmaması dolayısıyla özellikle eski yapılarda erişilebilirlikten söz etmek pek de mümkün değildir. Bu dönemlerde yapılan binaların erişebilirliği, bina sahibi ve müteahhit firmanın bu konudaki hassasiyetine ve bilgisine bağlı kalmakta idi. Eski binaların ve erişilebilir şekilde tasarlanmayan yeni binaların daha sonradan erişilebilir hale getirilmesi bazen mümkün olmamakta bazen de daha çok maliyetli çözümler gerektirmektedir.

BÖLÜM 6: SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada Nişantaşı Üniversitesi Maslak 1453 Kampüsüne ait binalar, Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından hazırlanan binalar için oluşturulan erişilebilirlik izleme ve denetleme formunda yeniden düzenlenmesi sonucu oluşturulmuş denetleme formuna göre incelenmiş olup çalışma sonucunda Nişantaşı Üniversitesi kampüsünün genel anlamda engelli öğrenciler için erişilebilir şekilde tasarlandığı tespit edilmiştir. Plan, tasarım ve inşaat sürecinde erişilebilirlik ile ilgili mevzuat ve standartlara dikkat edilerek inşa edilmesi sonucunda engelliler için erişilebilir yapılar ortaya çıktığı görülmüştür. Genellikle erişilebilirlik ile ilgili sıkça karşımıza çıkan dolaşımda seviye farkı bulunması; rampa genişliğinin, rampa yüksekliğinin uygun olmaması; asansör kapı ve kabin boyutlarının yeterli ölçülere sahip olmaması gibi sorunların tasarım aşamasında dikkate alınarak üretim yapılması sonucunda ortadan kalkabileceği Nişantaşı Üniversitesi örneğinde karşımıza çıkmaktadır.

Elde edilen bulgular ışığında Nişantaşı Üniversitesi özellikle görme engelli ve ortopedik engelli öğrenciler için oldukça erişilebilir bir kampüse sahiptir. Ayrıca üniversite, “way finder”, “beacon” “İndüksiyon Döngü” sistemleri gibi teknolojilerden de faydalanarak engelli öğrencilere erişilebilirlik konusunda alternatif ve pratik çözümler sunmaktadır. Nişantaşı Üniversitesinde erişilebilirlik ile ilgili tespit edilen bazı eksikler erişilebilirliği kesintiye uğratabilecek majör eksikler olmamakla birlikte daha çok orta ve az derecede etkiye sahip eksiklerdir. Bu eksikler konusundaki öneriler;

- Merdivenlerde 70 cm yüksekliğinde engelli ve çocuklar için ikinci bir küpeşte yapılmalıdır.
- Dolaşım alanında kalan merdivenlerin altları 220 cm yüksekliğe kadar kapatılmalıdır.
- Kapalı otopark içerisinde bulunan engelli park yeri sayısının standartlara uygun olması için 9 araçlık park yeri daha yapılmalıdır.
- Kapalı otoparkta engelli park yerini gösteren girişten itibaren gösterecek yön levhaları konulmalıdır.
- Açık otoparkta hava şartlarından korunmak için 250 cm yüksekliğinde üstü kapalı bir alan inşa edilmelidir.
- Hem kabartma hem de braille alfabesinin aynı anda kullanılmadığı asansör kontrol düğmeleri değiştirilmelidir. Kontrol düğmelerindeki rakam, harf ve

semboller hem braille alfabesi ile hem de braille alfabesi bilmeyen görme engelliler için kabartmalı olacak şekilde yeniden tesis edilmelidir.

Engelli öğrencilerin erişilebilirliği kapsamında yükseköğretim kurumları hali hazırda bulunan binalarının erişilebilirlik ile ilgili hangi seviyede olduklarını görmek, uygunsuzlukların ve eksiklerin tespit etmek için çalışma başlatmalıdır. Bu tespitlerin yapılmasında ilgili standartlar ve formlardan yararlanılabilir. Erişilebilirlik ile ilgili eksikler standartlara uygun şekilde tamamlanmalıdır. Yeni kampüs binaları inşa edilirken ise erişilebilirlik ile ilgili standartlar plan ve tasarım aşamasında dikkate alınarak inşa edilmelidir. Binalar yapılırken erişilebilirlik konusunda danışmanlık hizmeti almak bu anlamda yararlı olacaktır. Bu sayede daha sonra farkedilebilecek ve hatta çözümünde zorlanılabilecek bir uygunsuzluk tasarım ve inşaat aşamalarında giderilecektir.

Ülkemizde engelliler ile ilgili yasal düzenlemeler yapılmış ve erişilebilirlik ile ilgili standartlar yayınlanmıştır. Ancak, engelli bireyler özellikle Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde mevcut sistem içindeki yasal düzenlemelerin yetersiz kalmasından veya yeterince uygulanamamasından dolayı halen sıkıntılar yaşamaktadır (Ökten, 2018). Denetimlerin yeterli olmaması veya denetimlerin binaların tamamlanmasından sonra yapılması nedeniyle yeni yapılan binalarda dahi erişilebilirlik ile ilgili sorunlarla karşılaşmaktadır. Yapıların tasarım ve inşaat aşamalarında etkin bir denetleme sisteminin olması ile bu durumun önüne geçecektir. Yapı denetim firmalarında erişilebilirlik standartlarında uzmanlaşmış mimar, mühendis veya teknik personel bulundurmak suretiyle yapı denetimlerinde erişilebilirliğin etkin bir şekilde denetlenmesi sağlanır ve bu sayede engelliler için erişilebilir yapılar ortaya çıkar.

Üniversiteler fiziki olarak erişilebilir olsa da sadece üniversite binalarının erişilebilir olması erişilebilirlik için yeterli değildir. Fiziki ulaşılabilirlik, ders ve materyallere ulaşılabilirlik, eğitimcilerin ve diğer akran öğrencilerin ve tüm personelin farkındalığı ve bilinçlendirilmesi, psikolojik ve sosyolojik destek, boş zaman değerlendirme gibi birçok yönü ile ele alınması gereken önemli konular bulunmaktadır (Partici, 2018). Öğretim kurumlarında erişilebilirliğin olmazsa olmazlarından biri ve belki de en önemlisi bilgiye erişimde erişilebilirliktir. Özellikle günümüz teknoloji çağında bilgiye erişimin en önemli kaynağını oluşturan ve benimsenen bilgi iletişim teknolojileri okullarda yaygın olarak kullanılmaktadır. Bu kaynakların engelli bireyler için erişilebilir olmaması ise eğitimde fırsat eşitliği ilkesi ile ters düşmektedir. Erişilebilirliğin tanımına bakıldığında, BM engelli

Hakları sözleşmesine göre erişilebilirlik, elektronik hizmetler ve acil hizmetler de dahil olmak üzere, bilgi ve iletişim araçları ve diğer hizmetler için de geçerlidir. Ayrıca ülkemizdeki mevzuata göre erişilebilirlik tanımı ulaşım ve bilgilendirme hizmetleri ile bilgi ve iletişim teknolojisinin, engelliler tarafından güvenli ve bağımsız olarak ulaşılabilir ve kullanılabilir olmasını da içermektedir (5378 Sayılı Engelliler Hakkında Kanun). Örneğin evinden okula kadar engelsiz şekilde gelen, okulundaki binanın fiziksel alanlarında herhangi bir engel ile karşılaşmayan fakat sınıfta derste kullanılan bilgi teknolojilerinden yararlanamayan engelli bir öğrencinin okuldaki başarısı doğal olarak düşecektir.

Özellikle görme engellilerin bilgiye erişimde çeşitli sorunlar yaşadığı bilinmektedir. Gelişen teknoloji sayesinde görme engellilerin bilgiye erişimden faydalanması amacıyla pek çok uygulama, materyal ve teknoloji üretilmiştir. Kütüphaneler, bilgisayar laboratuvarları, web sayfaları ve benzeri tüm bilgi ve iletişim kanalları engelliler için erişilebilir hale getirilmelidir. Görme engelliler için bilgiye erişimde kullanılacak materyal ve teknolojilerden bazıları şu şekildedir;

- **Ekran okuma programları:** Bilgisayarın açıldığı andan itibaren yapılan tüm ekranı kullanıcıya sesli olarak aktarır. Bu sayede görme engelli kullanıcılar bilgisayarı kullanabilir , bilgisayarda bulunan pdf, word, text formatındaki kitap ve diğer dokümanları sesli olarak dinleyebilirler.
- **Kabartma monitör-klavye:** Görme engelli kullanıcıya bilgisayar ekranını kendi alfabesi olan Braille alfabesi ile okuma imkanı sağlar. Aynı zamanda windows komutları ve yazılarını “altı nokta” klavye kullanarak yazabilir.
- **Taşınabilir doküman okuyucu:** Görme engelli kullanıcıların dijital olmayan, basılı kaynakları (kitap, dergi, ders notu vs.) okuyabilmeleri için tasarlanmıştır. Cihazın kamerası altına konan doküman cihaz tarafından taranarak, pc vasıtası ile sesli olarak kullanıcıya okunur.
- **Masaüstü elektronik büyüteç:** Az gören kullanıcılara yönelik bir cihazdır. Cihaz altına konulan kitap, dergi vb. basılı kaynaklar cihazın ekranına büyütülmüş şekilde aktarılır. Bu sayede kaynaklar kullanıcı tarafından rahatlıkla görülebilir veya okunabilir. Cihazın üzerindeki portatif olan okuyucu göz sayesinde kullanıcı raf okuma, kaynak tarama gibi durumlarda bu gözü kullanarak kimseden destek almak zorunda kalmaz. Cihaz yazı moduna alınarak kullanıcılara yazı yazarken de yardımcı olur.

- **Bilgisayar ekran büyütme programı:** Program, az gören görme engelliler için bilgisayar ekranını kişinin görebilme kalitesine uygun hem 32 kata kadar büyüterek hem de değişik kontrastlar yaratarak ayarlayabilme imkanı sunar.
- **Braille yazıcı sistemi:** Bu sistem ihtiyaç duyulan ilk unsur her türlü düz yazıyı Braille alfabesinde çıktı veren bir braille yazıcı cihazdır. Bu yazıcıdan Braille çıktı alabilmek için harfleri Braille harflere çeviren bir converter programı da satın alınmalıdır. Ve son olarak Braille yazıcıdan şekil, grafik ve tablo çıktılarını da almak için şekil-grafik çeviri programına ihtiyaç vardır. Bu sistem sayesinde görme engelliler için ders notları ve diğer tüm ders kaynakları kendi alfabelerinde basılabilir.

Binaların, kamusal alanların tamamının erişilebilir olması tabi ki istenen ve olması gereken bir durumdur. Fakat gerçeklerin bu durumla örtüşmediği şu aşamada, denetimler yapılarak yükseköğretim kurumlarının erişilebilirlik seviyelerinin belirlenerek, YÖK ve üniversitelerin web sayfalarında paylaşılması üniversite tercihlerinde öğrenciler için tercih kolaylığı sağlayacaktır. Bu amaçla daha nicel sonuçlar ortaya koyabilecek izleme ve denetleme formları oluşturulabilir. Bu formlar üniversitelerin denetlemeye tabi olan alanlarının engel türlerine göre erişilebilirliğini belirtecek şekilde standartlara uygun olarak düzenlenebilir. Bu sayede üniversiteye kaydolun bir engelli öğrenci okula başladıktan sonra engeller ile karşılaşmamış olacak veya karşılaşabileceği engellerin farkında olarak o okula gidecektir.

Erişilebilirlik ile ilgili tüm bu yaklaşımlar içerisinde ihmal edilmemesi gereken en önemli unsurlardan birisi de insandır. Sosyal yaşamda toplumun engellilere bakış açısı ve yaklaşımı engellilerde sosyal hayata katılım noktasında pozitif veya negatif yönde bir ivme oluşturabilmektedir. İnsanların, engelli bireylerle iletişimindeki en önemli sorun aslında engellileri tanıma noktasındaki bilgi eksikliğidir. Toplumun engelliler, engel çeşitleri, onların ihtiyaçları, gereksinimleri ve hassasiyetleri konusunda bilgi sahibi olması ve engellilere yaklaşımında bu bilgiler ışığında empati kurarak yaklaşması engelliler için moral ve motivasyon kaynağı oluşturacaktır. Yükseköğretim kurumlarında çeşitli seminer ve toplantılar yapılması, engelliler ile ilgili çeşitli bilgiler içeren kitapçıklar dağıtılması veya çeşitli etkinliklerin düzenlenmesi ile öğretim elemanlarının, idari çalışanların ve hatta öğrencilerin engelliler hakkında bilgi sahibi olması sağlanacak ve bu sayede kurumda engellilerin insani yaklaşım anlamında yaşayabileceği sorunlar asgariye indirilecektir.

Unutulmamalıdır ki engelli bireyler toplumun ayrılmaz ve ayrıştırılmaz bir parçasıdır ve herkes ile eşit haklara sahiptirler. Engelliler için yapılacak çalışmalar engelliler için bir lütuf değil onların en doğal haklarıdır. Engellilerin beklentileri pozitif ayrımcılıktan daha ziyade şartların kendileri için engel teşkil etmemesi yani erişilebilirliktir. Unutmayalım ki hayatta herkesin birtakım engelleri vardır. Bu engel bazen insanın gözünün görmemesi, bazen yürüyememesi bazen ise sadece bir önyargı olabilmektedir. Aslında engeller var oldukları için değil onları ortadan kaldıracak çözümler üretilmediğinden ortaya çıkmaktadır. Eğitimdeki engellerin ortadan kaldırılması, tüm sürecin erişilebilir hale getirilmesi ile engelliler çalışma ve sosyal hayatın daha çok içinde olacaklardır. Bu da engelliler için ekonomik, sosyal, duygusal ve psikolojik olarak gayet olumlu ve yararlı sonuçlar doğuracaktır. Bu sayede mutlu bireylerin oluşturduğu çağdaş ve refah bir ülke seviyesine bir adım daha yaklaşmış olunacaktır.

KAYNAKLAR

BM Çocuk Hakları Sözleşmesi (Madde 23, 39), 1989,

[<https://www.unicef.org/turkey/%C3%A7ocuk-haklar%C4%B1na-dair-s%C3%B6zle%C5%9Fme>]. Erişim Tarihi: 05.03.2018

Birleşmiş Milletler Sakat Hakları Bildirgesi,

[<https://www.engelliler.biz/forum/ayrimcilikla-mucadele-insan-toplum-siyaset-bugun-yarin/5578-birlesmis-milletler-sakat-haklari-bildirisi.html>],]. Erişim Tarihi: 11.03.2018

Çocuk Hakları sözleşmesi

[<https://pedagojidernegi.com/cocuk-haklari-bildirgesi/>]. Erişim Tarihi: 14.05.2018

Engelli Haklarına İlişkin Sözleşme

[http://www.ttb.org.tr/mevzuat/index.php?option=com_content&view=article&id=686:engeller-haklarına-k-slee&Itemid=36]. Erişim Tarihi: 29.05.2018

Engelliler Hakkında Kanun, 2005.

[<http://www.mevzuat.gov.tr/MevzuatMetin/1.5.5378.pdf>]. Erişim Tarihi: 12.03.2018

Erişilebilirlik İzleme ve Denetleme Yönetmeliği, 2013.

[<http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2013/07/20130720-9.htm>]. Erişim Tarihi: 12.03.2018

Francis ve Silvers'dan aktaran AKÇALI Ş. (2015) Görme Engellilere Yönelik Tasarlanan Mekanların Erişilebilirlik Standartları Kapsamında İrdelenmesi: Görme Engelli Kütüphaneleri (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi/Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

İnsan Hakları Evrensel Beyannamesi

[<http://www.basarmevzuat.com/dergi/dosya/insanhaklarievrenselbeyannamesi.htm>]. Erişim Tarihi: 24.05.2018

İhtiyaç Analizi Raporu, 2017

[<http://hacettepemeslekirehabilitasyon.org.tr/file/IhtiyacAnaliziRaporu.pdf>]. Erişim Tarihi: 12.06.2018

Melekoğlu, 2017

[https://engelsiz.yok.gov.tr/Documents/Toplantilar/Macid_Melekoglu.pdf].

Erişim Tarihi: 03.12.2018

ÖKTEN G. (2018) Evrensel Tasarım İlkeleri Doğrultusunda Engelsiz Üniversite Kampüslerinin Tasarlanması Ve Biçimlenmesi Üzerine Bir Araştırma (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Hacettepe Üniversitesi / Güzel Sanatlar Enstitüsü İçmimarlık ve Çevre Tasarımı Anabilim Dalı, Ankara.

ÖLMEZOĞLU N.İ. (2015) Çalışma Yaşamında Engelliler: Gümüşhane İli Engelli İstihdamına İlişkin Emek Arz Yönlü Bir Araştırma (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

ÖSYS Yerleştirme Sonuçlarına İlişkin Sayısal Bilgiler, 2017

[<https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2017/OSYS/YER/YSay%C4%B1sal%20Bilgiler15082017.pdf>]. Erişim Tarihi: 08.04.2018

PARTİCİ R. (2018) Üniversitelerde Eğitim Gören Engelli Öğrencilerin Eğitimleri Sırasında Karşılaştıkları Problemler (Kırıkkale Üniversitesi Örneği) (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Kırıkkale Üniversitesi / Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırıkkale.

Sakatlar İçin Fırsat Eşitliği Konusunda Standart Kurallar

[https://www.turged.org.tr/Hukuk-EngelliMevzuati/Birlesmis_Milletler_Sakatlar_Icin_Firsat_Esitligi_Konusunda_Standart_Kural_lar.doc]. Erişim Tarihi: 15.08.2018

Sosyal Hizmetler Kanunu, 1983

[http://cocukhaklari.barobirlik.org.tr/dokuman/mevzuat_kanun/sosyalhizmetler.pdf]. Erişim Tarihi : 22.06.2018

T.C. Anayasası, 1982

[<http://www.anayasa.gen.tr/1982ay.htm>]. Erişim Tarihi: 22.09.2018

T.C Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (Birleşmiş Milletler Sisteminde Engellilik), 2013

[<https://www.ailevecalisma.gov.tr/eyhgm/mevzuat/uluslararası-mevzuat/>].

Erişim Tarihi: 03.04.2019

Toplumsal Kalkınma Bildirgesi, 1969

[http://www.canaktan.org/hukuk/insan_haklari/yirminci-yuzyilda/toplumsal_gelisme.htm].

Erişim Tarihi: 07.11.2018

TÜİK, Özürlülerin Sorun ve Beklentileri Araştırması, 2010.

[http://www.tuik.gov.tr/IcerikGetir.do?istab_id=244]. Erişim Tarihi: 03.06.2018

TÜİK, Türkiye Özürlüler Araştırması, 2002.

[<https://kutuphane.tuik.gov.tr/pdf/0014899.pdf>]. Erişim Tarihi: 03.06.2018

Ulusal Eğitim İstatistikleri Veri Tabanı, 2008-2018

[http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1018]. Erişim Tarihi: 15.04.2019

ULUSOY A. (2006). *Kaynaştırma eğitimi kapsamında eğitim yapılarında engellilerin kullanımına yönelik mimari düzenlemeler* (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi) Dokuz Eylül Üniversitesi / Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir.

Yükseköğretim Kurulu (YÖK) İstatistikleri

[<https://istatistik.yok.gov.tr/>]. Erişim Tarihi: 03.12.2018

WHO, 2009

[<https://www.who.int/topics/disabilities/en/>]. Erişim Tarihi: 19.03.2018

EK 1: Nişantaşı Üniversitesi Erişilebilirlik Denetleme Formu

BİNALAR İÇİN ERİŞEBİLİRLİK İZLEME VE DENETLEME FORMU							
E: Evet, H: Hayır, G.D: Gerekli değil				E	H	G.D	
A	BAHÇE GİRİŞİ						
A	1	Kot farkı bulunan yerler erişilebilir hale getirilmiş midir? (Cevabınız "G.D" veya "H" ise B. BAHÇE YOLU sorularına geçiniz.)			X		
A	1	1	Pahlama: Kot farkının 0,6 cm-1,3 cm olduğu yerler en fazla 1/2 eğimle pahlanmış mıdır?				X
A	1	2	Rampa: 1,3 cm'den fazla kot farkı olan yerler rampa ile giderilmiş midir? (Cevabınız "H" veya G.D ise A.1.3'e geçiniz)		X		
A	1	2	1	Rampaya tabela ile yönlendirme yapılmış mıdır? (Açıkça görülüyor ise gerek yok)			X
A	1	2	2	Rampa yüzeyi düz, sabit ve dayanıklı mıdır? (Tüm özellikler sağlandığında evet cevabı verilmelidir.)	X		
A	1	2	3	Rampa yüzeyi ıslak-kuru halde kaymayan malzeme ile kaplanmış mıdır?	X		
A	1	2	4	Rampanın temiz geçiş genişliği en az 100 cm midir? (Varsa koruma bordürü ve tırabzanlar hariç)	X		
A	1	2	5	Aşılan yüksekliğe göre rampanın eğimi uygun mudur? <ul style="list-style-type: none"> ▪ h: 15 cm ve daha az ise eğim en fazla 1:10 (% 10) ▪ h: 16 cm-50 cm arasında ise eğim en fazla 1:11 (% 9) ▪ h: 51 cm-100 cm arasında ise eğim en fazla 1:12 (% 8) ▪ h: 100 cm üzerinde ise eğim en fazla 1:16 (% 6) olmalıdır. 	X		
A	1	2	6	Rampanın başlangıç ve bitiminde tekerlekli sandalyenin manevra yapabileceği en az 150 cm x 150 cm 'lik alan var mıdır?	X		
A	1	2	7	Rampa sahanlıkta yön değiştiriyorsa manevra için gerekli sahanlık alanı en az 150 cm x 150 cm midir?			X
A	1	2	8	Rampada her 9 m'de bir, en az 150 cm x 150 cm 'lik düz dinlenme alanları var mıdır? (Rampa 9 m'den uzun ise)			X
A	1	2	9	Bir rampadan ikinci bir rampaya geçişin olduğu yerlerde; en az 150 cm x 150 cm 'lik düz dinlenme alanları var mıdır?			X
A	1	2	10	30 m'den fazla uzunluğu bulunan rampada 30 m'de bir geçişi engellemeyecek şekilde bank yerleştirilmiş 2,5 m derinliğinde dinlenme alanları var mıdır? (Sorudaki tüm özellikler sağlandığı takdirde evet cevabı verilmelidir. Dinlenme alanı cep şeklinde de tasarlanmış olabilir.)			X
A	1	2	11	Rampanın başlangıcının 30 cm öncesinde ve bitiminden 30 cm sonrasında 60 cm derinliğinde, rampanın genişliği boyunca uyarıcı yüzey bulunmakta mıdır?	X		
A	1	2	12	Rampanın başlangıç ve bitiminde zemin, engelli yayaların hareketini engelleyecek herhangi bir çıkıntı veya çukurluk olmayacak şekilde düzenlenmiş midir?	X		
A	1	2	13	Rampanın her iki yanında tırabzan veya tırabzan yapılmasını gerektirmeyecek ve tehlike oluşturmayacak mesafede ve en az 90 cm yükseklikte duvar/parapet var mıdır? (Rampa ile aşılan yükseklik 15 cm'den fazla ise)			X
A	1	2	14	Rampada küpeşte var mıdır? (Rampa ile aşılan yükseklik 15 cm'den fazla ise) (Cevabınız "H" veya "G.D" ise A.1.2.15'e geçiniz)			X
A	1	2	14	i	Küpeşte, rampanın her iki tarafında mıdır?		
A	1	2	14	ii	Küpeşte, rampa döşeme kaplaması üzerinden 90 cm yükseklikte midir?		

A	1	2	14	iii	Rampanın döşeme kaplaması üzerinden 70 cm yükseklikte engelliler ve çocuklar için ikinci bir küpeşte var mıdır?				
A	1	2	14	iv	Küpeşte, rampa başlangıcından 30 cm önce başlamakta ve bitiminden 30 cm sonra bitmekte midir? (Küpeştenin 30 cm'lik uzantısı dolaşım/sirkülasyon alanında kalıyor ve takılma, çarpma gibi tehlike oluşturuyorsa, uygulama rampa başlangıcından 30 cm önce başlayacak ve bitiminden 30 cm sonra bitecek şekilde yapılmayacaktır.)				
A	1	2	14	v	Küpeştenin uçları duvara sabitlenmiş veya yarım ay şeklinde yuvarlatılmış mıdır?				
A	1	2	14	vi	Küpeşte kolayca kavranabilecek (çap veya genişlik 32mm-45mm arasında) ve elle takibi sağlanacak şekilde üzerinde çıkıntı bulunmayacak özellikte midir?				
A	1	2	14	vii	Küpeşte yan duvarlarla ve/veya çevre rengiyle zıt renkte midir?				
A	1	2	14	viii	Küpeşte ara sahanlıkta, dinlenme alanlarında kesintisiz olarak devam ediyor mu?				
A	1	2	14	ix	Küpeşterler dayanan yetişkin bir kişinin vücut ağırlığını çekebilecek şekilde emniyetle tutturulmuş mudur?				
A	1	2	15		Genişliği 300 cm'den fazla olan rampalarda ilave olarak rampa ortasında dayanan yetişkin bir kişinin vücut ağırlığını çekebilecek şekilde emniyetle tutturulmuş korkuluk/tırabzan var mıdır? (Tırabzan, dolaşım/sirkülasyon alanında kalıyor ve takılma, çarpma gibi tehlike oluşturuyorsa veya sedye geçişi gerektiren sağlık yapıları ve acil toplu tahliye gerektiren okul gibi yapılarda risk oluşturuyorsa bu soruyu cevaplamayınız.)			X	
A	1	2	16		Rampa ve sahanlıkların koruma olmayan tarafında en az 5 cm yüksekliğinde koruma bordürü var mıdır? (Rampada tırabzan var ise gerekli, duvar/parapet var ise gerekli değil)			X	
A	1	3			Alternatif Ulaşım: Bahçe girişinde çalışır durumda, alternatif ulaşım yöntemi (asansör, eğik bir düzlemde hareket eden merdiven tipi asansör, düşey/dikey kaldırma platformu) var mıdır? (Cevap "H" veya "G.D" ise A.1.4'e geçiniz)			X	
A	1	3	1		Alternatif ulaşım yöntemi açıkça görülüyor ise yönlendirme yapılmış mıdır?				
A	1	3	2		Eğik bir düzlemde hareket eden merdiven tipi asansör varsa en az 90 cm x 125 cm ölçülerinde midir?				
A	1	3	3		Düşey/dikey kaldırma platformu varsa en az 90 cm x 140 cm ölçülerinde midir?				
A	1	3	4		Alternatif erişim yöntemi olarak asansör kullanılmakta mıdır? (Cevap "H" veya "G.D" ise A.1.4'e geçiniz)				
A	1	3	4	i	Girişten itibaren asansöre engelsiz ve en fazla 30 m mesafede ulaşım sağlanmış mıdır?				
A	1	3	4	ii	Asansör, önündeki sahanlıktan asansör kabinine erişim; eşik, basamak veya kot farkı olmayacak şekilde tesis edilmiş midir?				
A	1	3	4	iii	Kapıların açık kalma süresi en az 10 saniye midir? (Kapılar otomatik kapı ise)				
A	1	3	4	iv	Kapının temiz geçiş genişliği en az 90 cm midir?				
A	1	3	4	v	Asansör kapısının yanında bilgilendirici ve/veya uyarıcı işaretler var mıdır? (Cevap "H" ise A.1.3.4.vii'e geçiniz)				
A	1	3	4	vi	a	Asansör kapısının yanındaki işaretler zemin yüzeyinden en az 120 cm, en fazla 160 cm yükseklikte midir?			
A	1	3	4	vi	b	İşaretler okunaklı ve anlaşılabilir midir?			
A	1	3	4	vi	c	İşaretleme renkleri çevre rengi ile zıt renkte midir?			
A	1	3	4	vi	d	Yazılar ve işaretler görüş mesafesine göre uygun büyüklükte midir? (Harf yüksekliği 15 mm den az olmamalı ve görüş mesafesindeki her metre için yazı büyüklüğü 20 mm - 30 mm arttırılmalıdır.)			

A	1	3	4	vi	e	Tüm yönlendirme ve bilgilendirme işaretleri ve yazıları kolay görülebilmesi için yazıldığı zeminle zıt renklerde midir?			
A	1	3	4	vi	f	İşaretler görme engelliler için Braille yazılı mıdır?			
A	1	3	4	vi	g	İşaretlerde hissedilebilir kabartmalı harfler ve semboller kullanılmış mıdır?			
A	1	3	4	vi		Asansör kapısı bulunduğu duvar ile zıt renkte midir?			
A	1	3	4	vii		Asansör önü ve içi yeterli şekilde aydınlatılmış mıdır?			
A	1	3	4	viii		Kabin içi ve dışı kontrol düğmelerinin yerden yüksekliği 90 cm ile tercihen 110 cm en fazla 137 cm arasında mıdır?			
A	1	3	4	ix		Kabin içi kontrol düğmelerinde rakamlar, yazılar ve semboller hissedilebilir kabartmalı mıdır?			
A	1	3	4	x		Kabin içi kontrol düğmelerinde Braille alfabeli rakam ve yazılar var mıdır?			
A	1	3	4	xi		Kabin dışı çağrı düğmelerinde hissedilebilir kabartmalı harfler ve semboller kullanılmış mıdır?			
A	1	3	4	xii		Kabin dışı çağrı düğmelerinde Braille alfabeli rakam ve yazılar kullanılmış mıdır?			
A	1	3	4	xiii		Asansör kapıları açıldığında kabin zemini, kat zemini ile aynı seviyede midir? (Kabul edilebilir seviye farkı $\pm 0,6$ cm'dir)			
A	1	3	4	xiv		Her katta asansör kapısının açıldığı sahanlığın derinliği; ▪ asansör kapısı sürme kapı ise en az 120 cm ▪ asansör kapısı dışa açılan kapı ise en az 150 cm midir? (Yeniden yapılacak veya tadilat sırasında değiştirilecek sahanlık ölçüleri en az 150 cm x 150 cm olmalıdır.)			
A	1	3	4	xv		Kabin içinde asansörün kata geldiğini gösteren görsel uyarı sistemleri var mıdır?			
A	1	3	4	xvi		Kabin içinde asansörün hangi kata geldiğini anons eden sesli uyarı sistemleri var mıdır?			
A	1	3	4	xvii		Kabin dışında asansörün çağırıldığını ve kata geldiğini gösteren görsel uyarı sistemleri var mıdır?			
A	1	3	4	xviii		Kabin dışında asansörün çağırıldığını ve kata geldiğini belirten sesli uyarı sistemleri var mıdır?			
A	1	3	4	xix		Kabin içinde, yerden 90 cm yükseklikte tutunma barları var mıdır?			
A	1	3	4	xx		Kabinin zemini uygun malzemeyle kaplı mıdır? (Parlak malzeme, kaygan malzeme, halı vb. olmamalıdır.)			
A	1	3	4	xxi		Kabin dışı ve içi düğmelerin en küçük boyutu en az 19 mm midir?			
A	1	3	4	xxii		Asansörün hangi katta olduğunu gösteren göstergelerdeki kat numaralarının en küçük boyutu en az 63 mm midir?			
A	1	3	4	xxiii		Kabin içi ve dışındaki rakam, yazı ve semboller buldukları zeminle zıt renkte midir?			
A	1	3	4	xxiv		Kabin genişliği aşağıdaki ölçülerden herhangi birine uygun mudur? ▪ Kabin içi net boyutları en az 120 cm x 150 cm ▪ Kabin içi net boyutları en az 95 cm x 140 cm ▪ Kabin içi net boyutları en az kabin genişliği 100 cm x kabin derinliği 125 cm (Asansör kabininin yukarıdaki ölçüleri karşılamadığı durumlarda asansör kovasının bu ölçülerden büyük olandan başlamak üzere kabin yapılmasına müsaade ettiği büyüklükte olması durumunda, kabinin büyütülmesi gerekmektedir.)			
A	1	4				Bahçe girişinde kot farkını gidermek için 1 veya daha fazla basamaklı merdiven yapılmış mı? (Cevabınız "H" veya "G.D" ise B. BAHÇE YOLU sorularına geçiniz)			X

A	1	4	1	Merdiven yüzeyi düz, sabit ve dayanıklı mıdır?			
A	1	4	2	Merdiven yüzeyi ıslak-kuru halde kaymayan malzeme ile kaplanmış mıdır?			
A	1	4	3	Basamak derinliği en az 30 cm midir?			
A	1	4	4	Basamak yüksekliği en fazla 15 cm midir?			
A	1	4	5	Bir merdivende yer alan tüm basamaklar aynı derinlikte ve aynı yükseklikte midir? (Tek basamaktan oluşan merdiven için bu soru cevaplanmayacaktır.)			
A	1	4	6	Basamak uçlarındaki çıkıntı en fazla 1,3 cm midir? (Yeniden yapılacak veya tadilat sırasında değiştirilecek basamaklar uçları çıkıntısız yapılmalıdır.)			
A	1	4	7	Merdiven basamaklarının ön kenarında algılamayı kolaylaştırıcı farklı renkte ve çıkıntı yapmayacak şekilde 2,5 cm eninde kaymaz şeritler kullanılmış veya kaymayı önleyici işlem yapılmış mıdır?			
A	1	4	8	Merdivenin her iki yanında tirabzan veya tirabzan yapılmasını gerektirmeyecek ve tehlike oluşturmayacak mesafede ve en az 90 cm yükseklikte duvar/parapet var mıdır?			
A	1	4	9	Merdivende küpeşte var mıdır? (Cevabınız "H" ise A.1.1.10'a geçiniz)			
A	1	4	9	i Küpeşte, merdivenin her iki tarafında mıdır?			
A	1	4	9	ii Küpeşte, merdiven döşeme kaplaması üzerinden 90 cm yükseklikte midir?			
A	1	4	9	iii Merdiven döşeme kaplaması üzerinden 70 cm yükseklikte engelliler ve çocuklar için ikinci bir küpeşte var mıdır?			
A	1	4	9	iv Küpeşte, merdiven başlangıcından 30 cm önce başlamakta ve bitiminden 30 cm sonra bitmekte midir? (Küpeştenin 30 cm'lik uzantısı dolaşım/sirkülasyon alanında kalıyor ve takılma, çarpma gibi tehlike oluşturuyorsa, uygulama merdiven başlangıcından 30 cm önce başlayacak ve bitiminden 30 cm sonra bitecek şekilde yapılmayacaktır.)			
A	1	4	9	v Küpeştenin uçları duvara sabitlenmiş veya yarım ay şeklinde yuvarlatılmış mıdır?			
A	1	4	9	vi Küpeşte kolayca kavranabilecek (Çap veya genişlik 32 mm - 45 mm) ve elle takibi sağlanacak şekilde üzerinde çıkıntı bulunmayacak özellikte midir?			
A	1	4	9	vii Ara sahanlıkta küpeşte kapı, geçiş vb. yerler hariç kesintisiz olarak devam ediyor mu?			
A	1	4	9	viii Küpeşterler dayanan yetişkin bir kişinin vücut ağırlığını çekebilecek şekilde emniyetle tutturulmuş mudur?			
A	1	4	10	Merdivenin başlangıcının 30 cm öncesinde ve bitiminden 30 cm sonrasında 60 cm derinliğinde, merdiven genişliği boyunca uyarıcı yüzey bulunmakta mıdır? (210 cm'den fazla derinliği olan sahanlıklar merdiven başlangıç ve bitiş yeri olarak kabul edilecektir. 210 cm'den daha az derinliği olan sahanlıklar merdiven başlangıç ve bitiş yeri olarak kabul edilmeyecektir.)			
A	1	4	11	Merdivende sahanlık yapılmış mıdır? (Merdivende en fazla 12 basamakta bir sahanlık yapılmalıdır.)			
A	1	4	12	Genişliği 300 cm'den fazla olan merdivenlerde ilave olarak merdiven ortasında dayanan yetişkin bir kişinin vücut ağırlığını çekebilecek şekilde emniyetle tutturulmuş korkuluk/tirabzan var mıdır? (Tirabzan, dolaşım/sirkülasyon alanında kalıyor ve takılma, çarpma gibi tehlike oluşturuyorsa veya sedye geçişi gerektiren sağlık yapıları ve acil toplu tahliye gerektiren okul gibi yapılarda risk oluşturuyorsa bu soruyu cevaplamayınız.)			

B BAHÇE YOLU				
B	1	Bahçe taşıt kullanımına açık ise bahçe yolu veya yayanın kullanabileceği güzergahta yayanın güvenli hareketi için bu yolun taşıt yolundan izole edilmesini sağlayan güvenlik önlemleri alınmış mıdır?	X	
B	2	Bahçe yolunun yüzeyi düz, sabit ve dayanıklı mıdır?	X	
B	3	Bahçe yolunun yüzeyi ıslak-kuru halde kaymayan malzeme ile kaplanmış mıdır?	X	
B	4	Bahçe yolundaki yayanın kullanacağı güzergahta yağmur suyunun drenajı için gerek duyulan enine (yanal) eğim en fazla % 2 (1,15°) midir? (Bahçe yolunun eğimi nedeniyle yağmur suyu drenajı için ayrı bir işlem gerektirmeyecek yerler için bu soruyu cevaplamayınız.)	X	
B	5	Bahçe yolunda yürüyüş güzergahında bulunan su olukları üzeri kapatılarak vb. yöntemlerle engel oluşturmayacak şekilde düzenlenmiş midir?	X	
B	6	Bahçe yolunda yürüyüş güzergahında bulunan ızgaraların aralıkları 1,3 cm'den az ve ızgara aralıkları yürüyüş güzergahına dik olacak şekilde yerleştirilmiş midir?	X	
B	7	Bahçe yolunda elektrik direkleri, tabelalar ile süs bitkileri, çiçeklik/saksılar, reklam/ ilan panoları, tezgah, masa, sandalye, totem vb. nesnelere arındırılmış en az 150 cm genişliğinde geçiş alanı var mıdır?	X	
B	8	Kot farkı bulunan yerler erişilebilir hale getirilmiş midir? (Cevabınız "G.D" ise C. OTOYOL sorularına geçiniz)		X
B	8	1 Pahlama: Kot farkının 0,6 cm - 1,3 cm olduğu yerler en fazla 1/2 eğimle pahlanmış mıdır?		
B	8	2 Rampa: 1,3 cm'den fazla kot farkı olan yerler rampa ile giderilmiş midir? (Cevabınız "H" veya G.D ise B.8.3'e geçiniz)		
B	8	2 1 Rampa tabelası ile yönlendirme yapılmış mıdır? (Açıkça görülüyor ise gerek yok)		
B	8	2 2 Rampa yüzeyi düz, sabit ve dayanıklı mıdır? (Tüm özellikler sağlandığında evet cevabı verilmelidir.)		
B	8	2 3 Rampa yüzeyi ıslak-kuru halde kaymayan malzeme ile kaplanmış mıdır?		
B	8	2 4 Rampanın temiz geçiş genişliği en az 100 cm midir? (Varsa koruma bordürü ve tirabzanlar hariç)		
B	8	2 5 Aşılan yüksekliğe göre rampanın eğimi uygun (% 5) mudur? Topoğrafyadan kaynaklı olarak %5 eğimi sağlamak için gerekli rampa uzunluğunun sağlanamadığı durumlarda rampa eğimi; ▪ h: 15 cm ve daha az ise eğim en fazla 1:10 (% 10) ▪ h: 16 cm-50 cm arasında ise eğim en fazla 1:11 (% 9) ▪ h: 51 cm-100 cm arasında ise eğim en fazla 1:12 (% 8) h: 100 cm üzerinde ise eğim en fazla 1:16 (% 6) olmalıdır.		
B	8	2 6 Rampanın başlangıç ve bitiminde tekerlekli sandalyenin manevra yapabileceği en az 150 cm x 150 cm 'lik alan var mıdır?		
B	8	2 7 Rampa sahanlıkta yön değiştiriyorsa manevra için gerekli sahanlık alanı en az 150 cm x 150 cm midir?		
B	8	2 8 Rampada her 10 m'de bir, en az 150 cm x 150 cm 'lik düz dinlenme alanları var mıdır? (Rampa 10 m'den uzun ise)		
B	8	2 9 Bir rampadan ikinci bir rampa geçişin olduğu yerlerde; en az 150 cm x 150 cm 'lik düz dinlenme alanları var mıdır?		
B	8	2 10 30 m'den fazla uzunluğu bulunan rampada 30 m'de bir geçişi engellemeyecek şekilde bank yerleştirilmiş 2,5 m derinliğinde dinlenme alanları var mıdır? (Sorudaki tüm özellikler sağlandığı takdirde evet cevabı verilmelidir. Dinlenme alanı cep şeklinde de tasarlanmış olabilir.)		
B	8	2 11 Rampanın başlangıcının 30 cm öncesinde ve bitiminden 30 cm sonrasında 60 cm derinliğinde, rampanın genişliği boyunca uyarıcı yüzey bulunmakta mıdır?		

B	8	2	12	Rampanın başlangıç ve bitiminde zemin, engelli yayaların hareketini engelleyecek herhangi bir çıkıntı veya çukurluk olmayacak şekilde düzenlenmiş midir?				
B	8	2	13	Rampanın her iki yanında tırabzan veya tırabzan yapılmasını gerektirmeyecek ve tehlike oluşturmayacak mesafede ve en az 90 cm yükseklikte duvar/parapet var mıdır? (Rampa ile aşılacak yükseklik 15 cm'den fazla ise)				
B	8	2	14	Rampada küpeşte var mıdır? (Rampa ile aşılacak yükseklik 15 cm'den fazla ise) (Cevabınız "H" veya "G.D" ise B.1.2.15'e geçiniz)				
B	8	2	14	i	Küpeşte, rampanın her iki tarafında mıdır?			
B	8	2	14	ii	Küpeşte, rampa döşeme kaplaması üzerinden 90 cm yükseklikte midir?			
B	8	2	14	iii	Rampanın döşeme kaplaması üzerinden 70 cm yükseklikte engelliler ve çocuklar için ikinci bir küpeşte var mıdır?			
B	8	2	14	iv	Küpeşte, rampa başlangıcından 30 cm önce başlamakta ve bitiminden 30 cm sonra bitmekte midir? (Küpeştenin 30 cm'lik uzantısı dolaşım/sirkülasyon alanında kalıyor ve takılma, çarpma gibi tehlike oluşturuyorsa, uygulama rampa başlangıcından 30 cm önce başlayacak ve bitiminden 30 cm sonra bitecek şekilde yapılmayacaktır.)			
B	8	2	14	v	Küpeştenin uçları duvara sabitlenmiş veya yarım ay şeklinde yuvarlatılmış mıdır?			
B	8	2	14	vi	Küpeşte kolayca kavranabilecek (çap veya genişlik 32mm-45mm arasında) ve elle takibi sağlanacak şekilde üzerinde çıkıntı bulunmayacak özellikte midir?			
B	8	2	14	vii	Küpeşte yan duvarlarla ve/veya çevre rengiyle zıt renkte midir?			
B	8	2	14	viii	Küpeşte ara sahanlıkta, dinlenme alanlarında kesintisiz olarak devam ediyor mu?			
B	8	2	14	ix	Küpeşterler dayanan yetişkin bir kişinin vücut ağırlığını çekebilecek şekilde emniyetle tutturulmuş mudur?			
B	8	2	15	Genişliği 300 cm'den fazla olan rampalarda ilave olarak rampa ortasında dayanan yetişkin bir kişinin vücut ağırlığını çekebilecek şekilde emniyetle tutturulmuş korkuluk/tırabzan var mıdır? (Tırabzan, dolaşım/sirkülasyon alanında kalıyor ve takılma, çarpma gibi tehlike oluşturuyorsa veya sedye geçişi gerektiren sağlık yapıları ve acil toplu tahliye gerektiren okul gibi yapılarda risk oluşturuyorsa bu soruyu cevaplamayınız.)				
B	8	2	16	Rampa ve sahanlıkların koruma olmayan tarafında en az 5 cm yüksekliğinde koruma bordürü var mıdır? (Rampada tırabzan var ise gerekli, duvar/parapet var ise gerekli değil)				
B	8	3		Alternatif Ulaşım: Bahçe girişinde çalışır durumda, alternatif ulaşım yöntemi (asansör, eğik bir düzlemde hareket eden merdiven tipi asansör, düşey/dikey kaldırma platformu) var mıdır? (Cevap "H" veya "G.D" ise B.8.4'e geçiniz)			X	
B	8	3	1	Alternatif ulaşım yöntemi açıkça görülüyor ise yönlendirme yapılmış mıdır?				
B	8	3	2	Eğik bir düzlemde hareket eden merdiven tipi asansör en az 90 cm x 125 cm ölçülerinde midir?				
B	8	3	3	Düşey/dikey kaldırma platformu en az 90 cm x 140 cm ölçülerinde midir?				
B	8	3	4	Alternatif erişim yöntemi olarak asansör kullanılmakta mıdır? (Cevap "H" veya "G.D" ise B.8.4'e geçiniz)				
B	8	3	4	i	Girişten itibaren asansöre engelsiz ve en fazla 30 m mesafede ulaşım sağlanmış mıdır?			
B	8	3	4	ii	Asansör, önündeki sahanlıktan asansör kabinine erişim; eşik, basamak veya kot farkı olmayacak şekilde tesis edilmiş midir?			

B	8	3	4	iii	Kapıların açık kalma süresi en az 10 saniye midir? (Kapılar otomatik kapı ise)			
B	8	3	4	iv	Kapının temiz geçiş genişliği en az 90 cm midir?			
B	8	3	4	v	Asansör kapısının yanında bilgilendirici ve/veya uyarıcı işaretler var mıdır? (Cevap "H" ise B.8.3.4.vii'e geçiniz)			
B	8	3	4	vi	a	Asansör kapısının yanındaki işaretler zemin yüzeyinden en az 120 cm, en fazla 160 cm yükseklikte midir?		
B	8	3	4	vi	b	İşaretler okunaklı ve anlaşılabilir midir?		
B	8	3	4	vi	c	İşaretlemeler çevre rengi ile zıt renkte midir?		
B	8	3	4	vi	d	Yazılar ve işaretler görüş mesafesine göre uygun büyüklükte midir? (Harf yüksekliği 15 mm den az olmamalı ve görüş mesafesindeki her metre için yazı büyüklüğü 20 mm - 30 mm arttırılmalıdır.)		
B	8	3	4	vi	e	Tüm yönlendirme ve bilgilendirme işaretleri ve yazıları kolay görülebilmesi için yazıldığı zeminle zıt renklerde midir?		
B	8	3	4	vi	f	İşaretler görme engelliler için Braille yazılı mıdır?		
B	8	3	4	vi	g	İşaretlerde hissedilebilir kabartmalı harfler ve semboller kullanılmış mıdır?		
B	8	3	4	vi	Asansör kapısı bulunduğu duvar ile zıt renkte midir?			
B	8	3	4	vii	Asansör önü ve içi yeterli şekilde aydınlatılmış mıdır?			
B	8	3	4	viii	Kabin içi ve dışı kontrol düğmelerinin yerden yüksekliği 90 cm ile tercihen 110 cm en fazla 137 cm arasında mıdır?			
B	8	3	4	ix	Kabin içi kontrol düğmelerinde rakamlar, yazılar ve semboller hissedilebilir kabartmalı mıdır?			
B	8	3	4	x	Kabin içi kontrol düğmelerinde Braille alfabeli rakam ve yazılar var mıdır?			
B	8	3	4	xi	Kabin dışı çağrı düğmelerinde hissedilebilir kabartmalı harfler ve semboller kullanılmış mıdır?			
B	8	3	4	xii	Kabin dışı çağrı düğmelerinde Braille alfabeli rakam ve yazılar kullanılmış mıdır?			
B	8	3	4	xiii	Asansör kapıları açıldığında kabin zemini, kat zemini ile aynı seviyede midir? (Kabul edilebilir seviye farkı $\pm 0,6$ cm'dir)			
B	8	3	4	xiv	Her katta asansör kapısının açıldığı sahanlığın derinliği; ▪ asansör kapısı sürme kapı ise en az 120 cm ▪ asansör kapısı dışa açılan kapı ise en az 150 cm midir? (Yeniden yapılacak veya tadilat sırasında değiştirilecek sahanlık ölçüleri en az 150 cm x 150 cm olmalıdır.)			
B	8	3	4	xv	Kabin içinde asansörün kata geldiğini gösteren görsel uyarı sistemleri var mıdır?			
B	8	3	4	xvi	Kabin içinde asansörün hangi kata geldiğini anons eden sesli uyarı sistemleri var mıdır?			
B	8	3	4	xvii	Kabin dışında asansörün çağırıldığını ve kata geldiğini gösteren görsel uyarı sistemleri var mıdır?			
B	8	3	4	xviii	Kabin dışında asansörün çağırıldığını ve kata geldiğini belirten sesli uyarı sistemleri var mıdır?			
B	8	3	4	xix	Kabin içinde, yerden 90 cm yükseklikte tutunma barları var mıdır?			
B	8	3	4	xx	Kabinin zemini uygun malzemeyle kaplı mıdır? (Parlak malzeme, kaygan malzeme, halı vb. olmamalıdır.)			
B	8	3	4	xxi	Kabin dışı ve içi düğmelerin en küçük boyutu en az 19 mm midir?			

B	8	3	4	xxii	Asansörün hangi katta olduğunu gösteren göstergelerdeki kat numaralarının en küçük boyutu en az 63 mm midir?			
B	8	3	4	xxiii	Kabin içi ve dışındaki rakam, yazı ve semboller buldukları zeminle zıt renkte midir?			
B	8	3	4	xxiv	Kabin genişliği aşağıdaki ölçülerden herhangi birine uygun mudur? <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kabin içi net boyutları en az 120 cm x 150 cm ▪ Kabin içi net boyutları en az 95 cm x 140 cm ▪ Kabin içi net boyutları en az kabin genişliği 100 cm x kabin derinliği 125 cm <p>(Asansör kabininin yukarıdaki ölçüleri karşılamadığı durumlarda asansör kovanının bu ölçülerden en büyük olandan başlamak üzere kabin yapılmasına müsaade ettiği büyüklükte olması durumunda, kabinin büyütülmesi gerekmektedir.)</p>			
B	8	4			Bahçe yolunda kot farkını gidermek için 1 veya daha fazla basamaklı merdiven yapılmış mı? (Cevabınız "H" veya "G.D" ise C. OTO PARKLAR sorularına geçiniz)			X
B	8	4	1		Merdiven yüzeyi düz, sabit ve dayanıklı mıdır?			
B	8	4	2		Merdiven yüzeyi ıslak-kuru halde kaymayan malzeme ile kaplanmış mıdır?			
B	8	4	3		Basamak derinliği en az 30 cm midir?			
B	8	4	4		Basamak yüksekliği en fazla 15 cm midir?			
B	8	4	5		Bir merdivende yer alan tüm basamaklar aynı derinlikte ve aynı yükseklikte midir? (Tek basamaktan oluşan merdiven için bu soru cevaplanmayacaktır.)			
B	8	4	6		Basamak uçlarındaki çıkıntı en fazla 1,3 cm midir? (Yeniden yapılacak veya tadilat sırasında değiştirilecek basamaklar uçları çıkıntısız yapılmalıdır.)			
B	8	4	7		Merdiven basamaklarının ön kenarında algılamayı kolaylaştırıcı farklı renkte ve çıkıntı yapmayacak şekilde 2,5 cm eninde kaymaz şeritler kullanılmış veya kaymayı önleyici işlem yapılmış mıdır?			
B	8	4	8		Merdivenin her iki yanında tirabzan veya tirabzan yapılmasını gerektirmeyecek ve tehlike oluşturmayacak mesafede ve en az 90 cm yükseklikte duvar/parapet var mıdır?			
B	8	4	9		Merdivende küpeşte var mıdır? (Cevabınız "H" ise B.8.4.10'a geçiniz)			
B	8	4	9	i	Küpeşte, merdivenin her iki tarafında mıdır?			
B	8	4	9	ii	Küpeşte, merdiven döşeme kaplaması üzerinden 90 cm yükseklikte midir?			
B	8	4	9	iii	Merdiven döşeme kaplaması üzerinden 70 cm yükseklikte engelliler ve çocuklar için ikinci bir küpeşte var mıdır?			
B	8	4	9	iv	Küpeşte, merdiven başlangıcından 30 cm önce başlamakta ve bitiminden 30 cm sonra bitmekte midir? (Küpeştenin 30 cm'lik uzantısı dolaşım/sirkülasyon alanında kalıyor ve takılma, çarpma gibi tehlike oluşturuyorsa, uygulama merdiven başlangıcından 30 cm önce başlayacak ve bitiminden 30 cm sonra bitecek şekilde yapılmayacaktır.)			
B	8	4	9	v	Küpeştenin uçları duvara sabitlenmiş veya yarım ay şeklinde yuvarlatılmış mıdır?			
B	8	4	9	vi	Küpeşte kolayca kavranabilecek (Çap veya genişlik 32 mm - 45 mm) ve elle takibi sağlanacak şekilde üzerinde çıkıntı bulunmayacak özellikte midir?			
B	8	4	9	vii	Ara sahanlıkta küpeşte kapı, geçiş vb. yerler hariç kesintisiz olarak devam ediyor mu?			

B	8	4	9	viii	Küpeşterler dayanan yetişkin bir kişinin vücut ağırlığını çekebilecek şekilde emniyetle tutturulmuş mudur?					
B	8	4	10		Merdivenin başlangıcının 30 cm öncesinde ve bitiminden 30 cm sonrasında 60 cm derinliğinde, merdiven genişliği boyunca uyarıcı yüzey bulunmakta mıdır? (210 cm'den fazla derinliği olan sahanlıklar merdiven başlangıç ve bitiş yeri olarak kabul edilecektir. 210 cm'den daha az derinliği olan sahanlıklar merdiven başlangıç ve bitiş yeri olarak kabul edilmeyecektir.)					
B	8	4	11		Merdivende sahanlık yapılmış mıdır? (Merdivende en fazla 12 basamakta bir sahanlık yapılmalıdır.)					
B	8	4	12		Genişliği 300 cm'den fazla olan merdivenlerde ilave olarak merdiven ortasında dayanan yetişkin bir kişinin vücut ağırlığını çekebilecek şekilde emniyetle tutturulmuş korkuluk/tırabzan var mıdır? (Tırabzan, dolaşım/sirkülasyon alanında kalıyor ve takılma, çarpma gibi tehlike oluşturuyorsa veya sedye geçişi gerektiren sağlık yapıları ve acil toplu tahliye gerektiren okul gibi yapılarda risk oluşturuyorsa bu soruyu cevaplamayınız.)					
C OTOPARKLAR										
C	1	Açık Otopark erişilebilir midir?								
C	1	1	Engelli park yeri sayısı toplam park yeri sayısının en az % 5'i midir?			X				
C	1	2	Engelli otoparkı, taşıt park edildikten sonra bina erişilebilir girişine en fazla 30 m mesafede midir? (Topoğrafya veya binanın mimari özelliklerinden kaynaklanan kısıtların olduğu durumlarda mesafe en fazla 50 m olabilir.) (Engelliler için ayrılması gereken park yerlerinin fazla sayıda olması gereken büyük otoparklarda, engelli park yerlerinin erişilebilir bina girişine 50 m mesafede düzenlenmesi gerekmektedir. Ancak park yeri ihtiyacının 50 m mesafe içinde karşılanamaması halinde diğer park yerleri erişilebilir girişe mümkün olan en yakın konumda çözülmek üzere bu mesafe şartı aranmaz.)			X				
C	1	3	Hava koşullarından korunmak için, engellilere ayrılmış park yerinin üzeri, yüksekliği en az 250 cm olacak şekilde kapatılmış mıdır?				X			
C	1	4	Engelli otopark yeri yatay işaretlerle belirtilmiş midir?			X				
C	1	5	Engelli otopark yeri dikey işaretlerle belirtilmiş midir?			X				
C	1	6	Engelli otopark yeri bahçe girişinden ve otopark girişinden itibaren açıkça görülüyor ise otopark alanına yönlendiren işaretlemeler yapılmış mıdır?					X		
C	1	7	Engelli otoparklarının ölçüleri uygun mu? (250 cm park yeri genişliği ve 150 cm transfer alanı genişliği)			X				
C	1	8	Engelli otopark alanı ile yaya kaldırımı arasında kot farkı giderilmiş midir?			X				
C	1	8	1	Engelli otopark alanı ile yaya kaldırımı arasında kot farkı 0,6 cm - 1,3 cm olduğu yerler en fazla 1/2 eğimle pahlanmış mıdır?				X		
C	1	8	2	Engelli otopark alanı ile yaya kaldırımı arasında 1,3 cm'den fazla kot farkı bulunuyorsa yaya kaldırım rampası yapılmış mıdır?			X			
C	1	8	2	i	Tek yöne eğimli kaldırım rampası ise temiz geçiş genişliği en az 90 cm			X		
C	1	8	2	ii	Tek yöne eğimli kaldırım rampasına dikey yaklaşım sağlayacak şekilde uygun bitkilendirme yapılmış ya da diğer yürünmez yüzey tedbirleri alınmış mıdır?			X		
C	1	8	2	iii	Tek yöne eğimli kaldırım rampasının eğimi en fazla % 8 midir?			X		
C	1	8	2	iv	Tek yöne eğimli kaldırım rampası ile taşıt yolunun birleştiği yerlerde zemin, engelli yayaların hareketini engelleyecek herhangi bir çıkıntı veya çukurluk olmayacak şekilde düzenlenmiş midir			X		
C	1	8	2	v	Üç yöne eğimli kaldırım rampası ise temiz geçiş genişliği en az 90 cm midir?				X	

C	1	8	2	vi	Üç yöne eğimli kaldırım rampasında eğim en fazla % 8 midir?			X
C	1	8	2	vii	Üç yöne eğimli kaldırım rampasının kanat eğimi (yan eğim) en fazla % 10 mudur			X
C	1	8	2	Viii	Üç yöne eğimli kaldırım rampası ile taşıt yolunun birleştiği yerlerde zemin, engelli yayaların hareketini engelleyecek herhangi bir çıkıntı veya çukurluk olmayacak şekilde düzenlenmiş midir?			X
C	1	8	2	ix	Yola paralel kaldırım rampası çözümlerinde yanal eğimler (kanat) en fazla % 8 midir? (Rampanın yanal (kanat) eğimi: Kaldırım yüksekliği/Rampa uzunluğu)			X
C	1	8	2	x	Yola paralel kaldırım rampasının zemini ile hemzemin olan bölümünün temiz geçiş genişliği en az 90 cm midir?			X
C	1	8	2	xi	Yola paralel kaldırım rampası ile taşıt yolunun birleştiği yerlerde zemin, engelli yayaların hareketini engelleyecek herhangi bir çıkıntı veya çukurluk olmayacak şekilde düzenlenmiş midir?			X
C	1	9			Engelli otoparkının zemin yüzeyi düz, sabit ve dayanıklı mıdır?	X		
C	1	10			Engelli otoparkının zemini ıslak-kuru halde kaymayan malzeme ile kaplanmış mıdır?	X		
C	1	11			Otoparkın ve kullanılan işaretlemelerin aydınlatmaları yeterli midir?	X		
C	1	12			Açık otoparkların giriş/çıkış alanlarında araç trafiğini aksatmayacak ve görülebilecek yerlere engellilerin de algılayacağı yönlendirme (şehir, mahal gibi) levhaları/panoları yerleştirilmiş midir?			X
C	1	13			Açık otoparktan en yakın erişilebilir bina girişine yönlendirme var mıdır?			X
C	1	14			Park yeri bilet makinası ve/veya parkmetrelerin yüksekliği 90 cm ile 120 cm arasında mıdır?			X
C	2				Kapalı Otopark erişilebilir midir?			
C	2	1			Engelli park yeri sayısı toplam park yeri sayısının en az % 5'i midir?		X	
C	2	2			Engelli otoparkı, taşıt park edildikten sonra bina erişilebilir girişine en fazla 30 m mesafede midir? (Topoğrafya veya binanın mimari özelliklerinden kaynaklanan kısıtların olduğu durumlarda mesafe en fazla 50 m olabilir.) (Engelliler için ayrılması gereken park yerlerinin fazla sayıda olması gereken büyük otoparklarda, engelli park yerlerinin erişilebilir bina girişine 50 m mesafede düzenlenmesi gerekmektedir. Ancak park yeri ihtiyacının 50 m mesafe içinde karşılanamaması halinde diğer park yerleri erişilebilir girişe mümkün olan en yakın konumda çözülmek üzere bu mesafe şartı aranmaz.)	X		
C	2	3			Engelli otopark yeri yatay işaretlerle belirtilmiş midir?	X		
C	2	4			Engelli otopark yeri düşey işaretlerle belirtilmiş midir?		X	
C	2	5			Otopark girişinden itibaren engelli otopark alanına yönlendiren işaretlemeler yapılmış mıdır?		X	
C	2	6			Engelli otoparkının zemin yüzeyi düz, sabit ve dayanıklı mıdır?	X		
C	2	7			Engelli otoparkının zemini ıslak-kuru halde kaymayan malzeme ile kaplanmış mıdır?	X		
C	2	8			Otoparkın ve kullanılan işaretlemelerin aydınlatmaları yeterli midir?	X		
C	2	9			Engelli otoparklarının ölçüleri uygun mu? (250 cm park yeri genişliği ve 150 cm transfer alanı genişliği)	X		
C	2	10			Engelli otopark alanı ile yaya kaldırımı arasında kot farkı giderilmiş midir? (Cevabınız "H" veya "G.D" ise C.2.11' e geçiniz)			X
C	2	10	1		Engelli otopark alanı ile yaya kaldırımı arasında kot farkı 0,6 cm - 1,3 cm olduğu yerler en fazla 1/2 eğimle pahlanmış mıdır?			

C	2	10	2		Engelli otopark alanı ile yaya kaldırım arasında 1,3 cm'den fazla kot farkı bulunuyorsa yaya kaldırım rampası yapılmış mıdır?			
C	2	10	2	i	Tek yöne eğimli kaldırım rampası ise temiz geçiş genişliği en az 90 cm			
C	2	10	2	ii	Tek yöne eğimli kaldırım rampasına dikey yaklaşım sağlayacak şekilde uygun bitkilendirme yapılmış ya da diğer yürünmez yüzey tedbirleri alınmış mıdır?			
C	2	10	2	iii	Tek yöne eğimli kaldırım rampasının eğimi en fazla % 8 midir?			
C	2	10	2	iv	Tek yöne eğimli kaldırım rampası ile taşıt yolunun birleştiği yerlerde zemin, engelli yayaların hareketini engelleyecek herhangi bir çıkıntı veya çukurluk olmayacak şekilde düzenlenmiş midir			
C	2	10	2	v	Üç yöne eğimli kaldırım rampası ise temiz geçiş genişliği en az 90 cm midir?			
C	2	10	2	vi	Üç yöne eğimli kaldırım rampasında eğim en fazla % 8 midir?			
C	2	10	2	vii	Üç yöne eğimli kaldırım rampasının kanat eğimi (yan eğim) en fazla % 10 mudur?			
C	2	10	2	Viii	Üç yöne eğimli kaldırım rampası ile taşıt yolunun birleştiği yerlerde zemin, engelli yayaların hareketini engelleyecek herhangi bir çıkıntı veya çukurluk olmayacak şekilde düzenlenmiş midir?			
C	2	10	2	ix	Yola paralel kaldırım rampası çözümlerinde yanal eğimler (kanat) en fazla % 8 midir? (Rampanın yanal (kanat) eğimi: Kaldırım yüksekliği/Rampa uzunluğu)			
C	2	10	2	x	Yola paralel kaldırım rampasının zemini ile hemzemin olan bölümünün temiz geçiş genişliği en az 90 cm midir?			
C	2	10	2	xi	Yola paralel kaldırım rampası ile taşıt yolunun birleştiği yerlerde zemin, engelli yayaların hareketini engelleyecek herhangi bir çıkıntı veya çukurluk olmayacak şekilde düzenlenmiş midir?			
C	2	11			Otopark alanında yaya kaldırımı/tretuvar olarak nitelendirilemeyen yerlerde kot farkı rampa veya asansör ile giderilmiş midir?			X
C	2	12			Kapalı otoparkta, otoparkın giriş/çıkış alanlarında araç trafiğini aksatmayacağı ve görülebilir yerlere engellilerin de algılayacağı yönlendirme (şehir, mahal gibi) levhaları/panoları yerleştirilmiş midir?	X		
C	2	13			Kapalı otoparktan bina girişlerine ve/veya asansörlere/giriş rampalarına yönlendirme var mıdır?	X		
C	2	14			Park yeri bilet makinası ve/veya parkmetrelerin yüksekliği 90 cm ile 120 cm arasında mıdır?	X		
D	BİNA GİRİŞİ							
D	1				Bina girişinin yüzeyi düz, sabit ve dayanıklı mıdır?	X		
D	2				Bina girişinin yüzeyi ıslak-kuru halde kaymayan malzeme ile kaplanmış mıdır?	X		
D	3				Paspasların üst yüzeyleri zemin ile aynı seviyede midir?	X		
D	4				Bina girişleri iyi aydınlatılmış mıdır?	X		
D	5				Bina girişi düzayak mıdır? (Binaya girmek için bahçe veya kaldırım seviyesinden bina kapısına, kot farkı, eşik, basamak, merdiven, rampa vb. olmadığı durumlarda 'evet' cevabını veriniz. Girişi kaldırımdan olan binalar için kaldırım seviyesinden itibaren bulunan tüm kot farkları bu kapsamda cevaplanacaktır). Cevabınız "E" ise D.7'ye geçiniz.	X		
D	6				Kot farkı bulunan yerler erişilebilir hale getirilmiş midir? Cevabınız "G.D" ise D.7'ye geçiniz.			X
D	6	1			Pahlama: Kot farkının 0,6 cm - 1,3 cm olduğu yerler en fazla 1/2 eğimle pahlanmış mıdır?			

D	6	2		Rampa: 1,3 cm'den fazla kot farkı olan yerler rampa ile giderilmiş midir? (Cevabınız "H" veya G.D ise D.5.3'e geçiniz)			
D	6	2	1	Rampaya tabela ile yönlendirme yapılmış mıdır? (Açıkça görülüyor ise gerek yok)			
D	6	2	2	Rampa yüzeyi düz, sabit ve dayanıklı mıdır? (Tüm özellikler sağlandığında evet cevabı verilmelidir.)			
D	6	2	3	Rampa yüzeyi ıslak-kuru halde kaymayan malzeme ile kaplanmış mıdır?			
D	6	2	4	Rampanın temiz geçiş genişliği en az 100 cm midir? (Varsa koruma bordürü ve tırabzanlar hariç)			
D	6	2	5	Aşılan yüksekliğe göre rampanın eğimi uygun mudur? ▪ h: 15 cm ve daha az ise eğim en fazla 1:10 (% 10) ▪ h: 16 cm-50 cm arasında ise eğim en fazla 1:11 (% 9) ▪ h: 51 cm-100 cm arasında ise eğim en fazla 1:12 (% 8) h: 100 cm üzerinde ise eğim en fazla 1:16 (% 6) olmalıdır.			
D	6	2	6	Rampanın başlangıç ve bitiminde tekerlekli sandalyenin manevra yapabileceği en az 150 cm x 150 cm 'lik alan var mıdır?			
D	6	2	7	Rampa sahanlıkta yön değiştiriyorsa manevra için gerekli sahanlık alanı en az 150 cm x 150 cm midir?			
D	6	2	8	Rampada her 9 m'de bir, en az 150 cm x 150 cm 'lik düz dinlenme alanları var mıdır? (Rampa 9 m'den uzun ise)			
D	6	2	9	Bir rampadan ikinci bir rampaya geçişin olduğu yerlerde; en az 150 cm x 150 cm 'lik düz dinlenme alanları var mıdır?			
D	6	2	10	30 m'den fazla uzunluğu bulunan rampada 30 m'de bir geçişi engellemeyecek şekilde bank yerleştirilmiş 2,5 m derinliğinde dinlenme alanları var mıdır? (Sorudaki tüm özellikler sağlandığı takdirde evet cevabı verilmelidir. Dinlenme alanı cep şeklinde de tasarlanmış olabilir.)			
D	6	2	11	Rampanın başlangıcının 30 cm öncesinde ve bitiminden 30 cm sonrasında 60 cm derinliğinde, rampanın genişliği boyunca uyarıcı yüzey bulunmakta mıdır?			
D	6	2	12	Rampanın başlangıç ve bitiminde zemin, engelli yayaların hareketini engelleyecek herhangi bir çıkıntı veya çukurluk olmayacak şekilde düzenlenmiş midir?			
D	6	2	13	Rampanın her iki yanında tırabzan veya tırabzan yapılmasını gerektirmeyecek ve tehlike oluşturmayacak mesafede ve en az 90 cm yükseklikte duvar/parapet var mıdır? (Rampa ile aşılan yükseklik 15 cm'den fazla ise)			
D	6	2	14	Rampada küpeşte var mıdır? (Rampa ile aşılan yükseklik 15 cm'den fazla ise) (Cevabınız "H" veya "G.D" ise D.5.2.15'e geçiniz)			
D	6	2	14 i	Küpeşte, rampanın her iki tarafında mıdır?			
D	6	2	14 ii	Küpeşte, rampa döşeme kaplaması üzerinden 90 cm yükseklikte midir?			
D	6	2	14 iii	Rampanın döşeme kaplaması üzerinden 70 cm yükseklikte engelliler ve çocuklar için ikinci bir küpeşte var mıdır?			
D	6	2	14 iv	Küpeşte, rampa başlangıcından 30 cm önce başlamakta ve bitiminden 30 cm sonra bitmekte midir? (Küpeştenin 30 cm'lik uzantısı dolaşım/sirkülasyon alanında kalıyor ve takılma, çarpma gibi tehlike oluşturuyorsa, uygulama rampa başlangıcından 30 cm önce başlayacak ve bitiminden 30 cm sonra bitecek şekilde yapılmayacaktır.)			
D	6	2	14 v	Küpeştenin uçları duvara sabitlenmiş veya yarım ay şeklinde yuvarlatılmış mıdır?			
D	6	2	14 vi	Küpeşte kolayca kavranabilecek (çap veya genişlik 32mm-45mm arasında) ve elle takibi sağlanacak şekilde üzerinde çıkıntı bulunmayacak özellikte midir?			
D	6	2	14 vii	Küpeşte yan duvarlarla ve/veya çevre rengiyle zıt renkte midir?			

D	6	2	14	viii	Küpeşte ara sahanlıkta, dinlenme alanlarında kesintisiz olarak devam ediyor mu?				
D	6	2	14	ix	Küpeşteler dayanan yetişkin bir kişinin vücut ağırlığını çekebilecek şekilde emniyetle tutturulmuş mudur?				
D	6	2	15		Genişliği 300 cm'den fazla olan rampalarda ilave olarak rampa ortasında dayanan yetişkin bir kişinin vücut ağırlığını çekebilecek şekilde emniyetle tutturulmuş korkuluk/tırabzan var mıdır? (Tırabzan, dolaşım/sirkülasyon alanında kalıyor ve takılma, çarpma gibi tehlike oluşturuyorsa veya sedye geçişi gerektiren sağlık yapıları ve acil toplu tahliye gerektiren okul gibi yapılarda risk oluşturuyorsa bu soruyu cevaplamayınız.)				
D	6	2	16		Rampa ve sahanlıkların koruma olmayan tarafında en az 5 cm yüksekliğinde koruma bordürü var mıdır? (Rampada tırabzan var ise gerekli, duvar/parapet var ise gerekli değil)				
D	6	3			Alternatif Ulaşım: Bina girişinde çalışır durumda, alternatif ulaşım yöntemi (asansör, eğik bir düzlemde hareket eden merdiven tipi asansör, düşey/dikey kaldırma platformu) var mıdır? (Cevap "H" veya "G.D" ise D.5.4'e geçiniz)			X	
D	6	3	1		Alternatif ulaşım yöntemi açıkça görülüyor ise yönlendirme yapılmış mıdır?				
D	6	3	2		Eğik bir düzlemde hareket eden merdiven tipi asansör en az 90 cm x 125 cm ölçülerinde midir?				
D	6	3	3		Düşey/dikey kaldırma platformu en az 90 cm x 140 cm ölçülerinde midir?				
D	6	3	4		Alternatif erişim yöntemi olarak asansör kullanılmakta mıdır? (Cevap "H" veya "G.D" ise D.5.4'e geçiniz)				
D	6	3	4	i	Asansör açıkça görülemiyor ise asansöre yönlendirme işaretleri var mıdır?				
D	6	3	4	ii	Girişten itibaren asansöre engelsiz ve en fazla 30 m mesafede ulaşım sağlanmış mıdır?				
D	6	3	4	iii	Asansör, önündeki sahanlıktan asansör kabinine erişim; eşik, basamak veya kot farkı olmayacak şekilde tesis edilmiş midir?				
D	6	3	4	iv	Kapıların açık kalma süresi en az 10 saniye midir? (Kapılar otomatik kapı ise)				
D	6	3	4	v	Kapının temiz geçiş genişliği en az 90 cm midir?				
D	6	3	4	vi	Asansör kapısının yanında bilgilendirici ve/veya uyarıcı işaretler var mıdır? (Cevap "H" ise D.5.3.4.vii'e geçiniz)				
D	6	3	4	vi	a	Asansör kapısının yanındaki işaretler zemin yüzeyinden en az 120 cm, en fazla 160 cm yükseklikte midir?			
D	6	3	4	vi	b	İşaretler okunaklı ve anlaşılabilir midir?			
D	6	3	4	vi	c	İşaretlemeler çevre rengi ile zıt renkte midir?			
D	6	3	4	vi	d	Yazılar ve işaretler görüş mesafesine göre uygun büyüklükte midir? (Harf yüksekliği 15 mm den az olmamalı ve görüş mesafesindeki her metre için yazı büyüklüğü 20 mm - 30 mm arttırılmalıdır.)			
D	6	3	4	vi	e	Tüm yönlendirme ve bilgilendirme işaretleri ve yazıları kolay görülebilmesi için yazıldığı zeminle zıt renklerde midir?			
D	6	3	4	vi	f	İşaretler görme engelliler için Braille yazılı mıdır?			
D	6	3	4	vi	g	İşaretlerde hissedilebilir kabartmalı harfler ve semboller kullanılmış mıdır?			
D	6	3	4	vii	Asansör kapısı bulunduğu duvar ile zıt renkte midir?				
D	6	3	4	viii	Asansör önü ve içi yeterli şekilde aydınlatılmış mıdır?				
D	6	3	4	ix	Kabin içi ve dışı kontrol düğmelerinin yerden yüksekliği 90 cm ile tercihen 110 cm en fazla 137 cm arasında mıdır?				

D	6	3	4	x	Kabin içi kontrol düğmelerinde rakamlar, yazılar ve semboller hissedilebilir kabartmalı mıdır?			
D	6	3	4	xi	Kabin içi kontrol düğmelerinde Braille alfabeli rakam ve yazılar var mıdır?			
D	6	3	4	xii	Kabin dışı çağrı düğmelerinde hissedilebilir kabartmalı harfler ve semboller kullanılmış mıdır?			
D	6	3	4	xiii	Kabin dışı çağrı düğmelerinde Braille alfabeli rakam ve yazılar kullanılmış mıdır?			
D	6	3	4	xiv	Asansör kapıları açıldığında kabin zemini, kat zemini ile aynı seviyede midir? (Kabul edilebilir seviye farkı $\pm 0,6$ cm'dir)			
D	6	3	4	xv	Her katta asansör kapısının açıldığı sahanlığın derinliği; ▪ asansör kapısı sürme kapı ise en az 120 cm ▪ asansör kapısı dışa açılan kapı ise en az 150 cm midir? (Yeniden yapılacak veya tadilat sırasında değiştirilecek sahanlık ölçüleri en az 150 cm x 150 cm olmalıdır.)			
D	6	3	4	xvi	Kabin içinde asansörün kata geldiğini gösteren görsel uyarı sistemleri var mıdır?			
D	6	3	4	xvii	Kabin içinde asansörün hangi kata geldiğini anons eden sesli uyarı sistemleri var mıdır?			
D	6	3	4	xviii	Kabin dışında asansörün çağırıldığını ve kata geldiğini gösteren görsel uyarı sistemleri var mıdır?			
D	6	3	4	xix	Kabin dışında asansörün çağırıldığını ve kata geldiğini belirten sesli uyarı sistemleri var mıdır?			
D	6	3	4	xx	Kabin içinde, yerden 90 cm yükseklikte tutunma barları var mıdır?			
D	6	3	4	xxi	Kabinin zemini uygun malzemeyle kaplı mıdır? (Parlak malzeme, kaygan malzeme, halı vb. olmamalıdır.)			
D	6	3	4	xxii	Kabin dışı ve içi düğmelerin en küçük boyutu en az 19 mm midir?			
D	6	3	4	xxiii	Asansörün hangi katta olduğunu gösteren göstergelerdeki kat numaralarının en küçük boyutu en az 63 mm midir?			
D	6	3	4	xxiv	Kabin içi ve dışındaki rakam, yazı ve semboller buldukları zeminle zıt renkte midir?			
D	6	3	4	xv	Kabin genişliği aşağıdaki ölçülerden herhangi birine uygun mudur? ▪ Kabin içi net boyutları en az 120 cm x 150 cm ▪ Kabin içi net boyutları en az 95 cm x 140 cm ▪ Kabin içi net boyutları en az kabin genişliği 100 cm x kabin derinliği 125 cm (Asansör kabininin yukarıdaki ölçüleri karşılamadığı durumlarda asansör kovasının bu ölçülerden en büyük olandan başlamak üzere kabin yapılmasına müsaade ettiği büyüklükte olması durumunda, kabinin büyütülmesi gerekmektedir.)			

D	6	4	<p>Bina girişinin düzenleme yetkisi yerel yönetimlerde olan kaldırım, meydan, yaya yolu gibi kamu kullanımına açık alanlarda olması durumunda;</p> <p>-Kot farkı giderilememiş ve alternatif ulaşım yöntemi yapılamamış,</p> <p>-Denetim esnasında ilgili yerel yönetim tarafından rampa ve kaldırma ve iletme platformu yapılmasına dair başvurunun uygun bulunmadığı belgelendiği takdirde;</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ Aşılan yükseklik <p>-15 cm'ye kadarsa %10,</p> <p>-15 cm - 100 cm arasında ise %9 eğimli olan,</p> <ul style="list-style-type: none"> ▪ 90 cm temiz geçiş genişliğine sahip, ▪ 5 cm koruma bordürü olan, ▪ Rampanın her iki tarafında rampa yüzeyi üzerinden 90 cm yükseklikte küpeştesi bulunan, ▪ Bina girişinde tekerlekli sandalye ile yanaşabilecek konumda, avuç içi ile çalıştırılabilen, çevre ile zıt renkte ve yerden 90 cm ile 120 cm arasındaki yükseklikte çalışır durumda çağırma butonu olan, ▪ Rampa kurulumu için yeterli personel desteği sağlanmış, <p>Seyyar Rampa var mıdır?</p>				X
D	6	5	<p>Bina girişinde kot farkını gidermek için 1 veya daha fazla basamaklı merdiven yapılmış mı?</p> <p>(Cevabınız "H" veya "G.D" ise D.6'ya geçiniz)</p>				X
D	6	5	1	Merdiven yüzeyi düz, sabit ve dayanıklı mıdır?			
D	6	5	2	Merdiven yüzeyi ıslak-kuru halde kaymayan malzeme ile kaplanmış mıdır?			
D	6	5	3	Basamak derinliği en az 30 cm midir?			
D	6	5	4	Basamak yüksekliği en fazla 15 cm midir?			
D	6	5	5	<p>Bir merdivende yer alan tüm basamaklar aynı derinlikte ve aynı yükseklikte midir?</p> <p>(Tek basamaktan oluşan merdiven için bu soru cevaplanmayacaktır.)</p>			
D	6	5	6	<p>Basamak uçlarındaki çıkıntı en fazla 1,3 cm midir?</p> <p>(Yeniden yapılacak veya tadilat sırasında değiştirilecek basamaklar uçları çıkıntısız yapılmalıdır.)</p>			
D	6	5	7	<p>Merdiven basamaklarının ön kenarında algılamayı kolaylaştırıcı farklı renkte ve çıkıntı yapmayacak şekilde 2,5 cm eninde kaymaz şeritler kullanılmış veya kaymayı önleyici işlem yapılmış mıdır?</p> <p>(Bu soru güvenlik açısından gündüz bakım evleri/kreşler, anaokulları, ilkokullar, orta okullar ve liseler için cevaplanmayacaktır.)</p>			
D	6	5	8	Merdivenin her iki yanında tırabzan veya tırabzan yapılmasını gerektirmeyecek ve tehlike oluşturmayacak mesafede ve en az 90 cm yükseklikte duvar/parapet var mıdır?			
D	6	5	9	<p>Merdivende küpeşte var mıdır?</p> <p>(Cevabınız "H" ise D.5.5.10'a geçiniz)</p>			
D	6	5	9	i	Küpeşte, merdivenin her iki tarafında mıdır?		
D	6	5	9	ii	Küpeşte, merdiven döşeme kaplaması üzerinden 90 cm yükseklikte midir?		
D	6	5	9	iii	Merdiven döşeme kaplaması üzerinden 70 cm yükseklikte engelliler ve çocuklar için ikinci bir küpeşte var mıdır?		
D	6	5	9	iv	<p>Küpeşte, merdiven başlangıcından 30 cm önce başlamakta ve bitiminden 30 cm sonra bitmekte midir?</p> <p>(Küpeştenin 30 cm'lik uzantısı dolaşım/sirkülasyon alanında kalıyor ve takılma, çarpma gibi tehlike oluşturuyorsa, uygulama merdiven başlangıcından 30 cm önce başlayacak ve bitiminden 30 cm sonra bitecek şekilde yapılmayacaktır.)</p>		
D	6	5	9	v	Küpeştenin uçları duvara sabitlenmiş veya yarım ay şeklinde yuvarlatılmış mıdır?		

D	6	5	9	vi	Küpeşte kolayca kavranabilecek (Çap veya genişlik 32 mm - 45 mm) ve elle takibi sağlanacak şekilde üzerinde çıkıntı bulunmayacak özellikte midir?			
D	6	5	9	vii	Ara sahanlıkta küpeşte kapı, geçiş vb. yerler hariç kesintisiz olarak devam ediyor mu?			
D	6	5	9	viii	Küpeşteler dayanan yetişkin bir kişinin vücut ağırlığını çekebilecek şekilde emniyetle tutturulmuş mudur?			
D	6	5	10		Merdivenin başlangıcının 30 cm öncesinde ve bitiminden 30 cm sonrasında 60 cm derinliğinde, merdiven genişliği boyunca uyarıcı yüzey bulunmakta mıdır? (210 cm'den fazla derinliği olan sahanlıklar merdiven başlangıç ve bitiş yeri olarak kabul edilecektir. 210 cm'den daha az derinliği olan sahanlıklar merdiven başlangıç ve bitiş yeri olarak kabul edilmeyecektir.)			
D	6	5	11		Merdivende sahanlık yapılmış mıdır? (Merdivende en fazla 12 basamakta bir sahanlık yapılmalıdır.)			
D	6	5	12		Genişliği 300 cm'den fazla olan merdivenlerde ilave olarak merdiven ortasında dayanan yetişkin bir kişinin vücut ağırlığını çekebilecek şekilde emniyetle tutturulmuş korkuluk/tırabzan var mıdır? (Tırabzan, dolaşım/sirkülasyon alanında kalıyor ve takılma, çarpma gibi tehlike oluşturuyorsa veya sedye geçişi gerektiren sağlık yapıları ve acil toplu tahliye gerektiren okul gibi yapılarda risk oluşturuyorsa bu soruyu cevaplamayınız.)			
D	7				Bina girişlerindeki merdivenin, rampanın veya kapının önünde herhangi bir alandaki çiçeklik, tabela, çöp kutusu vb. nesnelere 150 cm x 150 cm manevra alanı oluşturacak şekilde yerleştirilmiş midir?	X		
D	8				Bina giriş kapıları erişilebilir midir?	X		
D	8	1			Bina giriş kapılarında ve çevresinde büyük cam yüzeyler varsa yerden <ul style="list-style-type: none"> ▪ 130 cm - 140 cm yükseklikte birinci düzey ve ▪ 90 cm - 100 cm yükseklikte ikinci düzey, 7.5 cm genişliğinde uyarıcı zıt renkli bir bant var mıdır? 	X		
D	8	2			Kapı türü fotosel kapı (düz kayar kapı) ise temiz geçiş genişliği en az 100 cm midir?	X		
D	8	3			Kapı türü fotosel kapı ise her iki tarafında kapıdan 30 cm boşluk bırakılarak 60 cm derinliğinde ve kapı genişliği boyunca uyarıcı yüzey var mıdır?	X		
D	8	4			Kapı türü döner kapı ise yanında temiz geçiş genişliği en az 100 cm olan kanatlı ikinci bir kapı var mıdır?			X
D	8	5			Kapı türü döner kapı ise her iki tarafında kapıdan 30 cm boşluk bırakılarak 60 cm derinliğinde ve kapı genişliği boyunca düz veya dairesel (döner kapı giriş noktasının ark çizgisi arasında) uyarıcı yüzey var mıdır?			X
D	8	6			Kanatlı açılır kapı bulunuyorsa kapı kanat genişliği en az 100 cm midir?			X
D	8	7			Kanatlı kapı bulunuyorsa kapı kanadının açıldığı tarafta, kanat açıldıktan sonra 30 cm boşluk bırakılarak 60 cm genişliğinde (derinliğinde) ve kapı genişliği boyunca, kapının diğer tarafında kapıdan 30 cm boşluk bırakılarak 60 cm genişliğinde (derinliğinde) ve kapı genişliği boyunca uyarıcı yüzey var mıdır?			X
D	8	8			Kanatlı kapı açık durumdayken bina girişi önünde en az 150 cm x150 cm'lik temiz manevra alanı var mıdır? (Bina girişi cadde/sokak/yaya kaldırımından sağlanıyorsa ve bina mülkiyet sınırı içerisinde manevra alanı düzenlenecek alan bulunmuyorsa manevra alanı düzenlenmesi için ilgili yerel yönetime başvuru yapılmalıdır. Denetim esnasında ilgili yerel yönetim tarafından başvurunun uygun bulunmadığı belgelendiği takdirde bu soru cevaplanmayacaktır.)			X
D	8	9			Rüzgarlık kapısında ve çevresinde büyük cam yüzeyler varsa yerden 130 cm - 140 cm yükseklikte birinci düzey ve 90 cm - 100 cm yükseklikte ikinci düzey, 7.5 cm genişliğinde uyarıcı zıt renkli bir bant var mıdır?	X		
D	8	10			Rüzgarlık kapısı fotosel kapı (düz kayar kapı) ise, temiz geçiş genişliği en az 100 cm midir?	X		

D	8	11	Rüzgarlık kapısı fotosel kapı ise, kapının her iki tarafında kapıdan 30 cm boşluk bırakılarak 60 cm genişliğinde (derinliğinde) ve kapı genişliği boyunca uyarıcı yüzey var mıdır?	X		
D	8	12	Rüzgarlık kapısı döner kapı ise, yanında temiz geçiş genişliği en az 100 cm olan kanatlı ikinci bir kapı var mıdır?			X
D	8	13	Rüzgarlık kapısı döner kapı ise kapının her iki tarafında kapıdan 30 cm boşluk bırakılarak 60 cm genişliğinde (derinliğinde) ve kapı genişliği boyunca düz veya dairesel (döner kapı giriş noktasının ark çizgisi arasında) uyarıcı yüzey var mıdır?			X
D	8	14	Rüzgarlık kapısı kanatlı açılır kapı ise kapı kanat genişliği en az 100 cm midir?			X
D	8	15	Rüzgarlık kapısı kanatlı kapı ise kapı kanadının açıldığı tarafta, kanat açıldıktan sonra 30 cm boşluk bırakılarak 60 cm genişliğinde (derinliğinde) ve kapı genişliği boyunca, kapının diğer tarafında kapıdan 30 cm boşluk bırakılarak 60 cm genişliğinde (derinliğinde) ve kapı genişliği boyunca uyarıcı yüzey var mıdır?			X
D	8	16	Bina giriş kapısı ve rüzgarlık kapısının aynı yöne açılmadığı hallerde kapılar arasında kalan rüzgarlık alanında, her iki kapının açık olduğu durumlarda en az 150 cm x 150 cm'lik temiz manevra alanı var mıdır?			X
D	9		Girişte güvenlik kontrol (x-ray) cihazı var ise temiz geçiş genişliği 90 cm veya cihaza girmeden yanından geçebilmek için 90 cm'lik temiz geçiş genişliği sağlanmış mıdır?	X		
D	10		Girişte turnike var ise turnike yanında temiz geçiş genişliği 90 cm olan erişilebilir turnike geçişi var mıdır?	X		
D	11		Girişte danışma bankosu varsa en az bir adedi veya bir bölümü, en az 90 cm uzunluğunda, alt kotu yerden en az 75 cm, üst kotu yerden en fazla 86 cm yükseklikte ve en az 60 cm derinliğinde diz boşluğuna sahip midir ya da bu ölçülere göre ayarlanabilir nitelikte midir?	X		
D	12		Danışma bankosunun bulunmadığı durumlarda hissedilebilir kat planı var mıdır?	X		
D	13		Binada banko ile hizmet veren birimler var ise bankonun kendisi veya bir bölümü, en az 90 cm uzunluğunda, alt kotu yerden en az 75 cm, üst kotu yerden en fazla 86 cm yükseklikte ve en az 60 cm derinliğinde diz boşluğuna sahip midir ya da bu ölçülere göre ayarlanabilir nitelikte midir?			X
E	İÇ KAPILAR					
E	1		Kapı temiz geçiş genişliği en az 90 cm midir?	X		
E	2		Kapı kolları topuz vb. elle kavrayacak nitelikte olmayan kol mudur?	X		
E	3		Kapılar fazla kuvvet gerektirmeden açılabilen midir?	X		
E	4		Kapı girişinde ± 0.6 cm'den fazla olmayacak şekilde eşik veya kot farkı giderilmiş midir?	X		
E	5		Döşeme veya zemin yüzeyinden 120 cm- 160 cm arasındaki yükseklikte kapı bilgilendirici işaretleri yer almakta mıdır?	X		
E	6		Kapı bilgilendirme işaretleri kapı mandalının bulunduğu tarafta, yan kenarı pervazdan 5 cm - 10 cm arasında bir uzaklıkta olacak şekilde yerleştirilmiş midir?	X		
E	7		Kapılarda büyük cam yüzeyler varsa, yerden 130 cm - 140 cm yükseklikte birinci düzey ve 90 cm - 100 cm yükseklikte ikinci düzey, en az 7.5 cm genişliğinde uyarıcı renkli bir bant olması gerekmektedir.	X		
F	TUVALETLER					
F	1		Binada en az bir adet kadın ve bir adet erkek veya bağımsız girişi olan en az bir adet kadın-erkek ortak kullanımında olan engelli tuvalet kabini var mıdır?	X		
F	1	1	Engelli tuvalet kabini girişinden klozete erişimde kot farkı giderilmiş midir?			X

F	1	2	Engelli tuvaletine geçiş sağlayan tüm kapıların ve engelli tuvalet kabini kapısının temiz geçiş genişliği; ▪ Bina projesi onayı veya yapı izni 22 Kasım 2011'den önce alınmış olan binalarda en az 85 cm, Bina projesi onayı veya yapı izni 22 Kasım 2011'den sonra alınmış olan binalarda en az 90 cm midir?	X		
F	1	3	Kapının dışarı açıldığı durumlarda en az net zemin yüzeyi genişlik ve derinliği; önden yaklaşımda (düz bir transfer için) 122 cm x 167,5 cm ölçülerinde midir?	X		
F	1	4	Kapının dışarı açıldığı durumlarda en az net zemin yüzeyi genişlik ve derinliği; sağ yandan yaklaşımda (diyagonal bir transfer için) 122 cm x 142 cm ölçülerinde midir?	X		
F	1	5	Kapının dışarı açıldığı durumlarda en az net zemin yüzeyi genişlik ve derinliği; hem ön hem sol yandan yaklaşımda (yan bir transfer için) 150 cm x 142 cm ölçülerinde midir?	X		
F	1	6	Engelli tuvalet kabininin kapısının içeri açıldığı durumlarda kapının kapanıp açılması için gerekli alan F.1.5'de verilen en az ölçülere eklenerek, net manevra alanı (boşluk) sağlanmış mıdır?			X
F	1	7	Engelli tuvaletlerine ana girişten itibaren gerekli yerlerde yönlendirme sağlanmış mıdır?	X		
F	1	8	Kapı yanında, duvarda, kapının mandalının bulunduğu tarafta, işaretin yan kenarı pervazdan 5 cm - 10 cm arasında bir uzaklıkta yer alacak şekilde bilgilendirici işaretler var mıdır?	X		
F	1	8	1	Kapı yanındaki işaretler zemin yüzeyinden en az 120 cm, en fazla 160 cm yükseklikte midir?	X	
F	1	8	2	İşaretler okunaklı ve anlaşılabilir midir?	X	
F	1	8	3	İşaretleme (tabelalar) çevre rengi ile zıt renkte midir?	X	
F	1	8	4	Yazılar ve işaretler görüş mesafesine göre uygun büyüklükte midir? (Harf yüksekliği 15 mm den az olmamalı ve görüş mesafesindeki her metre için yazı büyüklüğü 20 mm - 30 mm arttırılmalıdır.)	X	
F	1	8	5	Tüm yönlendirme ve bilgilendirme işaretleri ve yazıları kolay görülebilmesi için yazıldığı zeminle zıt renklerde midir?	X	
F	1	8	6	İşaretler görme engelliler için Braille yazılı mıdır?	X	
F	1	8	7	İşaretlerde hissedilebilir kabartmalı harfler ve semboller kullanılmış mıdır?	X	
F	1	9	Tuvaletlerin zemin kaplaması düz, sabit ve dayanıklı mıdır?	X		
F	1	10	Tuvaletlerin zemin kaplaması ıslak-kuru halde kaymayan malzeme ile kaplanmış mıdır?	X		
F	1	11	Engellinin kullanabileceği engelli tuvalet kabini içerisinde veya genel tuvaletin içinde konumlandırılmış, alt yüzüne kadar net en az 75 cm, ön üst yüzüne kadar en fazla 86 cm yüksekliğinde ve en az 20,5 cm derinliğinde diz boşluğu bulunan bir lavabo var mıdır?	X		
F	1	12	Sifon kolları (butonları/zincirleri) yerden en fazla 140 cm yükseklikte midir? (Yeniden yapılacak veya tadilat sırasında değiştirilecek sifon kolları yerden en fazla 112 cm'ye yerleştirilmelidir.)	X		
F	1	13	Sifon kolları (butonları/zincirleri) tek elle ve kavrama gerektirmeden kullanılabilir nitelikte midir?	X		
F	1	14	Tuvalet kağıtlığının yerden yüksekliği en fazla 140 cm ve klozetten erişilebilecek konumda mıdır? (Her iki koşulu da sağladığı takdirde evet cevabı veriniz. Yeniden yapılacak veya tadilat sırasında değiştirilecek tuvalet kağıtlıkları yerden yüksekliği 43 cm - 48 cm arasında yerleştirilmelidir.)	X		
F	1	15	Sabunlukların yerden yüksekliği en fazla 140 cm mıdır? (Yeniden yapılacak veya tadilat sırasında değiştirilecek sabunlukların yerden yüksekliği 80 cm - 110 cm arasında yerleştirilmelidir.)	X		

F	1	16	Musluklar tek el ile ve kavrama gerektirmeden açılıp kapanabilecek nitelikte midir?	X		
F	1	17	Aynaların alt kenarının yerden yüksekliği en fazla 90 cm midir?	X		
F	1	18	Klozetlerin oturma yeri yerden en az 43 cm, en fazla 48 cm yükseklikte midir? (Bu yükseklikler adaptör ile de sağlanabilir.)	X		
F	1	19	Tuvalette duvar tarafında tutunma çubuğu var mıdır?	X		
F	1	19	1 Duvar tarafındaki tutunma çubuğu sabit midir?	X		
F	1	19	2 Duvar tarafındaki tutunma çubuğunun yerden yüksekliği 80 cm - 95 cm arasında mıdır?	X		
F	1	19	3 Klozetle duvar arasındaki mesafe klozetin orta noktasından 46 cm mesafede midir?	X		
F	1	19	4 Duvar tarafındaki tutunma çubuğunun duvarla arasındaki mesafe en az 4 cm midir?	X		
F	1	20	Tuvalette duvar olmayan tarafta tutunma çubuğu var mıdır?	X		
F	1	20	1 Tuvalette duvar olmayan tarafta tutunma çubuğu hareketli (katlanabilir) midir?	X		
F	1	20	2 Duvar olmayan taraftaki hareketli tutunma çubuğunun yerden yüksekliği klozet yüksekliğinden 25 cm-35 cm daha yukarıda mıdır?	X		
F	1	20	3 Duvar olmayan taraftaki hareketli (katlanabilir) tutunma çubuğunun klozet ile arasındaki mesafe klozetin orta noktasından en az 30 cm, en fazla 35 cm mesafede midir?	X		
F	1	20	4 Duvar olmayan tarafta (hareketli/katlanabilir tutunma çubuğunun bulunması gereken tarafta) klozet ile duvar arasında tekerlekli sandalyenin, lavabo ve diğer donanımlarla engellenmeden yanaşarak klozete transferini sağlayabileceği en az 90 cm mesafe var mıdır?	X		
F	1	21	Klozete her iki yandan yaklaşım sağlanabilmekte olup, klozetin her iki tarafındaki tutunma barları da hareketli (katlanabilir) midir? (Cevabınız "H" veya "G.D" ise F.22'ye geçiniz)			X
F	1	21	1 Hareketli (katlanabilir) tutunma çubuğunun yerden yüksekliği klozet yüksekliğinden 25 cm-35 cm daha yukarıda mıdır?			
F	1	21	2 Hareketli (katlanabilir) tutunma çubuklarının klozet ile aralarındaki mesafe klozetin orta noktasından en az 30 cm, en fazla 35 cm midir?			
F	1	22	Klozete her iki yandan yaklaşım sağlanabiliyorsa en az bir tarafta klozet ile duvar arasından tekerlekli sandalyenin, lavabo ve diğer donanımlarla engellenmeden yanaşarak klozete transferini sağlayabileceği en az 90 cm mesafe var mıdır?			X
F	1	23	Taharet musluğu en az 43 cm en fazla 48 cm yüksekliğe ve klozetten kolayca erişilebilecek şekilde konumlandırılmış mıdır?	X		
F	1	24	Taharet musluğu tek el ile kavrama gerektirmeden açılıp kapanabilecek nitelikte midir? (Tercihen klozetin her iki tarafında da bulunabilir.)	X		
F	1	25	Engelli tuvaletinde klozetten ve yere düşüldüğünde yetişilebilecek şekilde, iple çekilerek çalıştırılabilir özellikte acil durum çağrı aparatı var mıdır?	X		
G	BİNA İÇİ YATAY DOLAŞIM					
G	1		Tüm dolaşım alanları (koridor alanları vb.) boyunca engellerden (çöp kutusu, su sebili, çay kahve makinası vb.) arındırılmış en az 110 cm geçiş genişliği var mıdır?	X		
G	2		Baş seviyesi üzerinde bulunan tüm engeller ve duvara dik veya tavana monte edilmiş levhalar yerden en az 220 cm yükseklikte midir?	X		
G	3		Tekerlekli sandalye kullanıcıları için sirkülasyon alanlarında belirli aralıklarla 150 cm x 150 cm'lik manevra alanları var mıdır?	X		
G	4		Binaya girdikten sonra, bina giriş kapısı ile giriş holü arasında kot farkı giderilmiş midir? (Cevabınız "H" veya "G.D" ise G.5'e geçiniz)			X

G	4	1		Pahlama: Kot farkının 0,6 cm - 1,3 cm olduğu yerler en fazla 1/2 eğimle pahlanmış mıdır?			
G	4	2		Rampa: 1,3 cm'den fazla kot farkı olan yerler rampa ile giderilmiş midir? (Cevabınız "H" veya G.D ise G.4.3'e geçiniz)			
G	4	2	1	Rampaya tabela ile yönlendirme yapılmış mıdır? (Açıkça görülüyor ise gerek yok)			
G	4	2	2	Rampa yüzeyi düz, sabit ve dayanıklı mıdır? (Tüm özellikler sağlandığında evet cevabı verilmelidir.)			
G	4	2	3	Rampa yüzeyi ıslak-kuru halde kaymayan malzeme ile kaplanmış mıdır?			
G	4	2	4	Rampanın temiz geçiş genişliği en az 90 cm midir? (Varsa koruma bordürü ve tırabzanlar hariç)			
G	4	2	5	Aşılan yüksekliğe göre rampanın eğimi uygun mudur? ▪ h: 15 cm ve daha az ise eğim en fazla 1:10 (% 10) ▪ h: 16 cm-50 cm arasında ise eğim en fazla 1:11 (% 9) ▪ h: 51 cm-100 cm arasında ise eğim en fazla 1:12 (% 8) ▪ h: 100 cm üzerinde ise eğim en fazla 1:16 (% 6) olmalıdır.			
G	4	2	6	Rampanın başlangıç ve bitiminde tekerlekli sandalyenin manevra yapabileceği en az 150 cm x 150 cm 'lik alan var mıdır?			
G	4	2	7	Rampa sahanlıkta yön değiştiriyorsa manevra için gerekli sahanlık alanı en az 150 cm x 150 cm midir?			
G	4	2	8	Rampada her 9 m'de bir, en az 150 cm x 150 cm 'lik düz dinlenme alanları var mıdır? (Rampa 9 m'den uzun ise)			
G	4	2	9	Bir rampadan ikinci bir rampaya geçişin olduğu yerlerde; en az 150 cm x 150 cm 'lik düz dinlenme alanları var mıdır?			
G	4	2	10	30 m'den fazla uzunluğu bulunan rampada 30 m'de bir geçişi engellemeyecek şekilde bank yerleştirilmiş 2,5 m derinliğinde dinlenme alanları var mıdır? (Sorudaki tüm özellikler sağlandığı takdirde evet cevabı verilmelidir. Dinlenme alanı cep şeklinde de tasarlanmış olabilir.)			
G	4	2	11	Rampanın başlangıcının 30 cm öncesinde ve bitiminden 30 cm sonrasında 60 cm derinliğinde, rampanın genişliği boyunca uyarıcı yüzey bulunmakta mıdır?			
G	4	2	12	Rampanın başlangıç ve bitiminde zemin, engelli yayaların hareketini engelleyecek herhangi bir çıkıntı veya çukurluk olmayacak şekilde düzenlenmiş midir?			
G	4	2	13	Rampanın her iki yanında tırabzan veya tırabzan yapılmasını gerektirmeyecek ve tehlike oluşturmayacak mesafede ve en az 90 cm yükseklikte duvar/parapet var mıdır? (Rampa ile aşılan yükseklik 15 cm'den fazla ise)			
G	4	2	14	Rampada küpeşte var mıdır? (Rampa ile aşılan yükseklik 15 cm'den fazla ise) (Cevabınız "H" veya "G.D" ise G.4.2.15'e geçiniz)			
G	4	2	14 i	Küpeşte, rampanın her iki tarafında mıdır?			
G	4	2	14 ii	Küpeşte, rampa döşeme kaplaması üzerinden 90 cm yükseklikte midir?			
G	4	2	14 iii	Rampanın döşeme kaplaması üzerinden 70 cm yükseklikte engelliler ve çocuklar için ikinci bir küpeşte var mıdır?			
G	4	2	14 iv	Küpeşte, rampa başlangıcından 30 cm önce başlamakta ve bitiminden 30 cm sonra bitmekte midir? (Küpeştenin 30 cm'lik uzantısı dolaşım/sirkülasyon alanında kalıyor ve takılma, çarpma gibi tehlike oluşturuyorsa, uygulama rampa başlangıcından 30 cm önce başlayacak ve bitiminden 30 cm sonra bitecek şekilde yapılmayacaktır.)			
G	4	2	14 v	Küpeştenin uçları duvara sabitlenmiş veya yarım ay şeklinde yuvarlatılmış mıdır?			

G	4	2	14	vi	Küpeşte kolayca kavranabilecek (çap veya genişlik 32mm-45mm arasında) ve elle takibi sağlanacak şekilde üzerinde çıkıntı bulunmayacak özellikte midir?				
G	4	2	14	vii	Küpeşte yan duvarlarla ve/veya çevre rengiyle zıt renkte midir?				
G	4	2	14	viii	Küpeşte ara sahanlıkta, dinlenme alanlarında kesintisiz olarak devam ediyor mu?				
G	4	2	14	ix	Küpeşteler dayanan yetişkin bir kişinin vücut ağırlığını çekebilecek şekilde emniyetle tutturulmuş mudur?				
G	4	2	15		Genişliği 300 cm'den fazla olan rampalarda ilave olarak rampa ortasında dayanan yetişkin bir kişinin vücut ağırlığını çekebilecek şekilde emniyetle tutturulmuş korkuluk/tırabzan var mıdır? (Tırabzan, dolaşım/sirkülasyon alanında kalıyor ve takılma, çarpma gibi tehlike oluşturuyorsa veya sedye geçişi gerektiren sağlık yapıları ve acil toplu tahliye gerektiren okul gibi yapılarda risk oluşturuyorsa bu soruyu cevaplamayınız.)				
G	4	2	16		Rampa ve sahanlıkların koruma olmayan tarafında en az 5 cm yüksekliğinde koruma bordürü var mıdır? (Rampada tırabzan var ise gerekli, duvar/parapet var ise gerekli değil)				
G	4	3			Alternatif Ulaşım: Kot farkını gidermek için çalışır durumda, alternatif ulaşım yöntemi (asansör, eğik bir düzlemde hareket eden merdiven tipi asansör, düşey/dikey kaldırma platformu) var mıdır? (Cevap "H" veya "G.D" ise G.4.4'e geçiniz)			X	
G	4	3	1		Alternatif ulaşım yöntemi açıkça görülüyor ise yönlendirme yapılmış mıdır?				
G	4	3	2		Eğik bir düzlemde hareket eden merdiven tipi asansör en az 90 cm x 125 cm ölçülerinde midir?				
G	4	3	3		Düşey/dikey kaldırma platformu en az 90 cm x 140 cm ölçülerinde midir?				
G	4	3	4		Alternatif erişim yöntemi olarak asansör kullanılmakta mıdır? (Cevap "H" veya "G.D" ise G.4.4'e geçiniz)				
G	4	3	4	i	Asansör açıkça görülemiyor ise asansöre yönlendirme işaretleri var mıdır?				
G	4	3	4	ii	Girişten itibaren asansöre engelsiz ve en fazla 30 m mesafede ulaşım sağlanmış mıdır?				
G	4	3	4	iii	Asansör, önündeki sahanlıktan asansör kabineye erişim; eşik, basamak veya kot farkı olmayacak şekilde tesis edilmiş midir?				
G	4	3	4	iv	Kapıların açık kalma süresi en az 10 saniye midir? (Kapılar otomatik kapı ise)				
G	4	3	4	v	Kapının temiz geçiş genişliği en az 90 cm midir?				
G	4	3	4	vi	Asansör kapısının yanında bilgilendirici ve/veya uyarıcı işaretler var mıdır? (Cevap "H" ise A.4.3.4.vii'e geçiniz)				
G	4	3	4	vi	a	Asansör kapısının yanındaki işaretler zemin yüzeyinden en az 120 cm, en fazla 160 cm yükseklikte midir?			
G	4	3	4	vi	b	İşaretler okunaklı ve anlaşılabilir midir?			
G	4	3	4	vi	c	İşaretlemeler çevre rengi ile zıt renkte midir?			
G	4	3	4	vi	d	Yazılar ve işaretler görüş mesafesine göre uygun büyüklükte midir? (Harf yüksekliği 15 mm den az olmamalı ve görüş mesafesindeki her metre için yazı büyüklüğü 20 mm - 30 mm arttırılmalıdır.)			
G	4	3	4	vi	e	Tüm yönlendirme ve bilgilendirme işaretleri ve yazıları kolay görülebilmesi için yazıldığı zeminle zıt renklerde midir?			
G	4	3	4	vi	f	İşaretler görme engelliler için Braille yazılı mıdır?			
G	4	3	4	vi	g	İşaretlerde hissedilebilir kabartmalı harfler ve semboller kullanılmış mıdır?			

G	4	3	4	vii	Asansör kapısı bulunduğu duvar ile zıt renkte midir?			
G	4	3	4	viii	Asansör önü ve içi yeterli şekilde aydınlatılmış mıdır?			
G	4	3	4	ix	Kabin içi ve dışı kontrol düğmelerinin yerden yüksekliği 90 cm ile tercihen 110 cm en fazla 137 cm arasında mıdır?			
G	4	3	4	x	Kabin içi kontrol düğmelerinde rakamlar, yazılar ve semboller hissedilebilir kabartmalı mıdır?			
G	4	3	4	xi	Kabin içi kontrol düğmelerinde Braille alfabeli rakam ve yazılar var mıdır?			
G	4	3	4	xii	Kabin dışı çağrı düğmelerinde hissedilebilir kabartmalı harfler ve semboller kullanılmış mıdır?			
G	4	3	4	xiii	Kabin dışı çağrı düğmelerinde Braille alfabeli rakam ve yazılar kullanılmış mıdır?			
G	4	3	4	xiv	Asansör kapıları açıldığında kabin zemini, kat zemini ile aynı seviyede midir? (Kabul edilebilir seviye farkı $\pm 0,6$ cm'dir)			
G	4	3	4	xv	Her katta asansör kapısının açıldığı sahanlığın derinliği; ▪ asansör kapısı sürme kapı ise en az 120 cm ▪ asansör kapısı dışa açılan kapı ise en az 150 cm midir? (Yeniden yapılacak veya tadilat sırasında değiştirilecek sahanlık ölçüleri en az 150 cm x 150 cm olmalıdır.)			
G	4	3	4	xvi	Kabin içinde asansörün kata geldiğini gösteren görsel uyarı sistemleri var mıdır?			
G	4	3	4	xvii	Kabin içinde asansörün hangi kata geldiğini anons eden sesli uyarı sistemleri var mıdır?			
G	4	3	4	xviii	Kabin dışında asansörün çağırıldığını ve kata geldiğini gösteren görsel uyarı sistemleri var mıdır?			
G	4	3	4	xix	Kabin dışında asansörün çağırıldığını ve kata geldiğini belirten sesli uyarı sistemleri var mıdır?			
G	4	3	4	xx	Kabin içinde, yerden 90 cm yükseklikte tutunma barları var mıdır?			
G	4	3	4	xxi	Kabinin zemini uygun malzemeyle kaplı mıdır? (Parlak malzeme, kaygan malzeme, halı vb. olmamalıdır.)			
G	4	3	4	xxii	Kabin dışı ve içi düğmelerin en küçük boyutu en az 19 mm midir?			
G	4	3	4	xxiii	Asansörün hangi katta olduğunu gösteren göstergelerdeki kat numaralarının en küçük boyutu en az 63 mm midir?			
G	4	3	4	xxiv	Kabin içi ve dışındaki rakam, yazı ve semboller buldukları zeminle zıt renkte midir?			
G	4	3	4	xv	Kabin genişliği aşağıdaki ölçülerden herhangi birine uygun mudur? ▪ Kabin içi net boyutları en az 120 cm x 150 cm ▪ Kabin içi net boyutları en az 95 cm x 140 cm ▪ Kabin içi net boyutları en az kabin genişliği 100 cm x kabin derinliği 125 cm (Asansör kabininin yukarıdaki ölçüleri karşılamadığı durumlarda asansör kovanının bu ölçülerden en büyük olandan başlamak üzere kabin yapılmasına müsaade ettiği büyüklükte olması durumunda, kabinin büyütülmesi gerekmektedir.)			
G	4	4			Kot farkını gidermek için 1 veya daha fazla basamaklı merdiven yapılmış mı? (Cevabınız "H" veya "G.D" ise G.4.5'e geçiniz)			X
G	4	4	1		Merdiven yüzeyi düz, sabit ve dayanıklı mıdır?			
G	4	4	2		Merdiven yüzeyi ıslak-kuru halde kaymayan malzeme ile kaplanmış mıdır?			
G	4	4	3		Basamak derinliği en az 30 cm midir?			

G	4	4	4	Basamak yüksekliği en fazla 15 cm midir?				
G	4	4	5	Bir merdivende yer alan tüm basamaklar aynı derinlikte ve aynı yükseklikte midir? (Tek basamaktan oluşan merdiven için bu soru cevaplanmayacaktır.)				
G	4	4	6	Basamak uçlarındaki çıkıntı en fazla 1,3 cm midir? (Yeniden yapılacak veya tadilat sırasında değiştirilecek basamaklar uçları çıkıntısız yapılmalıdır.)				
G	4	4	7	Merdiven basamaklarının ön kenarında algılamayı kolaylaştırıcı farklı renkte ve çıkıntı yapmayacak şekilde 2,5 cm eninde kaymaz şeritler kullanılmış veya kaymayı önleyici işlem yapılmış mıdır? (Bu soru güvenlik açısından gündüz bakım evleri/kreşler, anaokulları, ilkokullar, orta okullar ve liseler için cevaplanmayacaktır.)				
G	4	4	8	Merdivenin her iki yanında tırabzan veya tırabzan yapılmasını gerektirmeyecek ve tehlike oluşturmayacak mesafede ve en az 90 cm yükseklikte duvar/parapet var mıdır?				
G	4	4	9	Merdivende küpeşte var mıdır? (Cevabınız "H" ise G.4.4.10'a geçiniz)				
G	4	4	9	i	Küpeşte, merdivenin her iki tarafında mıdır?			
G	4	4	9	ii	Küpeşte, merdiven döşeme kaplaması üzerinden 90 cm yükseklikte midir?			
G	4	4	9	iii	Merdiven döşeme kaplaması üzerinden 70 cm yükseklikte engelliler ve çocuklar için ikinci bir küpeşte var mıdır?			
G	4	4	9	iv	Küpeşte, merdiven başlangıcından 30 cm önce başlamakta ve bitiminden 30 cm sonra bitmekte midir? (Küpeştenin 30 cm'lik uzantısı dolaşım/sirkülasyon alanında kalıyor ve takılma, çarpma gibi tehlike oluşturuyorsa, uygulama merdiven başlangıcından 30 cm önce başlayacak ve bitiminden 30 cm sonra bitecek şekilde yapılmayacaktır.)			
G	4	4	9	v	Küpeştenin uçları duvara sabitlenmiş veya yarım ay şeklinde yuvarlatılmış mıdır?			
G	4	4	9	vi	Küpeşte kolayca kavranabilecek (Çap veya genişlik 32 mm - 45 mm) ve elle takibi sağlanacak şekilde üzerinde çıkıntı bulunmayacak özellikte midir?			
G	4	4	9	vii	Ara sahanlıkta küpeşte kapı, geçiş vb. yerler hariç kesintisiz olarak devam ediyor mu?			
G	4	4	9	viii	Küpeşterler dayanan yetişkin bir kişinin vücut ağırlığını çekebilecek şekilde emniyetle tutturulmuş mudur?			
G	4	4	10	Merdivenin başlangıcının 30 cm öncesinde ve bitiminden 30 cm sonrasında 60 cm derinliğinde, merdiven genişliği boyunca uyarıcı yüzey bulunmakta mıdır? (210 cm'den fazla derinliği olan sahanlıklar merdiven başlangıç ve bitiş yeri olarak kabul edilecektir. 210 cm'den daha az derinliği olan sahanlıklar merdiven başlangıç ve bitiş yeri olarak kabul edilmeyecektir.)				
G	4	4	11	Merdivende sahanlık yapılmış mıdır? (Merdivende en fazla 12 basamakta bir sahanlık yapılmalıdır.)				
G	4	4	12	Genişliği 300 cm'den fazla olan merdivenlerde ilave olarak merdiven ortasında dayanan yetişkin bir kişinin vücut ağırlığını çekebilecek şekilde emniyetle tutturulmuş korkuluk/tırabzan var mıdır? (Tırabzan, dolaşım/sirkülasyon alanında kalıyor ve takılma, çarpma gibi tehlike oluşturuyorsa veya sedye geçişi gerektiren sağlık yapıları ve acil toplu tahliye gerektiren okul gibi yapılarda risk oluşturuyorsa bu soruyu cevaplamayınız.)				
G	5			Dolaşım alanlarında zemin kaplaması düz, sabit ve dayanıklı mıdır?	X			
G	6			Dolaşım alanlarında zemin kaplaması ıslak-kuru halde kaymayan malzeme ile kaplanmış mıdır?	X			
G	7			Bina dolaşım alanlarında (koridor, girişten asansöre erişim, katlarda asansöre erişim vb.) kot farklılıkları giderilmiş midir? (Cevabınız "G.D" ise G.8'e geçiniz)			X	

G	7	1		Pahlama: Kot farkının 0,6 cm - 1,3 cm olduğu yerler en fazla 1/2 eğimle pahlanmış mıdır?			
G	7	2		Rampa: 1,3 cm'den fazla kot farkı olan yerler rampa ile giderilmiş midir? (Cevabınız "H" veya G.D ise G.7.3'e geçiniz)			
G	7	2	1	Rampaya tabela ile yönlendirme yapılmış mıdır? (Açıkça görülüyor ise gerek yok)			
G	7	2	2	Rampa yüzeyi düz, sabit ve dayanıklı mıdır? (Tüm özellikler sağlandığında evet cevabı verilmelidir.)			
G	7	2	3	Rampa yüzeyi ıslak-kuru halde kaymayan malzeme ile kaplanmış mıdır?			
G	7	2	4	Rampanın temiz geçiş genişliği en az 100 cm midir? (Varsa koruma bordürü ve tirabzanlar hariç)			
G	7	2	5	Aşılan yüksekliğe göre rampanın eğimi uygun mudur? ▪ h: 15 cm ve daha az ise eğim en fazla 1:10 (% 10) ▪ h: 16 cm-50 cm arasında ise eğim en fazla 1:11 (% 9) ▪ h: 51 cm-100 cm arasında ise eğim en fazla 1:12 (% 8) ▪ h: 100 cm üzerinde ise eğim en fazla 1:16 (% 6) olmalıdır.			
G	7	2	6	Rampanın başlangıç ve bitiminde tekerlekli sandalyenin manevra yapabileceği en az 150 cm x 150 cm 'lik alan var mıdır?			
G	7	2	7	Rampa sahanlıkta yön değiştiriyorsa manevra için gerekli sahanlık alanı en az 150 cm x 150 cm midir?			
G	7	2	8	Rampada her 9 m'de bir, en az 150 cm x 150 cm 'lik düz dinlenme alanları var mıdır? (Rampa 9 m'den uzun ise)			
G	7	2	9	Bir rampadan ikinci bir rampaya geçişin olduğu yerlerde; en az 150 cm x 150 cm 'lik düz dinlenme alanları var mıdır?			
G	7	2	10	30 m'den fazla uzunluğu bulunan rampada 30 m'de bir geçişi engellemeyecek şekilde bank yerleştirilmiş 2,5 m derinliğinde dinlenme alanları var mıdır? (Sorudaki tüm özellikler sağlandığı takdirde evet cevabı verilmelidir. Dinlenme alanı cep şeklinde de tasarlanmış olabilir.)			
G	7	2	11	Rampanın başlangıcının 30 cm öncesinde ve bitiminden 30 cm sonrasında 60 cm derinliğinde, rampanın genişliği boyunca uyarıcı yüzey bulunmakta mıdır?			
G	7	2	12	Rampanın başlangıç ve bitiminde zemin, engelli yayaların hareketini engelleyecek herhangi bir çıkıntı veya çukurluk olmayacak şekilde düzenlenmiş midir?			
G	7	2	13	Rampanın her iki yanında tirabzan veya tirabzan yapılmasını gerektirmeyecek ve tehlike oluşturmayacak mesafede ve en az 90 cm yükseklikte duvar/parapet var mıdır? (Rampa ile aşılan yükseklik 15 cm'den fazla ise)			
G	7	2	14	Rampada küpeşte var mıdır? (Rampa ile aşılan yükseklik 15 cm'den fazla ise) (Cevabınız "H" veya "G.D" ise G.7.2.15'e geçiniz)			
G	7	2	14 i	Küpeşte, rampanın her iki tarafında mıdır?			
G	7	2	14 ii	Küpeşte, rampa döşeme kaplaması üzerinden 90 cm yükseklikte midir?			
G	7	2	14 iii	Rampanın döşeme kaplaması üzerinden 70 cm yükseklikte engelliler ve çocuklar için ikinci bir küpeşte var mıdır?			
G	7	2	14 iv	Küpeşte, rampa başlangıcından 30 cm önce başlamakta ve bitiminden 30 cm sonra bitmekte midir? (Küpeştenin 30 cm'lik uzantısı dolaşım/sirkülasyon alanında kalıyor ve takılma, çarpma gibi tehlike oluşturuyorsa, uygulama rampa başlangıcından 30 cm önce başlayacak ve bitiminden 30 cm sonra bitecek şekilde yapılmayacaktır.)			
G	7	2	14 v	Küpeştenin uçları duvara sabitlenmiş veya yarım ay şeklinde yuvarlatılmış mıdır?			

G	7	2	14	vi	Küpeşte kolayca kavranabilecek (çap veya genişlik 32mm-45mm arasında) ve elle takibi sağlanacak şekilde üzerinde çıkıntı bulunmayacak özellikte midir?			
G	7	2	14	vii	Küpeşte yan duvarlarla ve/veya çevre rengiyle zıt renkte midir?			
G	7	2	14	viii	Küpeşte ara sahanlıkta, dinlenme alanlarında kesintisiz olarak devam ediyor mu?			
G	7	2	14	ix	Küpeşteler dayanan yetişkin bir kişinin vücut ağırlığını çekebilecek şekilde emniyetle tutturulmuş mudur?			
G	7	2	15		Genişliği 300 cm'den fazla olan rampalarda ilave olarak rampa ortasında dayanan yetişkin bir kişinin vücut ağırlığını çekebilecek şekilde emniyetle tutturulmuş korkuluk/tırabzan var mıdır? (Tırabzan, dolaşım/sirkülasyon alanında kalıyor ve takılma, çarpma gibi tehlike oluşturuyorsa veya sedye geçişi gerektiren sağlık yapıları ve acil toplu tahliye gerektiren okul gibi yapılarda risk oluşturuyorsa bu soruyu cevaplamayınız.)			
G	7	2	16		Rampa ve sahanlıkların koruma olmayan tarafında en az 5 cm yüksekliğinde koruma bordürü var mıdır? (Rampada tırabzan var ise gerekli, duvar/parapet var ise gerekli değil)			
G	7	3			Alternatif Ulaşım: çalışır durumda, alternatif ulaşım yöntemi (asansör, eğik bir düzlemde hareket eden merdiven tipi asansör, düşey/dikey kaldırma platformu) var mıdır? (Cevap "H" veya "G.D" ise G.7.4'e geçiniz)			X
G	7	3	1		Alternatif ulaşım yöntemi açıkça görülmüyor ise yönlendirme yapılmış mıdır?			
G	7	3	2		Eğik bir düzlemde hareket eden merdiven tipi asansör en az 90 cm x 125 cm ölçülerinde midir?			
G	7	3	3		Düşey/dikey kaldırma platformu en az 90 cm x 140 cm ölçülerinde midir?			
G	7	3	4		Alternatif erişim yöntemi olarak asansör kullanılmakta mıdır? (Cevap "H" veya "G.D" ise G.7.4'e geçiniz)			
G	7	3	4	i	Asansör açıkça görülemiyor ise asansöre yönlendirme işaretleri var mıdır?			
G	7	3	4	ii	Girişten itibaren asansöre engelsiz ve en fazla 30 m mesafede ulaşım sağlanmış mıdır?			
G	7	3	4	iii	Asansör, önündeki sahanlıktan asansör kabineye erişim; eşik, basamak veya kot farkı olmayacak şekilde tesis edilmiş midir?			
G	7	3	4	iv	Kapıların açık kalma süresi en az 10 saniye midir? (Kapılar otomatik kapı ise)			
G	7	3	4	v	Kapının temiz geçiş genişliği en az 90 cm midir?			
G	7	3	4	vi	Asansör kapısının yanında bilgilendirici ve/veya uyarıcı işaretler var mıdır? (Cevap "H" ise G.7.3.4.vii'e geçiniz)			
G	7	3	4	vi a	Asansör kapısının yanındaki işaretler zemin yüzeyinden en az 120 cm, en fazla 160 cm yükseklikte midir?			
G	7	3	4	vi b	İşaretler okunaklı ve anlaşılabilir midir?			
G	7	3	4	vi c	İşaretleme renkleri çevre rengi ile zıt renkte midir?			
G	7	3	4	vi d	Yazılar ve işaretler görüş mesafesine göre uygun büyüklükte midir? (Harf yüksekliği 15 mm den az olmamalı ve görüş mesafesindeki her metre için yazı büyüklüğü 20 mm - 30 mm arttırılmalıdır.)			
G	7	3	4	vi e	Tüm yönlendirme ve bilgilendirme işaretleri ve yazıları kolay görülebilmesi için yazıldığı zeminle zıt renklerde midir?			
G	7	3	4	vi f	İşaretler görme engelliler için Braille yazılı mıdır?			

G	7	3	4	vi	g	İşaretlerde hissedilebilir kabartmalı harfler ve semboller kullanılmış mıdır?			
G	7	3	4	vii		Asansör kapısı bulunduğu duvar ile zıt renkte midir?			
G	7	3	4	viii		Asansör önü ve içi yeterli şekilde aydınlatılmış mıdır?			
G	7	3	4	ix		Kabin içi ve dışı kontrol düğmelerinin yerden yüksekliği 90 cm ile tercihen 110 cm en fazla 137 cm arasında mıdır?			
G	7	3	4	x		Kabin içi kontrol düğmelerinde rakamlar, yazılar ve semboller hissedilebilir kabartmalı mıdır?			
G	7	3	4	xi		Kabin içi kontrol düğmelerinde Braille alfabeli rakam ve yazılar var mıdır?			
G	7	3	4	xii		Kabin dışı çağrı düğmelerinde hissedilebilir kabartmalı harfler ve semboller kullanılmış mıdır?			
G	7	3	4	xiii		Kabin dışı çağrı düğmelerinde Braille alfabeli rakam ve yazılar kullanılmış mıdır?			
G	7	3	4	xiv		Asansör kapıları açıldığında kabin zemini, kat zemini ile aynı seviyede midir? (Kabul edilebilir seviye farkı $\pm 0,6$ cm'dir)			
G	7	3	4	xv		Her katta asansör kapısının açıldığı sahanlığın derinliği; ▪ asansör kapısı sürme kapı ise en az 120 cm ▪ asansör kapısı dışa açılan kapı ise en az 150 cm midir? (Yeniden yapılacak veya tadilat sırasında değiştirilecek sahanlık ölçüleri en az 150 cm x 150 cm olmalıdır.)			
G	7	3	4	xvi		Kabin içinde asansörün kata geldiğini gösteren görsel uyarı sistemleri var mıdır?			
G	7	3	4	xvii		Kabin içinde asansörün hangi kata geldiğini anons eden sesli uyarı sistemleri var mıdır?			
G	7	3	4	xviii		Kabin dışında asansörün çağırıldığını ve kata geldiğini gösteren görsel uyarı sistemleri var mıdır?			
G	7	3	4	xix		Kabin dışında asansörün çağırıldığını ve kata geldiğini belirten sesli uyarı sistemleri var mıdır?			
G	7	3	4	xx		Kabin içinde, yerden 90 cm yükseklikte tutunma barları var mıdır?			
G	7	3	4	xxi		Kabinin zemini uygun malzemeyle kaplı mıdır? (Parlak malzeme, kaygan malzeme, halı vb. olmamalıdır.)			
G	7	3	4	xxii		Kabin dışı ve içi düğmelerin en küçük boyutu en az 19 mm midir?			
G	7	3	4	xxiii		Asansörün hangi katta olduğunu gösteren göstergelerdeki kat numaralarının en küçük boyutu en az 63 mm midir?			
G	7	3	4	xxiv		Kabin içi ve dışındaki rakam, yazı ve semboller buldukları zeminle zıt renkte midir?			
G	7	3	4	xv		Kabin genişliği aşağıdaki ölçülerden herhangi birine uygun mudur? ▪ Kabin içi net boyutları en az 120 cm x 150 cm ▪ Kabin içi net boyutları en az 95 cm x 140 cm ▪ Kabin içi net boyutları en az kabin genişliği 100 cm x kabin derinliği 125 cm (Asansör kabininin yukarıdaki ölçüleri karşılamadığı durumlarda asansör kovanının bu ölçülerden en büyük olandan başlamak üzere kabin yapılmasına müsaade ettiği büyüklükte olması durumunda, kabinin büyütülmesi gerekmektedir.)			
G	7	4				Dolaşım alanlarında kot farkını gidermek için 1 veya daha fazla basamaklı merdiven yapılmış mı? (Cevabınız "H" veya "G.D" ise G.8'e geçiniz)			X
G	7	4	1			Merdiven yüzeyi düz, sabit ve dayanıklı mıdır?			
G	7	4	2			Merdiven yüzeyi ıslak-kuru halde kaymayan malzeme ile kaplanmış mıdır?			

G	7	4	3	Basamak derinliği en az 30 cm midir?			
G	7	4	4	Basamak yüksekliği en fazla 15 cm midir?			
G	7	4	5	Bir merdivende yer alan tüm basamaklar aynı derinlikte ve aynı yükseklikte midir? (Tek basamaktan oluşan merdiven için bu soru cevaplanmayacaktır.)			
G	7	4	6	Basamak uçlarındaki çıkıntı en fazla 1,3 cm midir? (Yeniden yapılacak veya tadilat sırasında değiştirilecek basamaklar uçları çıkıntısız yapılmalıdır.)			
G	7	4	7	Merdiven basamaklarının ön kenarında algılamayı kolaylaştırıcı farklı renkte ve çıkıntı yapmayacak şekilde 2,5 cm eninde kaymaz şeritler kullanılmış veya kaymayı önleyici işlem yapılmış mıdır? (Bu soru güvenlik açısından gündüz bakım evleri/kreşler, anaokulları, ilkokullar, orta okullar ve liseler için cevaplanmayacaktır.)			
G	7	4	8	Merdivenin her iki yanında tırabzan veya tırabzan yapılmasını gerektirmeyecek ve tehlike oluşturmayacak mesafede ve en az 90 cm yükseklikte duvar/parapet var mıdır?			
G	7	4	9	Merdivende küpeşte var mıdır? (Cevabınız "H" ise G.7.4.10'a geçiniz)			
G	7	4	9	i	Küpeşte, merdivenin her iki tarafında mıdır?		
G	7	4	9	ii	Küpeşte, merdiven döşeme kaplaması üzerinden 90 cm yükseklikte midir?		
G	7	4	9	iii	Merdiven döşeme kaplaması üzerinden 70 cm yükseklikte engelliler ve çocuklar için ikinci bir küpeşte var mıdır?		
G	7	4	9	iv	Küpeşte, merdiven başlangıcından 30 cm önce başlamakta ve bitiminden 30 cm sonra bitmekte midir? (Küpeştenin 30 cm'lik uzantısı dolaşım/sirkülasyon alanında kalıyor ve takılma, çarpma gibi tehlike oluşturuyorsa, uygulama merdiven başlangıcından 30 cm önce başlayacak ve bitiminden 30 cm sonra bitecek şekilde yapılmayacaktır.)		
G	7	4	9	v	Küpeştenin uçları duvara sabitlenmiş veya yarım ay şeklinde yuvarlatılmış mıdır?		
G	7	4	9	vi	Küpeşte kolayca kavranabilecek (Çap veya genişlik 32 mm - 45 mm) ve elle takibi sağlanacak şekilde üzerinde çıkıntı bulunmayacak özellikte midir?		
G	7	4	9	vii	Ara sahanlıkta küpeşte kapı, geçiş vb. yerler hariç kesintisiz olarak devam ediyor mu?		
G	7	4	9	viii	Küpeştelere dayanan yetişkin bir kişinin vücut ağırlığını çekebilecek şekilde emniyetle tutturulmuş mudur?		
G	7	4	10	Merdivenin başlangıcının 30 cm öncesinde ve bitiminden 30 cm sonrasında 60 cm derinliğinde, merdiven genişliği boyunca uyarıcı yüzey bulunmakta mıdır? (210 cm'den fazla derinliği olan sahanlıklar merdiven başlangıç ve bitiş yeri olarak kabul edilecektir. 210 cm'den daha az derinliği olan sahanlıklar merdiven başlangıç ve bitiş yeri olarak kabul edilmeyecektir.)			
G	7	4	11	Merdivende sahanlık yapılmış mıdır? (Merdivende en fazla 12 basamakta bir sahanlık yapılmalıdır.)			
G	7	4	12	Genişliği 300 cm'den fazla olan merdivenlerde ilave olarak merdiven ortasında dayanan yetişkin bir kişinin vücut ağırlığını çekebilecek şekilde emniyetle tutturulmuş korkuluk/tırabzan var mıdır? (Tırabzan, dolaşım/sirkülasyon alanında kalıyor ve takılma, çarpma gibi tehlike oluşturuyorsa veya sedye geçişi gerektiren sağlık yapıları ve acil toplu tahliye gerektiren okul gibi yapılarda risk oluşturuyorsa bu soruyu cevaplamayınız.)			
G	8			Tüm dolaşım alanları iyi şekilde aydınlatılmış mıdır?		X	
G	9			Oda, ofis, mağaza ve benzeri yerlerde bulunan mobilya düzenlemeleri en az geçiş genişliklerini (en az 90 cm) sağlayacak şekilde yapılmış mıdır?		X	

G	10	Dolaşım alanında kalan merdivenlerin altı 220 cm yüksekliğe kadar kapatılmış mıdır?			X	
H	BİNA İÇİ DİKEY DOLAŞIM					
H	1	Dikey ulaşımında tüm katlara hizmet veren erişilebilir asansör bulunmakta mıdır?			X	
H	1	1	Asansör açıkça görülemiyor ise asansöre yönlendirme işaretleri ile yönlendirme yapılmış mıdır?	X		
H	1	2	Asansör önündeki sahanlıktan asansör kabinine erişim; eşik, basamak veya kot farkı olmayacak şekilde tesis edilmiş midir?	X		
H	1	3	Kapıların açık kalma süresi en az 10 saniye midir? (Kapılar otomatik kapı ise)	X		
H	1	4	Kapının temiz geçiş genişliği en az 90 cm midir?	X		
H	1	5	Girişten asansöre engelsiz ve en fazla 30 m mesafede ulaşım sağlanmış mıdır?	X		
H	1	6	Asansör kapısının yanında bilgilendirici ve/veya uyarıcı işaretler var mıdır? (Cevap "H" ise H.1.7'e geçiniz)	X		
H	1	6	1	Asansör kapısının yanındaki işaretler zemin yüzeyinden en az 120 cm, en fazla 160 cm yükseklikte midir?	X	
H	1	6	2	İşaretler okunaklı ve anlaşılabilir midir?	X	
H	1	6	3	İşaretlemeler çevre rengi ile zıt renkte midir?	X	
H	1	6	4	Yazılar ve işaretler görüş mesafesine göre uygun büyüklükte midir? (Harf yüksekliği 15 mm den az olmamalı ve görüş mesafesindeki her metre için yazı büyüklüğü 20 mm - 30 mm arttırılmalıdır.)	X	
H	1	6	5	Tüm yönlendirme ve bilgilendirme işaretleri ve yazıları kolay görülebilmesi için yazıldığı zeminle zıt renklerde midir?	X	
H	1	6	6	İşaretler görme engelliler için Braille yazılı mıdır?	X	
H	1	6	7	İşaretlerde hissedilebilir kabartmalı harfler ve semboller kullanılmış mıdır?	X	
H	1	7	Asansör kapısı bulunduğu duvar ile zıt renkte midir?	X		
H	1	8	Asansör önü ve içi yeterli şekilde aydınlatılmış mıdır?	X		
H	1	9	Kabin içi ve dışı kontrol düğmelerinin yerden yüksekliği 90 cm ile tercihen 110 cm en fazla 137 cm arasında mıdır?	X		
H	1	10	Kabin içi kontrol düğmelerinde rakamlar, yazılar ve semboller hissedilebilir kabartmalı mıdır?		X	
H	1	11	Kabin içi kontrol düğmelerinde Braille alfabeli rakam ve yazılar var mıdır?		X	
H	1	12	Kabin dışı çağrı düğmelerinde hissedilebilir kabartmalı harfler ve semboller kullanılmış mıdır?		X	
H	1	13	Kabin dışı çağrı düğmelerinde Braille alfabeli rakam ve yazılar kullanılmış mıdır?		X	
H	1	14	Asansör kapıları açıldığında kabin zemini, kat zemini ile aynı seviyede midir? (Kabul edilebilir seviye farkı $\pm 0,6$ cm'dir)	X		
H	1	15	Her katta asansör kapısının açıldığı sahanlığın derinliği; <ul style="list-style-type: none"> ▪ asansör kapısı sürme kapı ise en az 120 cm; ▪ asansör kapısı dışa açılan kapı ise en az 150 cm midir? (Yeniden yapılacak veya tadilat sırasında değiştirilecek sahanlık ölçüleri en az 150 cm x 150 cm olmalıdır.)	X		
H	1	16	Kabin içinde asansörün kata geldiğini gösteren görsel uyarı sistemleri var mıdır?	X		
H	1	17	Kabin içinde asansörün hangi kata geldiğini anons eden sesli uyarı sistemleri var mıdır?	X		

H	1	18	Kabin dışında asansörün çağırıldığını ve kata geldiğini gösteren görsel uyarı sistemleri var mıdır?	X		
H	1	19	Kabin dışında asansörün çağırıldığını ve kata geldiğini belirten sesli uyarı sistemleri var mıdır?	X		
H	1	20	Kabin genişliği aşağıdaki ölçülerden herhangi birine uygun mudur? <ul style="list-style-type: none"> ▪ Kabin içi net boyutları en az 120 cm x 150 cm ▪ Kabin içi net boyutları en az 95 cm x 140 cm ▪ Kabin içi net boyutları en az kabin genişliği 100 cm x kabin derinliği 125 cm <i>(Asansör kabininin yukarıdaki ölçüleri karşılamadığı durumlarda asansör kovanının bu ölçülerden en büyük olandan başlamak üzere kabin yapılmasına müsaade ettiği büyüklükte olması durumunda, kabinin büyütülmesi gerekmektedir.)</i>	X		
H	1	21	Kabin içinde, yerden 90 cm yükseklikte tutunma barları var mıdır?	X		
H	1	22	Kabinin zemini uygun malzemeyle kaplı mıdır? <i>(Parlak malzeme, kaygan malzeme, halı vb. olmamalıdır.)</i>	X		
H	1	23	Kabin dışı ve içi düğmelerin en küçük boyutu en az 19 mm midir?	X		
H	1	24	Asansörün hangi katta olduğunu gösteren göstergelerdeki kat numaralarının en küçük boyutu en az 63 mm midir?		X	
H	1	25	Kabin içi ve dışındaki rakam, yazı ve semboller buldukları zeminle zıt renkte midir?	X		
H	2		Katları birbirine bağlayan erişilebilir merdivenler (düz merdiven, döner merdiven vb. farklı merdiven türleri) var mıdır ? <i>(Cevabınız "G.D" ise H.3'e geçiniz)</i>	X		
H	2	1	Merdivenlerin yüzeyi düz, sabit ve dayanıklı mıdır? <i>(Tüm özellikler sağlandığında evet cevabı verilecektir)</i>	X		
H	2	2	Merdiven yüzeyi ıslak-kuru halde kaymayan malzeme ile kaplanmış mıdır?	X		
H	2	3	Basamak derinliği en az 27 cm midir?	X		
H	2	4	Engelliler için ayrıca düzenleme olmadığı (rampa, asansör vb.) durumlarda basamak yüksekliği en fazla 16 cm , diğer durumlarda ise en fazla 18 cm midir?	X		
H	2	5	Bir merdivende yer alan tüm basamaklar aynı derinlikte midir?	X		
H	2	6	Bir merdivende yer alan tüm basamaklar aynı yükseklikte midir?	X		
H	2	7	Rihtlar kapalı mıdır?	X		
H	2	8	Basamak uçları çıkıntısız veya en fazla 1,3 cm midir? <i>(Yeniden yapılacak veya tadilat sırasında değiştirilecek basamaklar uçları çıkıntısız yapılmalıdır.)</i>	X		
H	2	9	Merdiven basamaklarının ön kenarında algılamayı kolaylaştırıcı farklı renkte ve çıkıntı yapmayacak şekilde 4 cm - 5 cm eninde kaymaz şeritler kullanılmış veya kaymayı önleyici işlem yapılmış mıdır? <i>(Bu soru güvenlik açısından gündüz bakım evleri/kreşler, anaokulları, ilkokullar, orta okullar ve liseler için cevaplanmayacaktır.)</i>	X		
H	2	10	Merdivenin her iki yanında tirabzan veya tirabzan yapılmasını gerektirmeyecek ve tehlike oluşturmayacak mesafede ve en az 100 cm yükseklikte duvar/parapet var mıdır?	X		
H	2	11	Merdivende küpeşte var mıdır?	X		
H	2	11 1	Küpeşte, merdivenin her iki tarafında mıdır?	X		
H	2	11 2	Küpeşte, merdivenin döşeme kaplaması üzerinden 90 cm yükseklikte midir?	X		
H	2	11 3	Merdivenin döşeme kaplaması üzerinden 70 cm yükseklikte engelliler ve çocuklar için ikinci bir küpeşte var mıdır?		X	

H	2	11	4	Küpeşte, merdiven başlangıcından 30 cm önce başlamakta ve bitiminden 30 cm sonra bitmekte midir? (Küpeştenin 30 cm'lik uzantısı dolaşım/sirkülasyon alanında kalıyor ve takılma, çarpma gibi tehlike oluşturuyorsa, uygulama merdiven başlangıcından 30 cm önce başlayacak ve bitiminden 30 cm sonra bitecek şekilde yapılmayacaktır.)	X		
H	2	11	5	Küpeştenin uçları duvara sabitlenmiş veya yarım ay şeklinde yuvarlatılmış mıdır?	X		
H	2	11	6	Küpeşte kolayca kavranabilecek (Çap veya genişlik 32 mm - 45 mm olmalıdır) ve elle takibi sağlanacak şekilde üzerinde çıkıntı bulunmayacak özellikte midir?	X		
H	2	11	7	Ara sahanlıkta küpeşte kapı, geçiş vb. yerler hariç kesintisiz olarak devam ediyor mu?	X		
H	2	11	8	Küpeşterler dayanan yetişkin bir kişinin vücut ağırlığını çekebilecek şekilde emniyetle tutturulmuş mudur?	X		
H	2	11	9	Ara sahanlıktaki küpeşte yan duvarlarla ve/veya çevre rengiyle zıt renkte midir? (Ara sahanlığın tamamında küpeşte bulunmuyorsa bu soru cevaplanmayacaktır.)	X		
H	2	12		Her 12 basamakta bir ara sahanlık yapılmış mıdır?		X	
H	2	13		Merdivenin başlangıcının 30 cm öncesinde ve bitiminden 30 cm sonrasında 60 cm derinliğinde, merdiven genişliği boyunca uyarıcı yüzey bulunmakta mıdır? (210 cm'den fazla derinliği olan sahanlıklar merdiven başlangıç ve bitiş yeri olarak kabul edilecektir. 210 cm'den daha az derinliği olan sahanlıklar merdiven başlangıç ve bitiş yeri olarak kabul edilmeyecektir.)	X		
H	2	14		Genişliği 300 cm'den fazla olan merdivenlerde ilave olarak merdiven ortasında dayanan yetişkin bir kişinin vücut ağırlığını çekebilecek şekilde emniyetle tutturulmuş korkuluk/tırabzan var mıdır? (Tırabzan, dolaşım/sirkülasyon alanında kalıyor ve takılma, çarpma gibi tehlike oluşturuyorsa veya sedye geçişi gerektiren sağlık yapıları ve acil toplu tahliye gerektiren okul gibi yapılarda risk oluşturuyorsa bu soruyu cevaplamayınız.)			X
H	3			Alternatif Ulaşım: Çalışır durumda, alternatif ulaşım yöntemi (asansör veya eğik bir düzlemde hareket eden merdiven tipi asansör, düşey/dikey kaldırma ve iletme platformu) var mıdır?			X
H	3	1		Alternatif ulaşım yöntemi açıkça görülemiyor ise bina girişinden itibaren alternatif ulaşım yöntemine yönlendirme yapılmış mıdır?			
H	3	2		Eğik bir düzlemde hareket eden merdiven tipi asansörün ölçüleri en az 90 cm x 125 cm , düşey/dikey kaldırma platformu ise ölçüleri 90 cm x 140 cm kaldırma ve iletme platformu kullanılmakta mıdır?			
H	4			Dolaşım alanında bulunan merdivenlerin altı 220 cm yüksekliğe kadar kapatılmış mıdır?	X		
H	5			Binada katları birbirine bağlayan, eğimi en fazla % 8 olan rampa bulunmakta mıdır? (Yeniden yapılacak veya tadilat sırasında değiştirilecek rampanın eğimi en fazla % 5- 6 olmalıdır.)			X
H	6			Dikey erişimde kullanılabilir asansör, uygun ölçülerde alternatif ulaşım yöntemi ve rampa bulunmaması halinde; 3 kata kadar erişimde, çalışır durumda, personel desteği ile çalıştırılabilen merdiven tırmanma cihazı için, merdiven tırmanma cihazını güvenli olarak kullanmaya yönelik yetkin olduğuna dair eğitim belgesi bulunan personel ile desteğin sağlanması halinde, TSE standartlarına uygun merdiven tırmanma cihazı var mıdır? (Bu soruya tüm özelliklerin sağlanması halinde evet cevabı veriniz.)			X
İ	ACIL DURUM VE BİNA TESİSATI						
İ	1			Acil durumda çıkışa yönlendirecek kolayca fark edilebilir ışıklı yönlendirme işaretleri var mıdır?	X		
İ	2			Acil durumda çıkışa yönlendirecek kolayca fark edilebilir sesli yönlendirme işaretleri var mıdır?	X		
İ	3			Acil durumlarda işitilebilir alarm var mıdır?	X		
İ	4			Acil durumlarda görülebilir alarm var mıdır?	X		

İ	5	Dolaşım alanlarında bulunan tehlikeli bölümlerin (trafo, jeneratör vb.) önüne 60 cm - 122 cm arasındaki yükseklikte uyarı levhası yerleştirilmiş midir?			X
İ	6	Aydınlatma düğmelerinin (anahtarların) yerden yüksekliği 90 cm - 110 cm arasında mıdır?	X		
İ	7	Aydınlatma düğmeleri (anahtarlar) çevirme gerektirmeden kullanılabilir mi?	X		
İ	8	Prizler yerden 40 cm-120 cm arasında bir yükseklikte midir? (Güvenlik açısından gündüz bakım evleri/kreşler, anaokulları, ilkokullar ve ortaokullarda bu ölçüler aranmaz.)	X		
J	YÖNLENDİRME VE İŞARETLEMELER				
J	1	Duvara dik veya tavana monte edilmiş levhaların yerden yüksekliği en az 220 cm midir?	X		
J	2	Alternatif erişilebilir bina girişi olması durumunda binanın ana girişinden; alternatif erişilebilir bina girişine yönlendirme yapılmış mıdır?			
J	3	Duvara yatay monte edilmiş işaretler zemin yüzeyinden en az 120 cm, en fazla 160 cm yükseklikte midir?	X		
J	4	Tüm işaretler okunaklı ve anlaşılabilir midir?	X		
J	5	Tüm işaretlemeler çevre rengi ile zıt renkte midir?	X		
J	6	Tüm yazılar ve işaretler görüş mesafesine göre uygun büyüklükte midir? (Harf yüksekliği 15 mm den az olmamalı ve görüş mesafesindeki her metre için yazı büyüklüğü 20 mm - 30 mm arttırılmalıdır.)	X		
J	7	Tüm yönlendirme ve bilgilendirme işaretleri ve yazılar kolay görülebilmesi için yazıldığı zeminle zıt renklerde midir?	X		
J	8	Tüm işaretler görme engelliler için Braille yazılı mıdır? (Denetime tabi kapıların kapı bilgilendirici işaretlerinden sadece mahal isimlerinin Braille olması gerekmektedir.)	X		
J	9	Tüm işaretlerdeki hissedilebilir kabartmalı harfler ve semboller kullanılmış mıdır?	X		
J	10	Ana giriş holünde görme engelliler için 120 cm - 160 cm arasındaki yükseklikte Braille yazılı ve kabartmalı bilgilendirme panosu (kat planı) var mıdır?	X		
K	HİSSEDİLEBİLİR YÜRÜME YÜZEYİ İŞARETLERİ				
K	1	Kaldırımından danışma bankosu/birimi olan en az bir bina giriş kapısına kadar hissedilebilir yürüme yüzeyi işaretleri bulunmakta mıdır?	X		
K	2	Bina içinde danışma bankosu/birimi olan bina giriş kapısından danışma birimine/bankoya kadar, danışma bankosu/birimi bulunmadığı durumda hissedilebilir kat planına giriş kapısından itibaren hissedilebilir yürüme yüzeyi işaretleri bulunmakta mıdır?	X		
K	3	Yürüyüş güzergahını işaret etmek için kılavuz iz (yüzey) kullanılmış mıdır?	X		
K	4	Kılavuz izde yer alan çubuklar, uyarıcı yüzeyde yer alan kesik koni/kubbeler, yüzeylerin üzerine ek bir yüzey (plaka/tabana yüzeyi) olarak uygulandığı durumlarda, plaka/tabana yüzeyi uygulandığı yüzeyden en fazla 3 mm yükseklikte midir?	X		
K	5	Kılavuz izde yer alan çubuklar, uyarıcı yüzeyde yer alan kesik koni/kubbelerin yüksekliği 4 mm ile 5 mm arasında mıdır?	X		
K	6	Hissedilebilir yüzeyin rengi çevreleyen yüzeye zıt renkte midir?	X		
K	7	Hissedilebilir yüzey uygulaması ızgara vb. yatay ve tabela, kolon vb. dikey engeller ile kesintiye uğramadan uygulanmış mıdır?	X		
K	8	Kılavuz izin genişliği 30-60 cm arasında mıdır?	X		
K	9	Uyarıcı yüzeyin derinliği 60 cm midir?	X		
K	10	Kılavuz izin her iki tarafında en az 60'ar cm tabela, kolon vb. engellerin olmadığı ve en az 220 cm baş kurtarma mesafesi bulunan yürüme alanı bulunuyor mu?	X		
K	11	Hissedilebilir yürüme yüzeyi işaretleri ıslak-kuru halde kaymayan özellikte midir?	X		

K	12	Hissedilebilir yürüme yüzeyi işaretlerinin gerekli bakım ve onarımı gerçekleştirilmiş midir? (Yapıştırılmış olan malzemelerde bozulmalar tamir edilmiştir, eksik bölümler tamamlanmıştır gibi)	X		
----------	-----------	---	----------	--	--

EK 3: KAMPÜSE AİT ERİŞİLEBİLİRLİK İLE İLGİLİ BAZI FOTOĞRAFLAR

Cadde Giriş Kapısı – Görme engelliler için uyarıcı yüzey uygulaması

Giriş Kapısı – Tekerlekli sandalye kullanıcıları için geçiş alanı

Turnikeler – Tekerlekli sandalye geçiş kapısı

Danışma Bölgesi – Hissedilebilir yürüme yüzeyi uygulamaları

Danışma Bankosu – Erişilebilir banko uygulaması

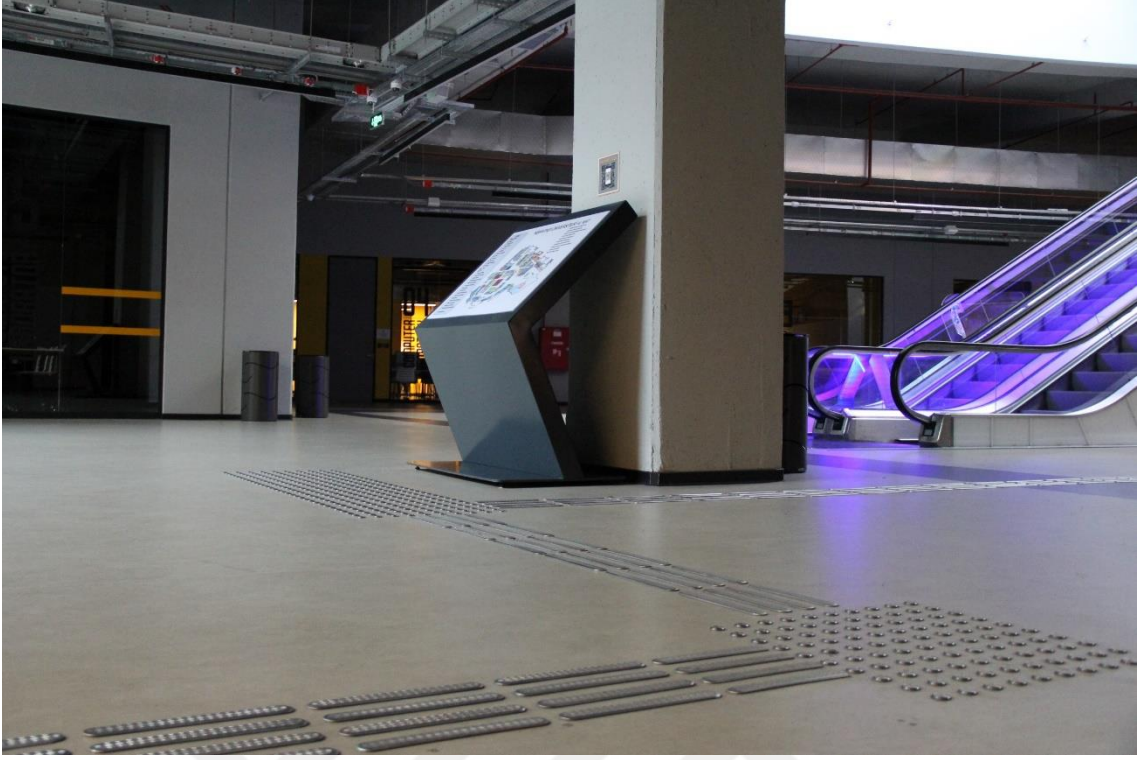

Danışma bankosu - İşitme engelliler için İndüksiyon Döngü (İD) Sistemi

Giriş Bölgesi – Erişilebilir asansör

Hissedilebilir kat planı

Wayfinding System - Elektronik yönlendirme sistemi

Baş üstü yönlendirme levhaları

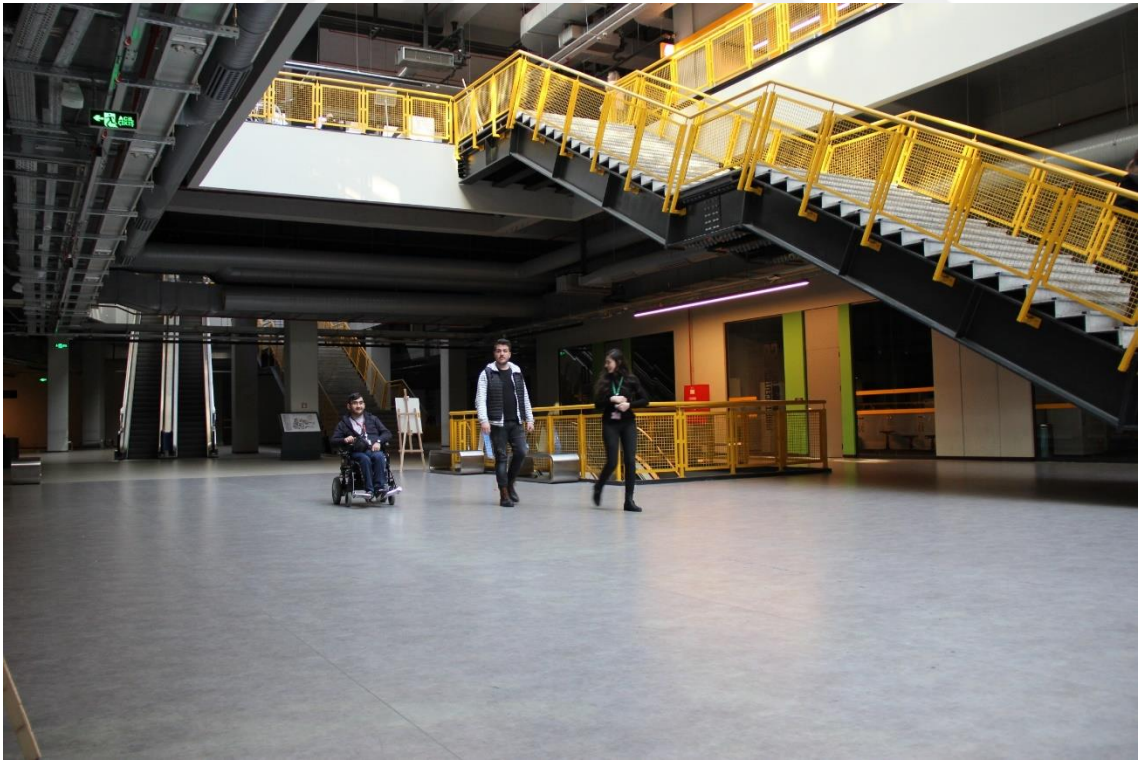

Açık otopark - Engelli park alanı

Kapalı otopark – Engelli park alanı

Engelsiz dolaşım alanları - Koridorlar

Merdivenler – Uyarıcı yüzey ve yürüme yüzeyi uygulaması

Hissedilebilir yürüme yüzeyi uygulaması

Cam yüzeyler – Az gören görme engelliler için şerit bant uygulaması

Bilgi levhaları - Braille alfabe ile ve kabartmalı harflerle yazılmış

Amfiler -Erişilebilir öğrenci masaları

Kütüphane ve Ders çalışma alanları

Bilgisayar Laboratuvarı – Engelliler alanı

Öğrenme ortamında kullanılan taşınabilir İndüksiyon Döngü Sistemi

Atölye – Erişilebilir çalışma masaları

Konferans salonu

Engelli tuvalet ve lavabosu

Yemekhane

Erişilebilir otomat

Erişilebilir ATM

Servis Alanı – Engelli Asansörü

Erişilebilir servis aracı

Erişilebilir kontrol düğmeleri

Erişilebilir iç kapılar

İşıklı acil durum yönlendirme levhaları

Acil durumlarda uyarı sistemi – Görme engelliler için uyarıcı flaşörler ve dedektörler

EK-4: VERİ KULLANMA İZİN FORMU

T.C.
NİŞANTAŞI ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ

Sayı : 53822972-900-E.1316
Konu : Tez Çalışmaları Hk.

23/05/2019

İLGİLİ MAKAMA;

Üsküdar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsünde yüksek lisans tez çalışmalarımı yürüten Cahit YILMAZ'ın **Yükseköğretim Kurumlarının Engellilerin Erişebilirliği Açısından İncelenmesi: Nişantaşı Üniversitesi Örneği** tezinde üniversitemizde yaptığı incelemelerde elde ettiği verileri kullanmasında herhangi bir sakınca bulunmamaktadır.

e-imzalıdır

Prof. Dr. Esra HATİPOĞLU
Rektör

Adres: MASLAK 1453 NEOTECH CAMPUS Taşyönücü Sokak, No: IV ve No:1Y 34398 Sarıyer/

İSTANBUL

Telefon: 0 212 210 1010 Faks: 0 212 565 2525

Elektronik Ağ: <http://www.nisantasi.edu.tr>

Gülizar KOÇYİĞİT

5070 sayılı Elektronik İmza Kanunu'na uygun olarak Güvenli Elektronik İmza ile üretilmiştir.
Evrak teyidi <https://ebyssorgu.nisantasi.edu.tr> adresinden D0ZP-1EIV-830K kodu ile yapılabilir.